

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ Тетяна КОСОВА

«_____» грудня 2023 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
(ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА)**

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС «МАГІСТР»**

**Тема: «Організація і методика обліку, аналізу та аудиту економічної
безпеки підприємства»**

Виконав: Ірина ТРУШ

Керівник: к.е.н. Валерій СЛАВІНСЬКИЙ

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ - к.е.н. Валерій СЛАВІНСЬКИЙ

другий розділ - к.е.н. Валерій СЛАВІНСЬКИЙ

третій розділ - к.е.н. Валерій СЛАВІНСЬКИЙ

Нормоконтролер: старший викладач Наталія ЗАДЕРАКА

Київ 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри
Тетяна КОСОВА
«02» жовтня 2023 р.

ЗАВДАННЯ на виконання кваліфікаційної роботи

здобувача вищої освіти Труш Ірини Віталіївни

1. Тема кваліфікаційної роботи «Організація і методика обліку, аналізу та аудиту економічної безпеки підприємства» затверджена наказом ректора від 22.08.2023 № 1445/ст.

2. Термін виконання роботи: з 25.09.2023 р. до 31.12.2023 р.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державної служби статистики, обліково-аналітичної та контрольної системи підприємства, фінансова, податкова, статистична звітність ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»»

4. Зміст пояснювальної записки:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ТОВ «ГАЗОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»»

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ТОВ «ГАЗОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»»

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу: ЛИСТ 1. Наукові погляди на визначення категорії «ЕБП»; ЛИСТ 2. Еволюція поняття «ЕБП»; ЛИСТ 3. Еволюція поняття «економічна безпека підприємства»; ЛИСТ 4. Особливості забезпечення економічної безпеки підприємств у країнах світу; ЛИСТ 5. Спектр державного регулювання ЕБСГ; ЛИСТ 6. Принципи облікової політики підприємства для забезпечення ЕБСГ; ЛИСТ 7. Основні завдання обліково-аналітичної системи управління ЕБСГ; ЛИСТ 8. Звітність

підприємства для розкриття фінансового стану; ЛИСТ 9-11. Аналіз фінансового стану ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»»; ЛИСТ 12. завдання незалежного зовнішнього аудиту ЕБСГ та структура аудиторського звіту; ЛИСТ 13. Консалтинг економічної безпеки за складовими ЕБСГ

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	25.09.2023 – 21.10.2023	
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	22.10.2023 – 18.11.2023	
3	Написання та оформлення матеріалів третього розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	19.11.2023 – 13.12.2023	
4	1. Узгодження кваліфікаційної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю та перевірку на академічну доброчесність. 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційну роботу. 4. Підготовка виступу.	14.12.2023 – 17.12.2023	
5	1. Переплетення кваліфікаційної роботи. 2. Подання кваліфікаційної роботи та супровідних документів секретарю ДЕК	18.12.2023 – 20.12.2023	

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	КОНСУЛЬТАНТ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	к.е.н. Валерій СЛАВІНСЬКИЙ		
РОЗДІЛ 2	к.е.н. Валерій СЛАВІНСЬКИЙ		
РОЗДІЛ 3	к.е.н. Валерій СЛАВІНСЬКИЙ		

8. Дата видачі завдання: «22» вересня 2023 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Валерій СЛАВІНСЬКИЙ
(підпис керівника)

Завдання прийняв до виконання _____ Ірина ТРУШ
(підпис здобувача)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Організація і методика обліку, аналізу та аудиту економічної безпеки підприємства»: 88 стор., 2 рис., 6 табл., 65 літературних джерел.

Мета роботи: удосконалення теоретико-методичних, організаційних та прикладних аспектів обліку, аналізу та аудиту економічної безпеки підприємства.

Об'єктом дослідження є процес організаційного та методичного забезпечення обліку, аналізу та аудиту економічної безпеки підприємства.

Предметом дослідження сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів обліку, аналізу та аудиту економічної безпеки ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»».

Методи дослідження: історико-хронологічний аналіз; морфологічного аналізу; логічного узагальнення; систематизації; метод наукової абстракції; метод системного аналізу; метод аналізу динамічних рядів та метод статистичного аналізу; логічний аналіз; метод структурного аналізу.

Результати кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень та в практичній діяльності фахівців-обліковців.

ОРГАНІЗАЦІЯ, МЕТОДИКА, БЕЗПЕКА, ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА, ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА, АНАЛІЗ, АУДИТ, ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ, ЛІКВІДНІСТЬ.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЕБСГ – економічна безпека суб'єкта господарювання

ПКУ – Податковий кодекс України

НПСБО 15 - Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15
«Доходи»

НПСБО 16 - Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16
«Витрати»

ЦКУ – Цивільний кодекс України

ДСТУ – Державний стандарт України

КЗпП – Кодекс законів про працю

ОАІ - Обліково-аналітична інформація

ОАЗ - Обліково-аналітичне забезпечення

ВЕБ - Відділ економічної безпеки

ВВА - Відділ внутрішнього аудиту

КЕБ – Консалтинг економічної безпеки

АК - Антикризовий консалтинг

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1. Економічна безпека підприємства як об'єкт обліку, аналізу та аудиту	11
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту економічної безпеки підприємства	16
1.3. Організація і задачі обліку, аналізу та аудиту в умовах ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»»	22
Висновки до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ТОВ «ГАЗОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»»	30
2.1. Документальне оформлення здійснення операцій підприємства для забезпечення економічної безпеки	30
2.2. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства	37
2.3. Формування показників економічної безпеки в звітності підприємства	44
Висновки до розділу 2	51
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ТОВ «ГАЗОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»»	53
3.1. Аналіз і оцінка рівня економічної безпеки підприємства	53
3.2. Аудит економічної безпеки підприємства	62
3.3. Напрями удосконалення обліково-інформаційної системи підприємства за результатами аналізу та аудиту	69
Висновки до розділу 3	75
ВИСНОВКИ	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80
ДОДАТКИ	88

ВСТУП

Актуальність проблеми. В умовах військових дій для підприємств України постає надскладна та інколи не реальна задача продовжувати вести свою діяльність, матеріально підтримувати своїх захисників та сплачувати вчасно податки. Всі без виключення суб'єкти господарювання опинились в нових реаліях самозбереження перед загрозою російської агресії. Насамперед, це спричинило низку загроз та ризиків, таких як:

- стрімку міграцію громадян України в більш безпечні регіони;
- ризик втрачання (руйнування) необоротних активів підприємства;
- втрата безпеки життєдіяльності працівників;
- поява підприємств, які не можуть відповідати за своїми зобов'язаннями;
- введення зовнішніх економічних обмежень і т.і.

Для забезпечення економічної безпеки України всі державні установи миттєво відреагували на зазначені загрози та внесли зміни до норм чинного законодавства з метою запобігання більш складних економічних процесів в діяльності підприємств.

Значна кількість громадян України внаслідок проведення мобілізації та на добровільних засадах були направлені на захист держави. Тому, більшість підприємств зазнали загрозу кадрової складової ЕБСГ. На жаль, всі інші складові ЕБСГ також знаходяться в зоні високого ризику.

Вагомий внесок у визначення організаційних і методичних аспектів обліку, аналізу та аудиту економічної безпеки підприємства зробили провідні вітчизняні науковці, як Ареф'єва О.В., Пілецька С.Т., Бондаренко О.М., Вівчар О.І., Іванілов О.С., Колісніченко П.Т., Коптева Г.М., Потапюк І.П., Сосновська І.М., Ярова Ю.О.

Однак, незважаючи на значний обсяг наукових досліджень, і досі залишаються дискусійними теоретичні положення і важливі питання обліку,

аналізу та аудиту економічної безпеки підприємства, що потребують вдосконалення.

Недостатнє теоретичне обґрунтування та практичне вдосконалення обліку економічної безпеки, консервативне аналітичне забезпечення не дозволяють у повній мірі використовувати дані обліку для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Ці обставини зумовили вибір теми кваліфікаційної роботи, мету і завдання наукового дослідження.

Мета кваліфікаційної роботи – удосконалення теоретико-методичних, організаційних та прикладних аспектів обліку, аналізу та аудиту економічної безпеки підприємства.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність постановки і вирішення наступних *завдань*:

визначено сутність економічної безпеки підприємства як об'єкт обліку, аналізу та аудиту;

надано критичну оцінку нормативно-правовому регулюванню обліку, аналізу та аудиту економічної безпеки підприємства;

охарактеризовано організацію і задачі обліку, аналізу та аудиту економічної безпеки в умовах ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»»;

висвітлено документальне оформлення операцій з економічної безпеки підприємства;

узагальнено організацію і методику обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства;

розкрито порядок формування показників економічної безпеки в звітності підприємства;

адаптовано до умов підприємства методики аналізу і аудиту економічної безпеки підприємства;

обґрунтовано напрями удосконалення обліково-інформаційної системи підприємства за результатами аналізу та аудиту економічної безпеки підприємства.

Об'єкт дослідження – процес організаційного та методичного забезпечення обліку, аналізу та аудиту економічної безпеки підприємства.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів обліку, аналізу та аудиту економічної безпеки ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»».

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань дослідження використані наступні загальнонаукові і спеціальні методи: історико-хронологічний аналіз – при характеристиці правового регулювання обліку та аудиту економічної безпеки підприємства (п.1.1); морфологічного аналізу – для уточнення сутності поняття «безпека», «економічна безпека», «фінансова безпека» (п.1.2); логічного узагальнення – для характеристики класифікації та оцінки як умов раціональної організації обліку економічної безпеки на підприємстві (1.3); систематизації – для визначення сенсу документування операцій та організації обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства (2.1, 2.2); метод наукової абстракції – при визначенні методологічного підґрунтя під час формування показників економічної безпеки у звітності підприємства (п.2.3); метод системного аналізу, метод аналізу динамічних рядів та метод статистичного аналізу – для аналізу структури та зміни показників економічної безпеки (3.1); логічний аналіз – для визначення мети, завдання, джерел інформації та етапів аудиту економічної безпеки підприємства (3.2), метод структурного аналізу – для систематизації планування аналізу та аудиту економічної безпеки на підприємстві (3.3).

Наукова новизна кваліфікаційної роботи. У кваліфікаційній роботі отримали подальший розвиток:

- рекомендації щодо удосконалення обліку, аналізу та аудиту економічної безпеки ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»».

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні акти, наукові періодичні видання, монографії, матеріали науково-практичних конференцій, Інтернет-ресурси, дані Державної служби статистики України,

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти бухгалтерського обліку і фінансової звітності, дані обліково-інформаційної системи ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»»: документи з обліку економічної безпеки підприємства, облікові реєстри, фінансова та статистична звітність.

Практичне значення одержаних результатів. Результати кваліфікаційної роботи у частині удосконалення документального оформлення операцій і регулювання обліку, аналізу та аудиту економічної безпеки підприємства адаптовані до умов ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»».

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Результати дослідження, що містяться в кваліфікаційній роботі, пройшли апробацію та отримали схвалення у ІХ Міжнародній науково-практичній конференції «Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи» (22-23 вересня 2023 року, м. Одеса).

Структура, зміст та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи розміщено на 88 сторінках друкованого тексту, у тому числі 6 таблиць, 2 рисунка та 17 додатків на 50 сторінках. Список використаних літературних джерел налічує 65 найменування, яке подано на 8 сторінках.

Публікації здобувача за темою кваліфікаційної роботи:

1. Бондаренко О.М., Галкіна А.В., Труш І.В. Вплив зовнішніх та внутрішніх загроз на економічну безпеку підприємства. *Економіка, фінанси, право*. № 9'2023. С. 52-55.

2. Славінський В.І., Галкіна А.В., Труш І.В. Оцінка рівня економічної безпеки для проведення прогнозування банкрутства підприємства. *Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції* (Одеса, 22-23 вересня 2023 р.). Одеса, 2023. С 239-242.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна безпека підприємства як об'єкт обліку, аналізу та аудиту

Економічний стан підприємств України, внаслідок російського вторгнення, знаходиться в край складних умовах господарювання. Значна кількість підприємств опинились в окупації або знаходяться в зоні бойових дій. Решта підприємств, на підконтрольній території, перебувають під впливом ракетних загроз. Підприємства вимушені налагоджувати нові логістичні маршрути для закупівлі або реалізації своїх запасів. Кадровий склад теж потребує оновлення в зв'язку з призовом до лав української армії або тимчасовим переміщенням до більш безпечних місць перебування. Підприємства поступово повертаються до довоєнних показників своєї роботи, але на жаль, не всі поки що можуть забезпечити достатній рівень своєї економічної безпеки.

Під час проведеного дослідження нами було встановлено, що термін «Економічна безпека підприємства» - складна, багаторівнева, взаємопов'язана та взаємозалежна категорія, яка надає можливість з'ясувати достовірний стан підприємства (дод. А) [33]. Зазначимо, що в сучасних умовах це невід'ємна складова всіх суб'єктів господарювання.

Аналізуючи праці з економічної безпеки провідних науковців-економістів Сосновська І.М. зазначила, що термін «економічна безпека підприємства» пройшов 6 етапів еволюційного поняття (дод. Б) [56]. На кожному етапі поняття змінювало своє трактування та види загроз, які на неї впливали.

На підставі розглянутих наукових поглядів вважаємо, що економічна безпека суб'єкта господарювання (ЕБСГ) – стійкий стан підприємства, який забезпечується суб'єктом господарювання шляхом проведення комплексних заходів для запобігання як зовнішніх так і внутрішніх загроз, ризиків та негативних чинників.

В економічних джерелах під загрозою розуміють різні економічні процеси, які призводять до небезпечних процесів під час діяльності підприємства (дод. В) [36]. Зазначені процеси можуть:

- мати випадковий чи навмисний характер;
- бути проведені проти власності суб'єкта господарювання;
- націлені проти співробітників підприємства або проведені самими працівниками;
- мати іміджевий, адміністративний, управлінський або кримінальний характер;
- бути направлені на інформаційні та кредитно-фінансові потоки підприємства.

Проведений аналіз економічних джерел, надав можливість нам об'єднати існуючі загрози підприємства до зовнішніх та внутрішніх факторів, що негативно впливають на ефективний розвиток підприємства:

1. Зовнішні загрози:

- неудосконалена нормативно-законодавча база щодо проти діям недобросовісної конкуренції, встановлення рівня економічної безпеки та застосування санаційного аудиту;
 - проведення військових дій;
 - настання епідеміологічної катастрофи (пандемії);
 - екологічного характеру (руйнування Каховського водосховища);
 - зменшення попиту на реалізовану продукцію (товари, роботи) підприємства;
 - інфляційні процеси.

2. Внутрішні загрозами:

- розкриття комерційної таємниці (інформації) співробітниками підприємства;
- некомпетентність адміністративного складу щодо прийняття ефективних управлінських рішень;
- не бажання керівників підприємства створювати структурний підрозділ для забезпечення економічної безпеки;
- виникнення конфліктних ситуацій та втрата довіри між контрагентами;
- втрачання можливості підписання взаємовигідних договорів та проведення їх пролонгації;
- застарілі необоротні активи, які застосовує підприємство під час своєї діяльності.

Як зазначає В.В. Коваленко для передбачення виникнення загроз і нейтралізування їх негативних наслідків потрібно постійно проводити ефективні процеси пов'язані з управлінням ризиками [35]. Погоджуємось з думкою багатьох науковців, що загроза з'являється під час негативного результату ризику. Так, вважаємо, що настання загрози втрачання стійкого фінансового стану, тобто загроза економічній безпеці підприємства відбувається з настанням ризиків неповернення дебіторської заборгованості підприємства протягом строку позовної давності.

Нами було встановлено, що підприємству, під час своєї діяльності дуже важко уникнути ризиків. Тому, управлінський персонал повинен застосувати всі свої знання та вміння задля знаходження ефективних методів запобігання ризикам та боротьби з ними. Проаналізовані методи боротьби з ризиками надали можливість їх згрупувати та навести в додатку Г [47].

Таким чином, кожне підприємство, з урахуванням специфіки своєї роботи, впливу загроз та ризиків повинно розробити Політику економічної безпеки. На нашу думку, в даній Політиці потрібно розробити та відобразити механізм забезпечення, оцінювання та шляхи впровадження економічної безпеки підприємства.

Особливу увагу, в зазначеному документі потрібно приділити складовим економічної безпеки. Під час проведеного дослідження, нами було встановлено, що до складових ЕБСГ відносять фактори та напрями, які впливають на забезпечення стійкого економічного стану підприємства, та які входять до цілісного механізму, який забезпечує цей стан.

Слід зазначити, що навіть для підприємств, які можна віднести до однієї галузі перелік цих складових є різний. Вважаємо, що на визначення складових, які входять до складу механізму забезпечення економічної безпеки підприємства впливають: вид та обсяги виконаних робіт, адміністративно-організаційна структура, чисельність персоналу, кількість контрагентів та підписаних договорів (контрактів), відсоток виконаних договорів (контрактів), рівень техніко-технологічного і інформаційного забезпечення і т.і.

Під час проведеного дослідження, нами було виявлено, що не зважаючи на специфіку роботи підприємств України є певний перелік складових, які обов'язково входять як складові до механізму забезпечення ЕБСГ.

Однією з таких складових можна вважати фінансову складову. В умовах господарювання сьогодення дана складова характеризує стабільність підприємства, забезпечення фінансовими активами і напрямками їх розміщення.

Для проведення ефективних заходів щодо поліпшення стратегії розвитку підприємства, його управлінський персонал повинен володіти інформаційними потоками за допомогою яких можна запобігти значним ризикам та загрозам підприємства. Таким чином, інформаційні ресурси є цінними та важливими складовими в механізмі забезпечення ЕБСГ. Слід зазначити, що втрата інформації, яка є конфіденційною для потреб підприємства може призвести до підриву іміджу компанії або до процесу банкрутства.

Вплив матеріально-технічного забезпечення також є складовою ЕБСГ. Кількість, ступінь зносу та технічні характеристики основних засобів, які використовує підприємство під час своєї господарської діяльності суттєво

впливає на проведення господарської діяльності підприємства. Перш ніж придбати товари, роботи чи послуги майже кожен споживач ознайомиться з технічними можливостями продавця. В деяких моментах від цього може залежати життя споживача (наприклад, вибір авіакомпанії, купівля продуктів харчування і т.і.).

За якісний та професійний склад працівників підприємства відповідає кадрова складова. Вважаємо, що для підтримання належного рівня ЕБСГ повинна професійна команда працівників на чолі з ефективним управлінським персоналом. Під час проведеного дослідження нами було встановлено фактори, які мають негативний вплив на зазначену складову, а саме:

- низький освітній рівень працівників;
- недосконале виконання посадової інструкції;
- відсутні підходи до кадрової мотивації;
- переманювання працівників конкурентами;
- відсутня корпоративна політика;
- неякісно функціонує кадровий менеджмент.

Кожне підприємство є суб'єктом – юридичною особою, який має право шляхом правової складової захищати своє права. Тому, під час юридичного оформлення документації чи звернення до судових органів суб'єкт господарювання повинен дотримуватись всіх чинних нормативно-законодавчих актів.

Діяльність майже кожного підприємства пов'язана з навколишнім середовищем. Тому, екологічна складова ЕБСГ в значній мірі впливає на підприємства транспортної, харчової, металургійної та інших галузей. Значні штрафні санкції за неправильну утилізацію відходів, наявність вихлопних газів і т.і. – призводить до зниження ЕБСГ.

Для формування механізму забезпечення ЕБСГ, нами було проаналізований досвід світових країн щодо його застосування (дод. Д) [47]. В даному додатку продемонстровано, що світові країни надають перевагу розробці цільових стратегічних планів, формують сприятливе бізнес-

середовище та застосовують теоретико-методологічні засади для проведення своєї господарської діяльності. Слід зазначити, що саме ці фактори вони вважають основними для формування забезпечення ЕБСГ.

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку, аналізу та аудиту економічної безпеки підприємства

В важких умовах сьогодення Україна має намір стати членом Європейського Союзу. Для здійснення цієї мети потрібно змінити та затвердити нові нормативні документи, які нададуть можливість запобігти корупції, провести судові реформи, зупинять процеси відмивання коштів і т.і. Силкові методи вирішення проблемних спірних питань між контрагентами наразі вже не діють, тому особливе значення надають узгодженості договірних взаємовідносин в судовому просторі. Тому, для забезпечення ЕБСГ юридичний відділ (адвокати) повинні виконувати всі норми законодавчих актів щоб уникнути подальших ризиків та загроз підприємства.

Опрацював значну кількість нормативно-законодавчих актів можна стверджувати, що Конституція України (ч. 1, ст. 17) є основним нормативним документом, який надає правове забезпечення регулювання ЕБСГ. В силу різноманітності підприємств України за формами власності та регулювання господарських відносин під час виробничої та комерційної діяльності між контрагентами потрібно брати до уваги Господарський кодекс України.

Для запобігання адміністративної та кримінальної відповідальності, які негативно впливають на імідж будь-якого підприємства, особливу увагу надають статтям Адміністративного, Кримінального та Цивільного кодексу. Підприємствам, які займаються зовнішньоекономічною діяльністю для забезпечення ЕБСГ потрібно розробити договори та виконувати норми Митного кодексу України.

Вважаємо, що держава з свого боку теж має бути гарантом, яка повинна забезпечувати шляхом затвердження відповідної нормативно-законодавчої

бази ЕБСГ. Відповідно, Верховною Радою України затверджені Закони, які посилюють питання безпеки в Україні, а саме:

- «Про національну безпеку України»;
- «Про охоронну діяльність»;
- «Про прокуратуру»;
- «Про Службу безпеки України»;
- «Про державну фіскальну службу в Україні».

Крім зазначених Законів, профільними міністерствами та відомствами можуть бути також затверджені та введені в дію постанови, укази, розпорядження, накази і т.і.

Проведені дослідження надали можливість зробити висновки, що єдиного нормативного документа, який би розкривав механізм забезпечення економічної безпеки підприємства – не має. Проте, існує значна кількість нормативних джерел, яка в комплексі надає можливість підтримувати та забезпечувати ЕБСГ. Весь спектр державного регулювання ЕБСГ було розподілено на наступні напрямки (Додатки Е-Л) [27]:

- забезпечити легітимність проведення господарської діяльності;
- забезпечити державне регулювання конкуренції і монополізму;
- проведення захисту фінансового ринку;
- забезпечити державне регулювання господарських процесів в спеціальних економічних зонах;
- забезпечити державне регулювання інфраструктури;
- забезпечити державне регулювання обліку та оподаткування;
- забезпечити реалізацію інвестиційної політики суб'єкта господарювання.

Для забезпечення підприємства юридичним статусом – суб'єкт господарювання має бути легітимним та пройти процес реєстрації і за потреби отримати ліцензування на ведення своєї діяльності згідно норм чинного законодавства (дод. Е) [27]. Будь-які штрафні санкції за не дотримання та

виконання норм чинного законодавства призводить до ризику загроз та втрачання його економічної безпеки. Тому, щоб уникнути штрафних санкцій під час отримання легітимності підприємства потрібно:

- протягом дванадцяти місяців з дня реєстрації підприємства провести формування зареєстрованого (пайового) капіталу в повному обсязі, який заявлено в статутних документах;

- вчасно провести реєстрації в державних органах (державна фіскальна служба України, Пенсійний фонд України і т.і.);

- отримати дозволи (ліцензії) на всі види діяльності підприємства, які потребують таких дозволів;

- визначитись з кількістю відкритих поточних рахунків в національній валюті. За умови, що види робіт підприємства направлені до зовнішньоекономічної діяльності особливу увагу приділяють відкриттю поточного рахунку в іноземній валюті і т.і.

За умови бажання одноосібного монополізму на ринку з'являється нечесна конкуренція. Дана конкуренція призводить загрози втрачання ЕБСГ шляхом: підкупу працівників, хакерських атак, переманювання клієнтів та контрагентів, рейдерські захвати і т.і. Для запобігання такої мотивації законодавством затверджено перелік нормативних документів представлених в додатку Ж.

Вважаємо, що фінансовий ринок має значний вплив на механізм забезпечення ЕБСГ. Перш за все це пов'язано з тим, що:

- формування ціни на товари (роботи, послуги) впливають на розмір отриманого майбутнього прибутку підприємства;

- для запобігання непередбачених ситуацій підприємство має право провести страхування певних видів своїх активів, що може знизити ризик збитків підприємства;

- придбання цінних паперів надає можливість суб'єкту господарювання отримувати додаткові доходи і є позитивним фактором для зміцнення фінансової стійкості підприємства;

- придбання дорого вартісних активів у фінансовий лізинг – отримання додаткових об'єктів, які під час їх експлуатації будуть приносити економічні вигоди для підприємства вже зараз, а не в майбутньому;

- підприємство має право отримувати додатковий дохід для підвищення рівня економічної безпеки не лише від реалізації товарів (робіт, послуг), а й від додаткових вкладень, електронних коштів, депозитів, біткоїнів і т.і.

Таким чином, нами був проведений аналіз чинного законодавства щодо регулювання операцій на фінансовому ринку України (дод. И).

Для реалізації своїх товарів (робіт, послуг), крім свого регіону перебування, підприємства постійно знаходяться в пошуку нових ринків збуту (реалізації). Тому, забезпечення ЕБСГ залежить від відповідності умов виконання своїх зобов'язань в межах законодавчих норм тієї області (країни), в якій юридично знаходиться контрагент. В наслідок чого обов'язково під час підписання договірних взаємовідносин потрібно прийняти до уваги нормативно-законодавчу базу з державного регулювання щодо спеціальних економічних зон. Законодавча база щодо регулювання спеціальних зон була нами опрацьована та наведена в додатку К.

З метою збільшення обсягів реалізації та прискорення збуту своєї продукції (товарів, робіт та послуг) підприємства використовують власний транспорт. Але в деяких випадках звертаються і до логістичних компаній (Нова пошта) чи підприємств, вид роботи яких належить до поштового зв'язку (Укрпошта). Під час звернення до інших транспортних чи логістичних компаній, підприємство-замовник повинно мати всю інформацію щодо компанії-перевізника. Тому, особливу увагу в цих випадках потрібно надавати нормативно-законодавчій базі під час проведення робіт в інфраструктурному середовищі (дод. Л).

На жаль, але в більшості випадках, підприємство зазнає штрафні санкції під час введення з порушеннями або некоректного відображення бухгалтерського обліку на підприємствах України. Слід зазначити, що невідповідність оформлення первинних і платіжних документів, реєстрів

бухгалтерського обліку, митних і звітних документів призводить до накладання різноманітних штрафів, що впливає на ризик втрачання ЕБСГ. Вважаємо, що наявність та постійне щорічне збільшення прибутку підприємства розкриває для підприємства можливість його використання та направлення на підтримку економічної безпеки. Під час формування прибутку слід дотримуватись норм чинного законодавства, а саме: ПКУ, НПСБО 15, НПСБО 16 та ін. На нашу думку, для підтримання в нормі системи оподаткування ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» потрібно особливу увагу звернути на нормативно-законодавчі документи наведені в додатку М.

Проведення ефективної інвестиційної політики в суб'єкта господарювання надає можливість примножити його економічний потенціал та економічну безпеку. В умовах військового стану, в яких перебувають всі підприємства України, є дуже актуальним напрямком роботи підприємства, в тому числі ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»».

Згідно даних геологорозвідки Україна знаходиться на другому місці (на першому місці - Норвегія) за залишками перспективних ресурсів в Європі. Для отримання нульового імпорту природного газу і отримання енергетичної незалежності – потрібні великі інвестиції, які потрібно направити на проведення геологорозвідувальних робіт та на застосування новітніх технологій. За прогнозом ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» це надасть можливість видобувати природний газ в межах 25-30 млрд. дол. США на протязі наступних десяти років. Таким чином, ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» для досягнення таких можливостей – відкрита до співпраці з іноземними та вітчизняними інвесторами, партнерами для проведення інвестиційної діяльності.

Ефективне проведення даної діяльності забезпечується шляхом затвердження державними органами (Верховною Радою України та профільними міністерствами) законодавчих документів розглянутих в додатку Н. На підставі даного додатку можна зазначити, що державою прийняти

нормативні документи, які направлені не тільки на проведення інвестиційної діяльності, але й на проведення захисту іноземних інвестицій.

Під час проведеного дослідження нами було з'ясовано, що діяльність підприємств України регулюють суб'єкти, такі як:

- державні інституції;
- недержавні органи управління економічними процесами в Україні (біржі (товарна, фондова, валютна), асоціації, торговельні палати, спілки і т.і.);
- суб'єкти господарювання (контрагенти) на підставі договірних взаємовідносин, які вони укладають між собою.

Єдиною державною інституцією законодавчої влади є Верховна Рада України, яка на своїх парламентських засіданнях проводить затвердження та вносить зміни до нормативних документів. Таким чином, вона опосередковано повинна забезпечувати ЕБСГ.

Верховна Рада України затверджує парламентські комітети, які під час своєї роботи розробляють нормативні документи зміст яких:

- впливає на економічну діяльність та фінансову стійкість суб'єкта господарювання;
- визначає засади, які впливають на внутрішню та зовнішню економічну політику України;
- направлений на впровадження програм державного розвитку за економічним, науково-технічним, соціальним напрямками;
- направлений на зміну (оновлення) складу органів державного регулювання;
- регулює проведення оподаткування, митних операцій та зовнішньоекономічну діяльність;
- покликаний на прийняття рішень щодо захисту інтересів держави України в світі (повне або часткове ембарго, вихід з митних (економічних) союзів, надання (скасування) пільгового спеціального режиму).

Крім парламентських комітетів на затвердження нормативних документів до Верховної Ради України також можуть вносити і інші державні

інституції, такі як: Державна фіскальна служба України, Національний банк України, Антимонопольний комітет, Кабінет Міністрів України та ін. Вважаємо, що недержавні органи управління економічними процесами в Україні також мають право розробляти та вносити законодавчі ініціативи до державних інституцій з метою їх затвердження на парламентських сесіях.

Таким чином, на підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що основним регулятором впливу на ЕБСГ – є державні інституції, основна функція яких є забезпечення безпеки, в тому числі і економічної, шляхом затвердження низки нормативних документів.

1.3. Організація і задачі обліку, аналізу та аудиту в умовах ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»»

В сучасних умовах господарювання підприємства України знаходяться під тиском як внутрішніх так і зовнішніх загроз, які впливають на ЕБСГ. В зв'язку з цим перед підприємством постає актуальне завдання – захистити інтереси компанії від протиправних дій зазначених загроз. Вважаємо, що отримання надійного захисту можна домогтися лише під час застосування комплексного та системного підходу, який забезпечить організацію ЕБСГ. На нашу думку, застосування стратегічного, тактичного та оперативного заходів, які будуть спрямовані на захист підприємства від різних ризиків та нададуть в майбутньому здатність протистояти загрозам, здатні сформувати систему ЕБСГ.

Більшість українських підприємств вважають, що досягнути системи ЕБСГ можна лише ввівши до складу своєї компанії структурний підрозділ з забезпечення охорони. Але, даний підрозділ, на жаль, несе функції лише силової безпеки і не здатен охопити і захистити весь спектр інших функціональних складових ЕБСГ. Тому, для запобігання ризику рейдерських атак, в тому числі і поглинання іншими підприємствами кожен суб'єкт господарювання повинен сформувати структурний підрозділ – відділ з

економічної безпеки підприємства. Практична діяльність даного відділу передбачає постійний взаємозв'язок та оновлення інформаційних даних з іншими структурними підрозділами підприємства, які повинні надавати неупереджену та правдиву інформацію. Слід зазначити, що даний відділ повинен розробити систему економічної безпеки підприємства, в якій буде врахована: специфіка проведення бізнесу, технологічні особливості всіх процесів компанії та врахована конкурентна стратегія підприємства.

Особливу увагу під час формування системи економічної безпеки, керівник відділу економічної безпеки повинен приділяти персоналу. Це пов'язано з тим, що навіть при технічно і інформаційно налагодженій системі економічної безпеки – людський чинник може піддати ризику та навіть зруйнувати не лише систему економічної безпеки, а й саме підприємство. Тому, кожен працівник повинен зрозуміти потребу та важливість непорушності системи економічної безпеки.

Основна задача відділу економічної безпеки суб'єкта господарювання полягає в проведенні постійного моніторингу рівня ЕБСГ шляхом:

- діагностування відхилень показників економічної безпеки підприємства від допустимих значень;
- виявлення факторів негативного впливу на економічні та технологічні процеси підприємства, що можуть призвести до зменшення рівня ЕБСГ;
- встановлення джерел походження, причини, характер та інтенсивність впливу негативних факторів на господарську діяльність суб'єкта господарювання;
- проведення прогнозування впливу негативних факторів на господарські процеси підприємства;
- проведення системно-аналітичного дослідження щодо загрозливих для підприємства ситуацій та надання прогнозу щодо її впливу на економічний розвиток суб'єкта господарювання.

Вважаємо, що в проведенні моніторингу рівня ЕБСГ повинні бути зацікавлені не лише адміністративний апарат управління, а і інші відділи

(структурні підрозділи), які приймають участь у виробничо-господарському процесі підприємства. Слід зазначити, що ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України» є єдиною українською компанією, яка проводить роботи з видобутку нафти та газу і постачання цих активів на енергетичний ринок - до споживачів (дод. О). Тому, на кожному етапі проходження цих активів повинна бути приділена увага до ЕБСГ.

На нашу думку, на відміну від виробничо-господарських відділів (структурних підрозділів), задачами управлінського менеджменту щодо забезпечення ЕБСГ повинні бути:

- планування господарської діяльності;
- знаходження ринків збуту та оптимальних шляхів постачання своєї готової продукції (товарів, робіт та послуг);
- оптимізація організації праці співробітників;
- автоматизація обліку, контролю та фінансової роботи суб'єкта господарювання.

З метою прогнозування свого подальшого економічного розвитку суб'єкт господарювання створює планово-економічний відділ. Завдання даного відділу полягає в складанні перспективного плану щодо господарської діяльності підприємства та проведення контролю за аналітичною роботою, а саме:

- організація та узагальнення проведення комплексно-аналітичного дослідження;
- розрахунок забезпеченості економічної безпеки та прогнозування на наступні періоди;
- розробка та впровадження заходів щодо ефективного витрачання ресурсного потенціалу підприємства;
- аналіз випуску готової продукції за місцями виробництва та порівняння цих показників з показниками перспективного плану розвитку;
- аналіз якості та асортименту продукції (робіт, послуг);
- розрахунок економічних вигід від впровадження новітніх технологій;

- проведення аналізу трудомісткості продукції;
- проведення обґрунтування щодо автоматизованого процесу виробництва;
- надає пропозиції щодо оновлення технологічних та організаційних процесів виробництва.

За умови відсутності відділу маркетингу, планово-економічний відділ проводить маркетинговий аналіз. Даний вид аналізу проводиться для визначення доцільності виробництва продукції в тих розмірах, які були заплановані підприємством.

За безпечним станом експлуатації машин, обладнання та устаткування проводить нагляд технічній відділ. Підтримка всіх необоротних активів підприємства в робочому стані зменшує ризик зниження техніко-технологічної складової економічної безпеки підприємства. Даний відділ для ефективної роботи повинен розробити графіки проведення планових робіт, і за потреби в найкоротші строки відремонтувати об'єкти, які раптово вийшли з ладу. Для зменшення ризику зниження ЕБСГ під час проведення капітальних робіт об'єктів необоротних активів, даний відділ обґрунтовує, що саме в комплексі підлягає капітальному ремонту, розраховує собівартість ремонту, а також зазначає строки його проведення. Під час проведеного дослідження, нами було з'ясовано, що в умовах військового стану, новостворені та релокаційні підприємства обирають для своєї подальшої виробничої діяльності більш енергозберігаючі необоротні активи. Перш за все це пов'язано з тимчасовими перериваннями подачі світла та доволі частими підвищеннями цін на даний енергетичний носій.

Підприємства транспортного та промислово-хімічного комплексів до складу технічного відділу вводять посаду еколога. Це пов'язано з тим, що штрафні санкції за порушення норм екології за останній час значно зросли. Тому, даний фахівець повинен проводити аналіз щодо дотримання підприємством екологічних норм (викиди токсичних речовин). Таким чином, даний відділ може бути відповідальним і за екологічну складову ЕБСГ.

Контроль за своєчасністю та якісним надходженням запасів підприємства, їх необхідною кількістю, належним збереженням в складських приміщеннях може проводити відділ постачання. Слід зазначити, що зрив поставок запасів та відсутність їх в цей час на складі призводить до зупинки виробничого процесу, ризику загрози невиконання плану виготовлення продукції та її подальшої реалізації.

Збутова діяльність підприємства, а саме вивчення ринків збуту, знаходження нових клієнтів-покупців, збереження готової продукції – це все значно впливає на рівень ЕБСГ. Основними задачами відділу збуту є знаходження нових механізмів та шляхів реалізації продукції підприємства, вчасне її відвантаження і оформлення супроводжувальних документів щодо відповідності якості товару.

Відділ кадрів та розрахунковий відділ – структурні підрозділи, які відповідають за кадрову складову ЕБСГ. Державна фіскальна служба України та Міністерство соціальної політики постійно проводять моніторинг щодо кількості працевлаштованих (звільнених) працівників та умов їх праці. Останні зміни норм діючого законодавства відображають значні розміри штрафних санкцій за не виконання умов діючого законодавства:

- встановлення окладів працівників за затвердженим штатним розписом підприємства;
- правильність оформлення працівників на роботу згідно штатного розпису;
- відсутність працевлаштованих інвалідів;
- застосування діючих форм і систем оплати праці;
- виконання умов відпрацювання робочого часу;
- стимулювання працівників згідно затвердженого колективного договору;
- постійне проходження підвищення кваліфікації.

Слід зазначити, що за високоякісну роботу працівник повинен отримувати високий розмір заробітної плати. В такому випадку, працівник

буде зацікавлений в процвітанні підприємства і за жодних обставин не розкриє конфіденційну інформацію, якою він буде володіти.

Бухгалтерський та фінансовий відділи в яких знаходиться майже вся оперативна обліково-економічна та звітна інформація компанії. На підставі зведених даних за цими структурними підрозділами можна:

- проаналізувати формування фінансового результату, доходів і витрат підприємства;
- визначити нерозподілений прибуток (непокритий збиток);
- проконтролювати виникнення дебіторської (кредиторської) заборгованості підприємства та строки позовної давності по ним;
- провести аналіз звітності підприємства щодо встановлення фінансового стану та оцінки платоспроможності підприємства.

Особливу увагу в бухгалтерії підприємства приділяють податковому обліку. Протягом останніх років значна кількість економістів-науковців серед числа всіх складових економічної безпеки стала вводити нову складову – податкову.

Слід зазначити, що не виконання податкового законодавства підприємствами України призводить до загроз, внаслідок чого з'являться матеріальні та фінансові втрати. Кожне підприємство повинно приділяти постійну увагу податковому плануванню та адмініструванню податків, постійно дотримуватись умов податкового законодавства та проводити оптимізацію оподаткування суб'єкта господарювання.

Таким чином, на підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що постійний взаємозв'язок всіх структурних підрозділів підприємства надасть можливість відділу з економічної безпеки обрати та застосувати оптимальні варіанти для ухилення від загроз ЕБСГ. Вважаємо, що постійний моніторинг ЕБСГ не можливо проводити без відповідного методичного, організаційного, інформаційного та технічного забезпечення.

Висновки до розділу 1

1. Встановлено, що термін «Економічна безпека підприємства» - складна, багаторівнева, взаємопов'язана та взаємозалежна категорія, яка надає можливість з'ясувати достовірний стан підприємства.

2. Запропоновано власне трактування поняття «Економічна безпека суб'єкта господарювання (ЕБСГ)». Економічна безпека суб'єкта господарювання (ЕБСГ) – стійкий стан підприємства, який забезпечується суб'єктом господарювання шляхом проведення комплексних заходів для запобігання як зовнішніх так і внутрішніх загроз, ризиків та негативних чинників.

3. Досліджено поняття «Загроза» та «Ризик», вплив різних факторів на зазначені економічні категорії. Проведений аналіз економічних джерел, надав можливість нам об'єднати існуючі загрози підприємства до зовнішніх та внутрішніх факторів, що негативно впливають на ефективний розвиток підприємства.

4. Запропоновано розробити Політику економічної безпеки компанії, в якій потрібно розробити та відобразити механізм забезпечення, оцінювання та шляхи впровадження економічної безпеки підприємства.

5. Досліджено нормативно-законодавчі акти, на підставі яких можна вважати, що в Україні відсутній єдиний нормативний документ, який би розкривав механізм забезпечення економічної безпеки підприємства. Проте, існує значна кількість нормативних джерел, яка в комплексі надають можливість підтримувати та забезпечувати ЕБСГ. Весь спектр державного регулювання ЕБСГ нами було розподілено на наступні напрямки:

- забезпечити легітимність проведення господарської діяльності;
- забезпечити державне регулювання конкуренції і монополізму;
- проведення захисту фінансового ринку;

- забезпечити державне регулювання господарських процесів в спеціальних економічних зонах;
- забезпечити державне регулювання інфраструктури;
- забезпечити державне регулювання обліку та оподаткування;
- забезпечити реалізацію інвестиційної політики суб'єкта господарювання.

6. Встановлено, що основним регулятором впливу на ЕБСГ – є державні інституції, основна функція яких є забезпечення безпеки, в тому числі і економічної, шляхом затвердження низки нормативних документів.

7. Запропоновано створити відділ економічної безпеки, який повинен мати постійний взаємозв'язок всіх структурних підрозділів підприємства та надасть можливість відділу з економічної безпеки обрати та застосувати оптимальні варіанти для ухилення від загроз ЕБСГ.

8. Вважаємо, що постійний моніторинг ЕБСГ не можливо проводити без відповідного методичного, організаційного, інформаційного та технічного забезпечення.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ТОВ «ГАЗОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»»

2.1. Документальне оформлення здійснення операцій підприємства для забезпечення економічної безпеки

Будь-яка діяльність підприємства починається з документального відображення всіх господарських процесів. Правильне проведення їх документування забезпечує ЕБСГ. За недотримання вимог чинного законодавства щодо уніфікації проведення як паперового так і електронного документування призводить до накладання на компанію штрафних санкцій. Крім того, вважаємо, що документ оформлений підприємством є його обличчям – візитною карткою перед контрагентами. Тому потрібно проводити оформлення всіх видів документів згідно норм ДСТУ.

Державним підприємством «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» був затверджений ДСТУ 4163:2020 на підставі якого з 1 вересня 2021 року порядок оформлювання організаційно-розпорядчих документів було змінено. Згідно п. 1.1 вимоги даного ДСТУ поширюються на всіх юридичних осіб незалежно від форми власності, функціонально-цільового призначення та обсягів діяльності. Слід зазначити, що згідно ст. 51 ЦКУ нормативно-законодавчі документи, які регламентують ведення підприємницької діяльності мають поширення на ФОП.

Згідно п. 1.1 ДСТУ 4163:2020 під дію даного стандарту ввійшли як паперові так і електронні документи:

- розпорядчого характеру: постанови, розпорядження, накази, рішення і т.і.;

- організаційного характеру: статuti, положення, штатні розписи, посадові інструкції і т.і.;

- інформаційно-аналітичного характеру: довідки, записки (довідна, пояснювальна), акти, службові листи і т.і.

П. 1.3 та 1.4 встановлює, що оформлювати реквізити по уніфікованим документам потрібно обов'язково згідно вимог ДСТУ 4163:2020. Всі документи підприємства повинні складатись українською мовою окрім випадків передбачених законодавством України. Документи, які направляються до державної установи оформлюються тільки українською мовою (як за структурою так і змістом).

На підставі змін норм чинного законодавства [14] впроваджені лише нові строки щодо збереження первинної документації та звітності (фінансова), а їх перелік – залишився без змін:

- для ефективного проведення податкових перевірок термін зберігання документів повинен складати – 2555 днів (ст. 39, ст. 39-2 ПКУ);

- для документів, які потребують обчислення та сплату до державного бюджету – 1825 днів;

- для документів, які не підпадають під дію вимог п. 44.3.1 та п. 44.3.2 ПКУ кількість днів складає – 1095;

- документи, які підпадають до виконання вимог нормативно-законодавчої бази затвердженої ДФСУ – 1095 днів.

За умови проведення ліквідації суб'єкта господарювання, в якого ще продовжується термін зберігання документів згідно норм чинного законодавства, повинен їх передати до подальшого зберігання в архів. За крайніми змінами законодавства внаслідок настання карантину (COVID-19) та проведення військових дій на території України були проведено подовження строків збереження документів. Таким чином, період карантину та військового

Згідно Положення № 88 зазначається, що документально дані процеси в обліку обов'язково оформлюються суцільно і безперервно. Вважаємо, що для забезпечення високого рівня ЕБСГ потрібно мати доступ до документів

підприємства, які несуть правдиву інформацію і оформлені згідно норм чинного законодавства.

Документи первинного обліку направлені на складання реєстрів бухгалтерського обліку з можливістю перенесення їх даних до звітності підприємства. На підставі значень звітності підприємства можна надати аналітичну оцінку власного капіталу компанії, визначити рівень його автономії, розрахувати фінансову незалежність від позикових коштів і зобов'язань підприємства, надати оцінку ліквідності та платоспроможності підприємства.

Таким чином, складання звітних документів проводиться на підставі облікової інформації, методичні рекомендації якої затверджуються розпорядчим документом - наказом «Про облікову політику підприємства».

Під час проведеного дослідження нами було з'ясовано, що механізм забезпечення ЕБСГ розробляється індивідуально до кожного підприємства в залежності від специфіки його діяльності, особливості ведення бухгалтерського обліку та системи його контролю. Згідно норм чинного законодавства, облікова політика – є обов'язковим елементом, який складається на підставі норм чинного законодавства та розкриває ведення бухгалтерського обліку з урахуванням специфіки діяльності суб'єкта господарювання.

Слід зауважити, що облікова політика вміщує в собі всі особливості ведення обліку на підприємстві та формується на підставі норм діючого законодавства [14-16]. Розробку даного документа проводить головний бухгалтер підприємства, а затверджує – його керівник.

Під час опрацювання нормативно-законодавчої бази нами були зроблені висновки, що для забезпечення ЕБСГ облікова політика підприємства повинна відповідати наступним принципам [60]:

- Законності. Як було зазначено раніше, всі господарські процеси підприємства повинні відображатись в обліку згідно методичних прийомів (способів) та процедур і відповідати нормам чинного законодавства.

- Достовірності. Зміст інформації в документах підприємства повинен відображати правдиві (достовірні) відомості з діяльності підприємства.

- Раціональності. Ведення обліку повинно проводитись шляхом зіставлення інформації з даними первинного обліку.

- Ефективності. Підприємство обирає методи та способи проведення облікових даних таким чином, щоб вони були спрямовані на покращення отримання інформації керівництву підприємства.

- Адекватності. Обрана облікова система суб'єкта господарювання повинна відповідати всім особливим умовам діяльності підприємства.

- Єдності. Затверджена облікова політика повинна розкривати єдині вимоги до ведення обліку по всьому підприємству та його структурних підрозділів (філій).

- Суттєвості. Даний принцип є одним із головних критеріїв, який потрібен для розкриття інформації у звітах підприємства та примітках до них. Слід зазначити, що відсутність даного критерію в звітності та примітках може значно вплинути на управлінські рішення адміністрації підприємства та економічні погляди зовнішніх користувачів.

- Професійного судження. За нормативно-законодавчою базою, головний бухгалтер може обрати ведення облікової інформації з запропонованих методів та способів. Тож, за правом його професійного судження обрані ним способи та методи обов'язково зазначаються в обліковій політиці підприємства.

В обліковій політиці підприємства розміщується інформація щодо відображення всіх об'єктів бухгалтерського обліку, заповнення звітності підприємства, розкриття фінансового стану і проведення договірних взаємозв'язків (авансових платежів) т.д.

Як було зазначено раніше, кожне підприємство звертає особливу увагу на проведення розрахунків між контрагентами. Юридичний статус цих відносин є обов'язковим процесом. Це пов'язано з тим, що лише договір є

єдиним документом на підставі якого, підприємство має право подати до суду на непогашення боргового зобов'язання своїм контрагентом.

Зміст договору повинен бути складений таким чином, щоб забезпечувати гарантії, захист і безпеку підприємства за всіма напрямками роботи, а саме: терміни та обсяги відвантаження (надходження) запасів, порядок пред'явлення рекламаций, недопущення зриву логістичних послуг, строки погашення зобов'язань і т.і.

Слід зазначити, що укладеним вважається договір лише за умови досягнення його істотних умов. Як зазначає господарське законодавство України до істотних умов договору можна віднести: ціну (вартість реалізації), предмет договірних взаємовідносин та строк його дії. За Постановою Вищого господарського суду України від 25 квітня 2015 року прийнято рішення за яким, внаслідок неузгодженості істотних умов договору він вважається не укладеним (не дійсним) і не підлягає для подальшого розгляду.

За судовою практикою найчастіше в судових установах проводяться розгляди позовних заяв на підставі письмової форми договору. Але, вплив сучасних новітніх технологій та зміна норм діючого законодавства надає можливість укладати договори в електронній формі. Даний договір обидва контрагента підписують електронними підписами, які повинні відповідати нормам діючого законодавства [3].

На жаль, більшість підприємств під час складання договору беруть за основу договори стандартної форми зразок якого знаходять в інтернет мережах. Вважаємо, що застосування таких зразків призводить до загрози ЕБСГ, так як не розкриває особливих умов взаємодії між двома суб'єктами господарювання і не забезпечує захист інтересів контрагентів.

Під час проведеного дослідження, нами були з'ясовані поширені помилки під час формування договору, які можуть в подальшому суттєво впливати на рівень економічної безпеки суб'єкта господарювання:

- предмет договору розкрито не повністю та не розкриває всіх особливостей співпраці;

- відсутня (не врахована) інформація щодо дій при можливості розірвання договірних взаємовідносин;
- наявність технічних та нормативно-законодавчих помилок (посилання на нормативні документи, які втратили чинність; не вірно зазначені дані за предметом договору або реквізити сторін);
- не зазначено чіткий порядок приймання (передачі) товарів (робіт, послуг) та виставлення рекламаций;
- відсутня інформація щодо кількості проведених траншів за погашенню вартості товарів (робіт, послуг);
- не зазначено строки дії підписаного договору;
- наявність пунктів, які протирічать один одному.

Як було зазначено в попередніх пунктах роботи, адміністрація підприємства особливу увагу повинна звертати на кадрову безпеку як одного з чинників, який впливає на ЕБСГ. Основні обов'язки, зобов'язання та відповідність якісним характеристикам працівника зазначають в посадовій інструкції. Потреба в розроблені даного документа передбачена в п. 29 КЗпП і складається не під конкретного працівника, а під зазначену за штатним розписом посадову одиницю. Тому, якщо на підприємстві за штатним розписом передбачено два і більше працівника на одну посаду – складається одна посадова інструкція.

Слід зазначити, що між всіма працівниками підприємства повинні бути розподілені і не повторювались функції таким чином, щоб вони охоплювали весь спектр їх професійних якостей для отримання достатнього рівня ЕБСГ - тобто мали взаємопов'язаний характер в цілому по підприємству. За своїм змістом посадові інструкції для адміністративного апарату відрізняються від посадових інструкцій інших працівників. Під час розробки посадової інструкції потрібно користатися нормою наступних нормативних документів: класифікатором професій, рекомендаціями до розробки посадових інструкцій, організаційними документами підприємства, колективним договором підприємства, правилами внутрішнього розпорядку, ДСТУ 4163:2020 та ін.

Якщо на підприємстві відсутня посадова (робоча) інструкція і в діях працівника є постійне не виконання його професійних обов'язків – це призводить до проблемних ситуацій щодо його подальшого звільнення. Тому, ознайомлення працівника з посадовою інструкцією та наявність його особистого підпису в ній з зазначенням ім'я та прізвища, а також дата ознайомлення - є запорукою виконання всіх посадових обов'язків працівником.

Зазначимо, що відсутність затверджених посадових інструкцій на підприємстві передбачає накладання на компанію штрафних санкцій від 30 до 100 мінімальних заробітних плат.

В зв'язку з тим, що під час господарських операцій підприємства та між контрагентами є ймовірність підробки документів, тому для забезпечення ЕБСГ має право звернутись до спеціалізованих органів щодо проведення фінансово-економічної судової експертизи. Головним завданням експертизи є можливість перевірки документообігу підприємства за його фінансовими операціями. Даний захід дозволяє проводити документальну експертизу документів:

- фінансового, податкового та управлінського обліку;
- всіх форм звітності;
- економічної діяльності підприємства;
- які розкривають зміст операцій фінансово-кредитного напрямку роботи компанії.

Таким чином, до об'єктів дослідження під час експертизи відносять:

- документи первинного обліку: документи готівкового та безготівкового обліку, акти, накладні (видаткова та товарно-транспортна), акт приймання- передачі і т.і.;
- облікові реєстри (реєстри, податкові накладні, касова книга, журнали ордери та відомості до них);

- фінансову, податкову та управлінську звітність; Звіт про використання коштів / електронних грошей, виданих на відрядження або під звіт; звіт матеріально-відповідальної особи; звіт касира і т.і.

Експертиза документів також є необхідною під час розгляду:

- судово-адміністративних або ж справ кримінального характеру, які підтверджують посадовий злочин, кражу (привласнення) оборотних активів (запасів, грошових коштів);

- цивільного позову для перевірки інформації за фінансово-економічними операціями (кредитами, розрахунком пені та інших видів заборгованостей).

Документальна експертиза економічної діяльності компанії потрібна під час знаходження фактичного економічного стану суб'єкта господарювання, перевірка підприємства на ухилення від погашення податкового боргу, виявлення помилок внаслідок порушення норм чинного законодавства, виявлення причинно-наслідкових причин формування заборгованостей підприємства.

2.2. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства

Протягом останніх трьох років українські підприємства перебувають під складними зовнішніми та внутрішніми умовами проведення господарських операцій. Внаслідок чого виникає висока загроза зниження ЕБСГ, ймовірності настання кризового становища та банкрутства підприємств. Для запобігання зазначених подій потрібно заздалегідь розробити механізм за допомогою якого можна гарантувати економічну безпеку на мікрорівнях.

Вважаємо, що для ефективного функціонування підприємства зазначений механізм слід розробляти з урахуванням зовнішнього та внутрішнього інформаційного потоку. Даний елемент є одним із факторів, який гарантує інформаційне забезпечення ЕБСГ.

Під час проведеного дослідження нами було з'ясовано, що в основу інформаційних потоків входить інформація обліково-аналітичного характеру підприємства. Дана інформація може бути сформована шляхом формування, накопичення та її обробки, що надасть можливість в подальшому розробити тактичні та стратегічні завдання для управління ЕБСГ.

Таким чином, інформація з обліково-аналітичних джерел повинна забезпечувати під час прийняття управлінських рішень достовірність даних для проведення оцінки та аналітичного прогнозу економічних показників і господарських процесів суб'єкта господарювання. На нашу думку, це посприє більш якісному управлінню ЕБСГ. Проведений аналіз поняття «управління ЕБСГ» надав можливість зробити висновок, щодо відсутності єдиного підходу до даного трактування (дод. П). Тому, враховуючи господарську діяльність українських підприємств в умовах сьогодення вважаємо, що шляхом постійного безперервного процесу отримання достовірної інформації щодо ймовірності настання ризиків, проблемних та загрозливих ситуацій призводить до забезпечення управління ЕБСГ.

Вважаємо, що для подальшого забезпечення управління ЕБСГ потрібно виставити вимоги до ОАІ:

- своєчасність, точність та достовірність відображення зовнішньої та внутрішньої інформації за всіма господарськими операціями підприємства;
- виявлення, ідентифікація і відстежування за розвитком небезпечних процесів на підприємстві;
- надання інформації щодо поточної економічної безпеки для проведення розрахунків за якісними та кількісними показниками;
- формування інформаційної бази для узгодження управлінських рішень під час управління ЕБСГ;
- застосування заходів боротьби з шпигунами щодо «зливу» інформація, яка носить конфіденційний характер.

Слід зазначити, що функція управління може бути виконана лише в тому разі коли проводиться якісне і ефективне ОАЗ шляхом взаємопов'язання

наступних елементів: бухгалтерського обліку та звітності, регулюючих та контрольних заходів, аналізу та планувань. Зазначені елементи ОАЗ є процесом безперервного, взаємопов'язаного та замкнутого процесу управління.

На нашу думку, інформація щодо системи ОАЗ повинна:

- всебічно і повністю розкривати економічний стан підприємства та його динамічний розвиток;
- надавати достовірну інформацію для обговорення та узгодження ефективних адміністративних рішень;
- надавати прогностичні показники щодо подальшого розвитку підприємства.

Крім того, інформація за цією системою ОАЗ повинна бути оперативною, реалістичною, комплексною та змістовною. Досягнення ефективної системи ОАЗ проводиться з метою об'єднати облікові та аналітичні операції до єдиного процесу, провести ефективний оперативний мікро-аналіз, забезпечити безперервний процес з використанням розраховуваних показників для формування бази щодо затвердження адміністративних рішень.

Таким чином, до основних завдань обліково-аналітичної системи управління ЕБСГ можна віднести:

- відображення обліку за господарськими операціями, які мають цільовий напрямлення;
- проведення аналізу господарських операцій за напрямками роботи підприємства;
- проведення контролю за використанням оборотних та необоротних активів підприємства;
- відстежування за правильним відображенням бізнес-процесів в період планування;
- на підставі прогностичних показників планувати роботу суб'єкта господарювання за операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю.

На підставі вище зазначеного, можна зробити висновок, що до механізму ОАЗ повинні входити такі елементи системи щоб на підставі них можна було оцінити рівень ЕБСГ, а саме: збір облікової інформації, способи та методи проведення її аналізу, застосування технологій для розкриття ЕБСГ для контрагентів підприємства.

Зазначимо, що під ефективним функціонуванням ЕБСГ розуміють здатність отримувати та застосовувати для потреб підприємства достовірну інформацію щодо будь-яких змін підприємства. Таким чином до складу комплексної системи ОАЗ входять три взаємопов'язані підсистеми, які складаються з бухгалтерського обліку, аналізу та спеціального програмного забезпечення.

Під формуванням, накопиченням, класифікацією та узагальненням достовірної інформації для потреб господарської діяльності підприємства розуміють облікову підсистему. А за формування аналітичного забезпечення ЕБСГ з використанням аналітичних процесів – аналітична підсистема.

З проведеного дослідження нами було встановлено, що кожна підсистема ОАЗ має трьох рівневе забезпечення: методичне, технологічне (технічне) та організаційне.

Потреба в методичному рівні передбачає проведення трансформації вхідного потоку інформації до узагальнених даних, які потрібні для управлінського складу або інших її користувачів. Технологічний рівень передбачає визначення форм надання інформаційного потоку, а організаційний рівень встановлює взаємодію суб'єктів, які залучались до формування ОАІ, яка використовується в майбутньому для адміністративних рішень щодо з'ясування рівня ЕБСГ.

Вважаємо, що основна ціль ОАЗ під час встановлення рівня ЕБСГ полягає в наданні достовірних фактів, документів та показників на базі яких можна довести, підтвердити або розрахувати економічну безпеку та стійкий розвиток підприємства. Відповідальними за надання такої інформації по підприємству є керівники структурних підрозділів. Головна функція яких

приймати зведені дані від своїх підлеглих та формувати їх до згрупованих аналітичних таблиць (звітів) з метою їх підготовки до передачі в планово-економічний відділ, відділ економічної безпеки і т.і.

З метою підтримання системи ОАЗ в належному стані керівнику підприємства потрібно звернути увагу на вплив професійного ризику всіх учасників господарського процесу, який пов'язаний з людськими факторами під час проведення обліково-аналітичних дій.

Під час проведеного дослідження нами було встановлено, що інформаційний ризик бухгалтера – інформаційний ризик, який пов'язаний з внесенням неправдивих даних в облік, внаслідок непрофесійних дій, бездіяльності або навмисного спотворення інформації обліковими працівниками. Таким чином, допущення професійного ризику бухгалтером може призвести до значних економічних втрат виправити які, інколи є недопустимим.

Крім зазначених професійних ризиків до ризиків облікового апарату також можна віднести: порушення методичних регламентацій щодо відображення в обліку господарських операцій підприємства, низька кваліфікація облікового складу працівників, викривлення інформації в обліку, витік приватної (довірчої) інформації за межі підприємства. Також на ЕБСГ можуть впливати ризики з організації та функціонування облікової системи, такі як:

1. Ризик виявлення неправдивої (спотвореної) інформації. До цієї групи ризиків можна віднести допущені порушення в обліку внаслідок необізнаності норм чинного законодавства, які призводять до заниження сплати податків до бюджету, завищення собівартості продукції (товарів, робіт та послуг), некоректного відображення руху активів підприємства і т.і. Дані помилки в обліку можуть бути навмисні (проведені з метою отримання вигоди) або ненавмисні (має місце низька професійна підготовка облікових працівників). Під час знаходження порушень Державною фіскальною службою України (ДФСУ) проводиться накладання штрафних санкцій згідно норм чинного

законодавства. Виявлення фактів порушення договірних відносин може призвести до втрати репутації підприємства, що веде за собою зниження кількості контрагентів та втрату рівня ЕБСГ.

2. Ризики необґрунтованого вибору в обліковій політиці підприємства методики відображення обліку. Слід зазначити, що дані порушення можуть призвести до:

- не ефективного управління підприємством;
- некоректного складання фінансової звітності внаслідок чого зовнішні користувачі інформації мають невірне уявлення щодо фінансового стану підприємства та спонукає до прийняття не вірних рішень, які є не вигідними для економічної діяльності підприємства;
- відображення в облікових регістрах завищених витрат пов'язаних з формуванням вартості активів, зобов'язань та капіталу суб'єктів господарювання.

3. Наявність організаційних ризиків, які розкривають неефективну організацію облікового апарату, його структури та невідповідність професійним навикам, кваліфікації та характеристикам, які повинні відповідати даним професійним компетенціям. Зазначені ризики містять збільшення трудомісткості виконаних облікових робіт і зниження якості їх виконання. Втрата конфіденційної інформації внаслідок отримання додаткового доходу або по необачності також можна віднести до цієї групи ризиків.

На жаль, в умовах сьогодення майже не можливо спрогнозувати та надати достовірну оцінку щодо настання професійних ризиків бухгалтера. Але їх настання призводить до проблемних ситуацій для підприємства: штрафні санкції від ДФСУ, нарахування пені та неустойок перед контрагентами за договірними операціями, настання кримінальної відповідальності. Внаслідок чого підприємство повинно розробити механізм забезпечення відбору фахових спеціалістів з обліку та оподаткування для зниження (усунення) в обліку професійних ризиків.

В господарській діяльності кожного підприємства бухгалтер є основним учасником всіх процесів управління. Тому він повинен мати навички з проведення аналітичних досліджень, проводити контрольну діяльність з якості виконаних робіт з обліку, добре володіти знаннями щодо застосування професійних програм з обліку, знати зміст нормативних документів з обліку та оподаткування. Інколи власники підприємства мають намір зменшити злочинним шляхом сплату податків та зборів в бюджет. Тому перед бухгалтером постає проблема відобразити всі господарські процеси в межах норм чинного законодавства для забезпечення підприємству економічної безпеки. Слід зазначити, що формування звітності підприємства є складним аналітичним процесом, який потребує значної уваги з боку облікового фахівця для забезпечення ЕБСГ.

Вважаємо, що професійний ризик повинен бути покладений до механізму ОАЗ, який є складовою в економічній політиці підприємства. Це пов'язано з тим, що до системи обліку для встановлення можливості щодо виявлення професійних ризиків працівників облікового складу, включають спеціальні методи перевірки, які використовуються під час розрахунку рівня ЕБСГ.

З метою уникнення негативної тенденції виникнення професійних ризиків облікових працівників зазначені методи повинні вводитись до складу механізму ОАЗ. На нашу думку, це:

- забезпечить надійний захист приватної інформації підприємства;
- зменшить комерційне шпигунство;
- захистить від навмисного чи ненавмисного маніпулювання обліковою інформацією;
- надасть можливість виявити працівників, які негативно налаштовані до підприємства;
- забезпечить від настання професійного ризику облікових працівників.

2.3. Формування показників економічної безпеки в звітності підприємства

Підсумкова узагальнена інформація та показники, які розкривають фінансовий стан підприємства та ефективність його діяльності наводяться у фінансовій та податковій звітності суб'єкта господарювання. Дана звітність складається та подається на підставі норм чинного законодавства [1, 6, 9-13]. Основна мета складання та подання звітності – надати повну, правдиву та неупереджену інформацію про результати господарської діяльності підприємства за звітний період. Формування звітності обов'язково повинно складатись за певними вимогами.

Слід зазначити, що в річному звіті подається найбільш інформативна та змістовна частина показників діяльності підприємства:

1. Показники, на підставі яких можна розрахувати фінансовий стан підприємства наводяться в балансі – звіті про фінансовий стан (форма 1);
2. Показники, на підставі яких можна провести аналіз фінансового результату підприємства – звіт про фінансовий результат (форма 2);
3. Показники, на підставі яких проводиться аналіз руху грошових коштів підприємства – звіт про рух грошових коштів (форма 3);
4. Показники, на підставі яких проводиться аналіз власного капіталу підприємства – звіт про власний капітал (форма 4);
5. Показники, на підставі яких розраховується стан оборотних та необоротних активів підприємства – примітки до фінансової звітності (форма 5).

Вважаємо, що річний звіт потребує ретельної підготовки щодо складання. Перш за все це пов'язано з тим, що до його змісту входить інформація за довготривалим періодом проведення облікових даних та складним процесом виконання облікових робіт. Внаслідок цього потрібно виконати попередні роботи пов'язані з складанням звітів, а саме:

- по завершенні облікових записів провести контрольні перевірки щодо повноти внесених господарських операцій в облікові регістри;
- перевірити розподілення витратних та доходних статей в суміжних звітних періодах;
- провести перевірки і регулювання стану розрахункових операцій за дебіторською та кредиторською заборгованістю між підприємством та його контрагентами (покупцями, постачальниками, бюджетом);
- розрахувати фінансовий результат підприємства шляхом списання сформованих доходів та витрат підприємства;
- провести відображення чистих прибутків (збитків), їх покриття та розподіл згідно з статутними документами.

Для проведення зазначених робіт потрібно перевірити коректність відображення господарських операцій, звірити облікові дані за синтетичним та аналітичним обліком, усунути виявлені помилки шляхом виправлення бухгалтерських проводок.

Нами було з'ясовано, що під час формування квартальних фінансових звітів в основу беруться дані за поточний період, а під час формування показників річних фінансових звітів потрібно обов'язково провести інвентаризацію активів та джерел підприємства. Даний захід проводиться з метою підтвердження достовірності відображення в обліку всіх господарських операцій та порівняння фактичних перевірених залишків з залишками облікових записів.

На жаль, інколи для вирішення проблемних ситуацій підприємство навмисно перекручує показники фінансової звітності. Цей процес підприємство проводить з метою отримання додаткових інвестицій, доходів, фінансування і т.і. Тобто, суб'єкт господарювання вважає, що з реальними показниками фінансової звітності зазначених заходів може бути не проведено або проведено в менших обсягах.

Ще однією з причин навмисного перекручування показників фінансової звітності, що призводить до зниження рівня ЕБСГ є можливість отримати

кредит, який перенаправляється в готівкові кошти і використовується для власних потреб. Також підприємство може шляхом шахрайських дій з метою збільшення власної самооцінки навмисно збільшувати вартість своїх акцій, що є незаконними його діями.

Вважаємо, що на репутацію та на імідж суб'єкта господарювання негативно впливає факт навмисного перекручування даних в звітності підприємства. І як правило, це може призвести до втрати контрагентів, вітчизняних та зарубіжних інвесторів.

В ході проведеного дослідження нами було з'ясовано, що до несумлінного формування звітності можна віднести наступні дії відповідальної особи за її складання:

- проведення змін за обліковими записами і документами – призводить до фальсифікації складання звітності;
- професійна некомпетентність обліковця щодо реєстрації господарських операцій та подій;
- самостійно прийняте рішення щодо не включення деяких показників під час формування звітності;
- навмисно прийняте рішення щодо застосування методів та принципів обліку з порушеннями.

На жаль, спостерігається тенденція відображення навмисних помилок задля корисливих цілей, яке проводиться шляхом тиску адміністрації підприємства на облікових працівників. Це також може бути пов'язано з тим, що під час внутрішнього та зовнішнього впливу, керівництво підприємства бажає продемонструвати необ'єктивні результати діяльності. Бувають ситуації коли навмисно підприємство готує декілька видів однієї й тієї самої форми звітності з різними цифровими показниками для різних користувачів інформації. На нашу думку, це проводиться з метою досягнення вигідних для підприємства-шахрая умов співпраці з контрагентами. Таким чином, наявність помилок та викривлень в звітності, як правило, може мати місце шляхом недобросовісних дій обліковців.

Постійне несумлінне формування звітності, яке призводить до присвоєння оборотних та необоротних активів підприємства дає можливість адміністрації суб'єкта господарювання вважати, що ці процеси є непомітними і можна проводити в подальшому такі дії. Тому, задля запобігання таких подій вважаємо за потрібне до складу структурних підрозділів підприємства ввести відділ економічної безпеки. Це надасть можливість проводити контроль за складанням звітності відповідальною особою та не обійти внутрішню перевірку, яка буде проведена відділом економічної безпеки.

Якщо за висновком відділу економічної безпеки буде з'ясовано, що не правильно відображені дані в звітності є результат навмисних дій обліковця, якого прикривають працівники підприємства вищого рангу (посади), то в даному випадку потрібно як найшвидше збирати доказову базу їх домовленості та звертатись до належних органів або до адміністрації підприємства та проводити звільнення працівників-шахраїв.

Працівник відділу економічної безпеки не має право самостійно приймати рішення щодо характеру допущених помилок обліковцем - навмисні чи не навмисні. Проведення правової оцінки допущених помилок проводить особа уповноваженого органу. Слід зазначити, що фахівець ВЕБ в своєму звіті до адміністрації суб'єкта господарювання повинен об'єктивно та обґрунтовано нести відповідальність за висновки щодо достовірності даних звітності підприємства. Фахівець ВЕБ також повинен до звіту додати докази щодо порушень в бухгалтерській звітності, які будуть знайдені під час перевірки. Застосування процедур контролю ВЕБ є ключовим способом та методом для знаходження доказів.

В результаті дослідження нами було встановлено, що до стандартних процедур контролю ВЕБ можна віднести:

- надання запитів;
- проведення спостережень;
- проведення перерахунків;
- отримання підтверджень;

- проведення інвентаризації та аналітичних процедур.

В свою чергу процедури контролю ВЕБ мають наступну класифікацію:

- фактична;
- спеціальна;
- документальна;
- аналітична.

До фактичних процедур можна віднести перевірку щодо фактичної наявності активів підприємства, їх реального стану, продажу та отримання фінансового результату. Зазначені процедури проводяться шляхом застосування інвентаризації, огляду, технологічного чи лабораторного контролю, контрольних замірів.

Доказами навмисно неправильного занесення інформації до звітності підприємства є спеціальні процедури. Як правило, зовнішні джерела отримані від працівників підприємства та третіх осіб проводять формування цих процедур, а саме:

- проведення різноманітних запитів до співробітників підприємства;
- перевірка належно виконаних затверджених документів підприємства (правила внутрішнього розпорядку, статутні документи, трудовий договір);
- формування альтернативної звітності підприємства.

Документальна процедура є загальнопоширеною процедурою, яку застосовують під час контролю ВЕБ. Вона полягає в перевірці та порівнянні документів підприємства, а також їх арифметичної перевірки.

До аналітичних процедур можна віднести процедури внаслідок яких можна виявити, проаналізувати та оцінити закономірності і співвідношення інформації фінансової, податкової та статистичної звітностей. Їх проведення передбачає:

- визначення цілей та основних задач контролю ВЕБ;
- формування показників діяльності підприємства;
- виконання процедур контролю ВЕБ;

- надання висновків щодо проведеного аналізу за аналітичними процедурами.

Основною метою застосування процедур аналітичного характеру є виявлення облікової інформації з високим ризиком навмисно викривлених даних у звітності підприємства. Внаслідок чого потрібно застосувати документальну процедуру, яка призведе до зменшення ризику не виявлення.

Проведення аналітичних процедур може бути проведено за допомогою різноманітних способів, прийомів, методів:

- горизонтального, вертикального та трендового порівняльного аналізу;
- балансового методу;
- табличного та графічного прийомів;
- стохастичного та детермінованого факторного аналізу.

Як правило аналітичні процедури застосовуються під час завершальної стадії проведення перевірки. Під час аналітичних процедур можуть з'ясуватись питання та проблеми, які потрібно розв'язувати додатковими процедурами.

Якщо під час застосування аналітичних процедур була розкрита невідповідність даних звітності з інформацією за обліковими регістрами, то в цьому випадку потрібно отримати пояснення від адміністрації підприємства, перевірити причину відхилень, знайти докази протизаконної діяльності управлінського персоналу.

Для виявлення фальсифікації звітності підприємства, в світі існує значна кількість різноманітних підходів щодо проведення її аналізу.

Насамперед почати перевірку можна з порівняння показників форми № 3 (Звіт про рух грошових коштів) та форми № 1 (Звіт про фінансовий стан) та 2 (Звіт про фінансовий результат). За цими формами порівнюють чистий прибуток, який отримало підприємство з залишками за грошовим потоком отриманим під час поточної діяльності. Слід зазначити, що за умови співставлення зазначених показників в динаміці існує відмінність між ними –

це є доказом проведення маніпуляційних дій з чистим фінансовим результатом підприємства – прибутком.

Також для з'ясування навмисного перекручування даних у звітності проводять розрахунки за коефіцієнтним аналізом. Його проводять за показниками Балансу та форми № 2. Як правило, розрахунки для виявлення перекручень даних проводять за допомогою системи Баніша («Карта нормативних відхилень фінансових індикаторів») [50]. Професор Мессод Д. Беніш розробив дану систему в 1999 році для перевірки показників звітності американських підприємств. Застосовуючи метод порівняння та відносних величин можна виявити відхилення змін показників у звітності.

В розрахунок зведеного індексу (M-score) системи Баніш включив вісім індексів, які розраховувались на підставі показників звітності підприємства. За допомогою розробленої своєї системи професор Баніш зробив наступні висновки:

- маніпуляційні дії з звітністю найчастіше проводять молоді організації, які стрімко розвивають свою діяльність;
- на підприємстві може відбуватися швидке зростання доходу (виручки) внаслідок її фіктивних значень;
- безпідставну капіталізацію витрат слід розглядати під час незаконного викривлення звітності.

Таким чином, можна зробити висновки, що аналітичні процедури – процедури, які точно, повно та достовірно забезпечують належний рівень економічної безпеки підприємства. Завдяки ним, можна довести протиправні дії співробітників облікового апарату та управлінського складу підприємства. Збір доказової бази під час таких процедур засвідчує та підтверджує їх провину, на підставі чого керівництво підприємства має право звернутись до правоохоронних органів або звільнити їх з обов'язковим записом до трудової книжки.

Висновки до розділу 2

1. Встановлено, що правильне проведення їх документування забезпечує ЕБСГ. За недотримання вимог чинного законодавства щодо уніфікації проведення як паперового так і електронного документування призводить до накладання на компанію штрафних санкцій.

2. Досліджено вимоги ДСТУ 4163:2020 на підставі яких було з'ясовано, що всі документи підприємства повинні складатись українською мовою окрім випадків передбачених законодавством України. Документи, які направляються до державної установи оформлюються тільки українською мовою (як за структурою так і змістом).

3. Проаналізовані зміни норм чинного законодавства щодо проведення документування на підприємствах України, на підставі яких впроваджені лише нові строки збереження первинної документації та звітності (фінансова), а їх перелік – залишився без змін.

4. З'ясовано, що механізм забезпечення ЕБСГ розробляється індивідуально до кожного підприємства в залежності від специфіки його діяльності, особливості ведення бухгалтерського обліку та системи його контролю.

5. Встановлено, що облікова політика кожного підприємства повинна відповідати принципам: законності, достовірності, раціональності, ефективності, адекватності, єдності, суттєвості, професійного судження.

6. З'ясовані поширені помилки під час формування договору, які можуть в подальшому суттєво впливати на рівень економічної безпеки суб'єкта господарювання.

7. Встановлено, що документальна експертиза економічної діяльності компанії потрібна під час знаходження фактичного економічного стану суб'єкта господарювання, перевірка підприємства на ухилення від погашення податкового боргу, виявлення помилок внаслідок порушення норм чинного

законодавства, виявлення причинно-наслідкових причин формування заборгованостей підприємства.

8. З'ясовано, що в основу інформаційних потоків входить інформація обліково-аналітичного характеру підприємства. Дана інформація може бути сформована шляхом формування, накопичення та її обробки, що надасть можливість в подальшому розробити тактичні та стратегічні завдання для управління ЕБСГ.

9. Запропоновано під ефективним функціонуванням ЕБСГ розуміти здатність отримувати та застосовувати для потреб підприємства достовірну інформацію щодо будь-яких змін підприємства.

10. Встановлено, що кожна підсистема ОАЗ має трьох рівневе забезпечення: методичне, технологічне (технічне) та організаційне.

11. Запропоновано під інформаційним ризиком бухгалтера – розуміти інформаційний ризик, який пов'язаний з внесенням неправдивих даних в обліку, внаслідок непрофесійних дій, бездіяльності або навмисного спотворення інформації обліковими працівниками. Таким чином, допущення професійного ризику бухгалтером може призвести до значних економічних втрат виправити які, інколи є недопустимим.

12. З'ясовано, що під час формування квартальних фінансових звітів в основу беруться дані за поточний період, а під час формування показників річних фінансових звітів потрібно обов'язково провести інвентаризацію активів та джерел підприємства. Даний захід проводиться з метою підтвердження достовірності відображення в обліку всіх господарських операцій та порівняння фактичних перевірених залишків з залишками облікових записів.

13. Встановлено, що інколи для вирішення проблемних ситуацій підприємство навмисно перекручує показники фінансової звітності. Цей процес підприємство проводить з метою отримання додаткових інвестицій, доходів, фінансування і т.і.

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ТОВ «ГАЗОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»»

3.1. Аналіз і оцінка рівня економічної безпеки підприємства

Протягом останніх трьох років економічна діяльність українських підприємств зазнала значних змін. Внаслідок непередбачених зовнішніх загроз значна кількість суб'єктів господарювання опинилась на межі низької фінансової стійкості та оголошення банкрутства. За даними Міністерства економіки України вплив COVID-19 мав суттєві наслідки на економічний розвиток країни, а саме [24]: зниження ВВП, прискорення інфляційних процесів, скорочення виробництва, звільнення працівників і т.і.

Слід зазначити, що не тільки зовнішні, але й і внутрішні фактори мають вплив на економічну безпеку підприємства. На відміну від зовнішніх факторів їх негативний вплив можна проаналізувати та передбачити заздалегідь. Основним інформаційним звітним документом на підставі якого можна зробити висновок щодо фінансового стану підприємства є Баланс підприємства (форма № 1) та Звіт про фінансові результати (форма № 2).

Постійна тенденція до зменшення нерозподіленого прибутку або отримання непокритого збитку вказує на погіршення фінансового стану підприємства. Проведений аналіз за даним показником надає результат поточної діяльності суб'єкта господарювання, але не дає можливості заздалегідь надати прогноз оцінки рівня економічної безпеки підприємства на перспективу.

В сучасних умовах господарювання для надання оцінки рівня економічної безпеки українських підприємств проводять розрахунки

ймовірності настання банкрутства як за вітчизняними так і за зарубіжними моделями. Найбільш відомими зарубіжними моделями є [58, 63]:

- моделі Альтмана (двох факторна, п'ятифакторна та семифакторна);
- модель Фулмера;
- система показників Уільяма Бівера;
- модель Терещенко О.О.

Проведені нами дослідження застосування моделей зарубіжних економістів надали можливість зробити нам висновки, що під час їх розрахунку не враховуються економічні умови господарювання українських підприємств. Тому, вважаємо, що для проведення розрахунку рівня економічної безпеки вітчизняних підприємств потрібно застосовувати моделі, які пропонуються українськими економістами, такими як: Янковець Т.М., Чернюк Ю.В., Хринюк О.С., Бова В.А., Бондаренко О.М., Пілецька С.Т., Коритько Т.Ю., Ткаченко Є.В.

Як зазначають українські економісти-науковці, що в залежності від виду діяльності підприємства та його технологічного процесу потрібно виявити показники (складові) для проведення оцінки рівня економічної безпеки підприємства. Для кожного підприємства перелік таких показників (складових) може бути різний. Проведений аналіз наукових робіт з даного напрямку дослідження дозволив нам зробити висновок, що більшість авторів вважають фінансову, кадрову, техніко-технологічну, екологічну та інформаційну складову основними складовими для проведення розрахунку оцінки рівня економічної безпеки підприємства [23, 51, 58, 63].

На нашу думку, особливе значення має проведений розподіл важелю (питомої ваги) кожного показника (складової), який має вплив на сукупний показник економічної безпеки підприємства. Як зазначає Бондаренко О.М., питому вагу значущості кожної складової економічної безпеки можна провести за допомогою наступних методів [23]:

- рейтинговим методом;
- ранжуванням;

- методом Паттерн.

В свою чергу Пілецька С.Т., Коритько Т.Ю. та Ткаченко Є.В. пропонують під час розрахунку важелю складових економічної безпеки за наявності групування для кожної групи розраховувати проміжний інтегральний показник і розробляти інтерпретаційну шкалу також для кожної групи. Даними авторами, пропонується для об'єднання розрізаних показників підприємства використовувати один із методів факторного аналізу - метод головних компонент (МГК), за допомогою якого, на їх думку, доцільно здійснити визначення вагових коефіцієнтів показників, що характеризують складові антикризового потенціалу [51].

Для проведення оцінки рівня ЕБСГ ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» застосовуємо форми фінансової звітності за 2020 – 2022 роки (дод. Р).

На підставі даної звітності нами було досліджено та проаналізовано аналіз майнового стану ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

**Аналіз майнового стану ТОВ «Газопостачальна компанія
«Нафтогаз України» за 2020-2022 р.р.**

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютні відхилення		
				2021/2020	2022/2021	2022/2020
Частка основних засобів в активах (за залишковою вартістю), %	0,38	0,17	0,04	-0,21	-0,13	-0,34
Фондовіддача (за первісною вартістю)	277,51	849,84	2205,13	572,33	1355,29	1927,62
Фондомісткість	0,0036	0,0012	0,0005	-0,0024	-0,0007	-0,0032
Коефіцієнт зносу основних засобів	-0,54	-0,61	-0,70	-0,07	-0,09	-0,16
Рентабельність основних засобів	-2068,72	-63643,74	-260801,14	-61575,02	-197157,40	-258732,42

Джерело: розроблено автором

Згідно розрахунків табл. 3.1 видно, що частка основних засобів в активах є не значною в активах підприємства. Спостерігається тенденція, що підприємство не проводить активного оновлення основних засобів протягом

аналізованого періоду. Постійне підвищення рівня зношеності основних засобів може створювати додаткові виробничі ризики, пов'язані із припиненням виробництва чи надання послуг через поломки. Показник фондівддачі характеризує величину виробленої продукції на кожен гривню фінансових ресурсів вкладених в основні засоби. Розрахунок даного показника свідчить, що він збільшується із року в рік і є наслідком збільшення доходу від реалізації продукції: 277,51 грн. в 2020 р. та 2205,13 грн. у 2022 році, що показує збільшення на 1927,62 грн.

Для проведення аналізу рентабельності підприємства за 2020-2022 р.р. нами була сформована табл. 3.2.

Таблиця 3.2

**Аналіз рентабельності ТОВ «Газопостачальна компанія
«Нафтогаз України» за 2020-2022 р.р. (%)**

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютні відхилення		
				2021/2020	2022/2021	2022/2020
Валова маржа	2,44	7,02	6,71	4,58	-0,31	4,27
Коефіцієнт рентабельності діяльності	-3,98	-30,95	-40,33	-26,97	-9,39	-36,36
Рентабельність власного капіталу	-120,07	284,01	155	404,07	-129,01	275,07
Рентабельність активів	-11,26	-134,23	-174,74	-122,97	-40,51	-163,48
Коефіцієнт рентабельності продукції	7,67	68,51	89,77	60,84	21,26	82,10

Джерело: розроблено автором

З проведеного аналізу рентабельності ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» видно що валова маржа за 2022 рік становить 6,71 %, спостерігається тенденція впродовж 2020-2022 років на збільшення валової маржі у 2021 році у порівнянні з 2020 роком на 4,58 пунктів та у 2022 році у порівнянні з 2020 роком на 4,27 пункти. Також є тенденція збільшення коефіцієнту рентабельності продукції впродовж аналізованого періоду. Рентабельність капіталу на кінець 2022 року становить 155 %, що в порівнянні з 2020 роком складає + 275 пунктів. Спостерігається тенденція до збільшення рентабельності власного капіталу протягом аналізованого періоду і говорить про те, що підприємство генерує більше прибутку за рахунок залучення власного капіталу.

В той же час простежується тенденція до зниження рентабельності активів протягом періоду, який аналізується: - 11,26 % у 2020 році та - 174,74 % у 2022 році. Це свідчить про те, що відбувається збільшення отриманого збитку на кожну вкладену гривню активів.

Кожне підприємству особливу увагу повинно звертати на ліквідність свого підприємства. Це пов'язано з тим, що більшість підприємств має значну долю кредиторської заборгованості, яку потрібно повертати в певний період роботи суб'єкта господарювання. Але на жаль, підприємство не завжди володіє достатнім розміром грошових коштів для покриття свого боргу. Тому, інколи підприємство може продати надлишки своїх активів для погашення свого боргу перед іншим контрагентом. З метою проведення аналізу ліквідності ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» нами були розроблені табл. 3.3, рис. 2.1 та табл. 3.4.

Таблиця 3.3

**Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Газопостачальна компанія
«Нафтогаз України» за 2020-2022 р.р. (тис. грн.)**

Актив	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Пасив	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Платіжний надлишок/нестача		
								2020 р.	2021 р.	2022 р.
Високо ліквідні активи (A1)	207,12	990,33	765,95	Найбільш термінові зобов'язання (П1)	1369,67	9080,44	47906,73	-1162,55	-8090,11	-47140,78
Швидко ліквідні активи (A2)	1139,26	4128,75	19940,19	Короткострокові зобов'язання (П2)	512	2,78	2,27	627,26	4125,97	19937,9
Повільно ліквідні активи (A3)	41,40	540,85	314,72	Довгострокові зобов'язання (П3)	778	1,69	0	-736,6	539,16	314,72
Важко ліквідні активи (A4)	25,91	29,39	38,95	Постійні зобов'язання (П4)	42,76	3387,94	26799,69	-16,85	-3358,55	-26760,74

Джерело: розроблено автором

Згідно даних табл. 3.3 та рис. 2.1 простежується динаміка, щодо порушення ліквідності балансу ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»». Впродовж аналізованого періоду (2020-2022 років) зберігається

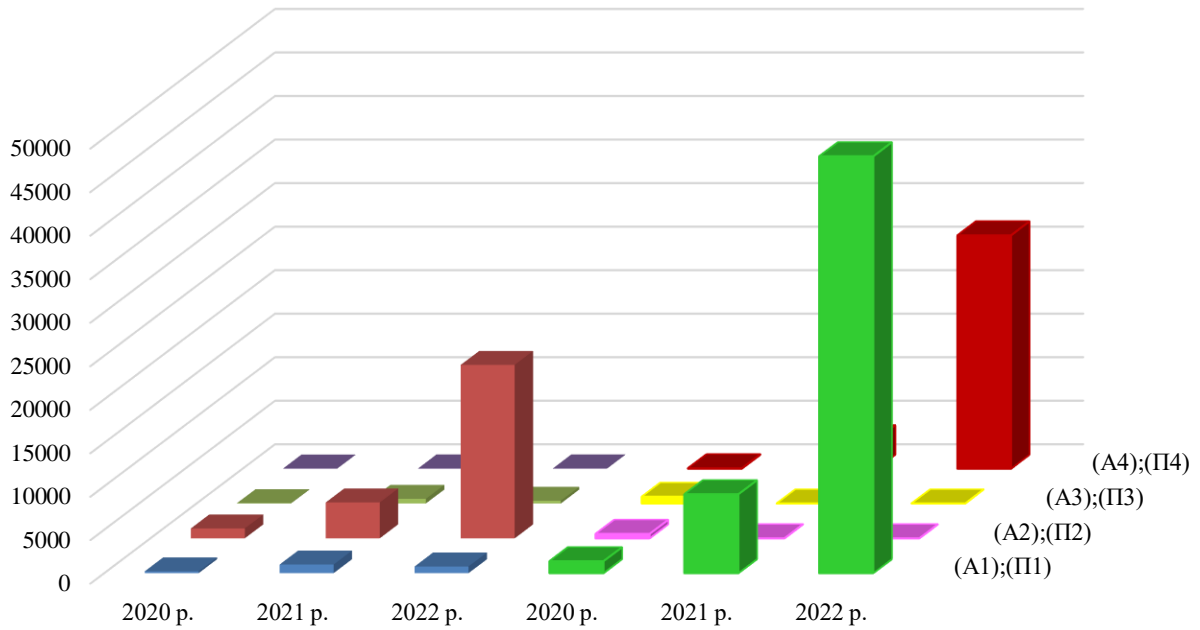

Рис. 3.1 Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України» за 2020-2022 р.р. (тис. грн.)

Джерело: розроблено автором

тенденція перевищення найбільш терміновими зобов'язаннями над високоліквідними активами. Тобто, підприємство не є абсолютно ліквідним. Позитивним моментом є те, що у підприємства наявні в достатній кількості швидко ліквідні та повільно ліквідні активи, які можуть покрити у разі потреби короткострокові та довгострокові зобов'язання, тобто можна стверджувати, що по даним позиціям баланс підприємства є ліквідним.

Таблиця 3.4

Аналіз показників ліквідності ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України» за 2020-2022 р.р.

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютні відхилення		
				2021/2020	2022/2021	2022/2020
Робочий капітал	17597	-3423,29	-26888,15	-21020,3	-23464,86	-44485,15
Коефіцієнт покриття	1,01	0,62	0,44	-0,39	-0,18	-0,57
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,01	0,59	0,43	-0,42	-0,16	-0,58
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,15	0,11	0,02	-0,04	-0,09	-0,13

Джерело: розроблено автором

З проведеного аналізу показників ліквідності видно, що підприємство має тенденцію до зниження робочого капіталу. Відбулись зменшення робочого капіталу у 2022 році в порівнянні з попереднім роком на 23464,86 тис. грн., та на -21020,3 тис. грн. у 2021 році в порівнянні з 2020 роком. Така тенденція говорить про те, що підприємство не може покривати свої короткострокові зобов'язання своїми оборотними засобами. Про цю тенденцію також свідчить зниження у 2022 та 2021 роках у порівнянні з 2020 роком коефіцієнт покриття, коефіцієнт швидкої та абсолютної ліквідності.

Для проведення аналізу фінансового стану ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» нами було проведено дослідження показників платоспроможності. Розрахунок зазначених показників було зведено до табл. 3.5.

Аналіз показника платоспроможності ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» свідчить про те, що підприємство не є достатньо платоспроможним у довгостроковій перспективі про, що свідчить відхилення від нормативного значення (0,5-0,7) впродовж 2020-2022 років.

Таблиця 3.5

Аналіз показників платоспроможності (фінансової стійкості) ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» за 2020-2022 р.р.

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютні відхилення		
				2021/2020	2022/2021	2022/2020
Коефіцієнт платоспроможності	0,03	-0,60	-1,27	-0,63	-0,67	-1,30
Коефіцієнт фінансової стабільності (Коефіцієнт фінансування)	35,86	-2,68	-1,79	-38,54	0,89	-37,65
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними запасами	0,01	-0,60	-1,28	-0,61	-0,68	-1,29
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	0,46	1,01	1	0,55	-0,01	0,54
Коефіцієнт маневреності власних засобів	0,32	1,01	1	0,69	-0,01	0,68

Джерело: розроблено автором

Показник фінансування також має тенденцію до зниження, що підтверджує нездатність компанії відповідати за своїми зобов'язаннями в середньо- та довгостроковій перспективі. Високий рівень показника у 2020

році – 35,86 може свідчити про залучення позикових коштів. Це може говорити про його залежність від зовнішніх джерел фінансування.

На жаль, показники ділової активності ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» підтверджують не стійкий фінансовий стан даного підприємства (табл. 3.6)

Таблиця 3.6

Аналіз показників ділової активності ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» за 2020-2022 р.р.

Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Абсолютні відхилення		
				2021/2020	2022/2021	2022/2020
Коефіцієнт оборотності активів	0,71	1,08	1,08	0,37	0,00	0,37
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	-10,49	-23,26	-44,50	-12,77	-21,24	-34,01
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,97	1,46	1,21	0,49	-0,25	0,24
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	-0,77	-0,69	-0,48	0,08	0,21	0,29
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	7,55	-2,29	-0,96	-9,84	1,33	-8,51
Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	377,89	249,29	302,56	-128,60	53,27	-75,33
Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	476,28	532,02	767,95	55,74	239,93	291,67

Джерело: розроблено автором

Дебіторська заборгованість ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» здійснила 1,21 оборотів в рік у 2022 році, а строк погашення дебіторської заборгованості дорівнює 302,56 днів.

Кредиторська заборгованість ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» здійснила 0,48 оборотів в рік у 2022 році, а строк погашення кредиторської заборгованості дорівнює 767,95 днів.

З даних таблиці 3.6 простежується динаміка постійно змінного строку погашення дебіторської заборгованості, на відміну від строку погашення кредиторської заборгованості, який має тенденцію на щорічне постійне збільшення (рис. 3.2).

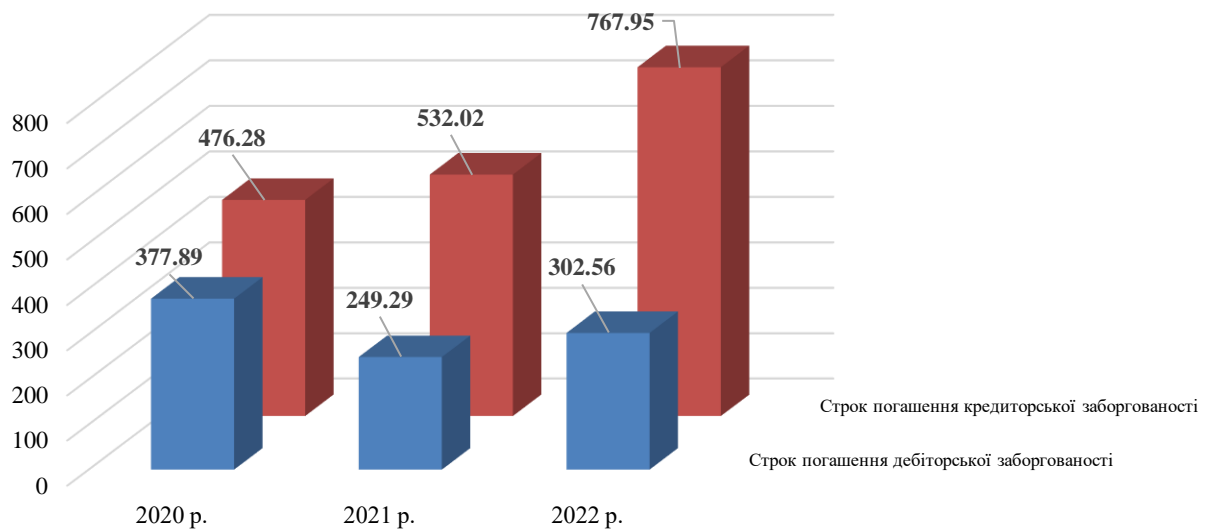

Рис. 3.2 Строки погашення дебіторської та кредиторської заборгованості (дні)

Джерело: розроблено автором

Аналізуючи вище розглянуті показники, можна зробити висновок, що рівень фінансового стану та економічної безпеки ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» є незадовільним та потребує термінового управлінського рішення щодо застосування заходів на покращення даного становища.

Перш за все це пов'язано з тим, що ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» є монополістом в нафтогазовому комплексі України та значно впливає на економіку держави та забезпечує її енергетичну безпеку. Не зважаючи на військовий стан дана компанія продовжує надавати послуги з доставки газу та реалізації нафти до споживачів України. Тому, управлінському менеджменту ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» для проведення стабілізаційних дій та підвищення рівня своєї економічної безпеки потрібно розробити заходи та запровадити шляхи виходу з складної економічної ситуації.

3.2. Аудит економічної безпеки підприємства

В сучасних умовах господарювання проведення контрольних заходів є однією з основних функцій управління та перевірки в суб'єкта господарювання. До основних форм господарського контролю, які можуть застосовуватись на підприємствах України можуть бути: тематична перевірка, слідчі та службові дії, експертиза, консалтингові послуги, зовнішній та внутрішній аудит.

З усіх наведених форм контролю підприємство найчастіше обирає проведення аудиту. На нашу думку, аудит – це ефективна форма контрольних заходів, яка дозволяє провести перевірку, прогноз та виявити вплив ризиків та загроз по підприємству. Це проводиться шляхом:

- введення до складу структурних підрозділів підприємства – відділу внутрішнього аудиту;
- прийняттям рішення керівника підприємства, або згідно норм чинного законодавства - проводиться зовнішній аудит.

Відділ внутрішнього аудиту повинен контролювати надійність роботи облікового апарату шляхом перевірки оформлення документів, відображення їх в обліку, формування фінансової звітності, проведення організації бухгалтерського обліку та контролю дотримання виконання політики підприємства в обліковому аспекті.

Нами було з'ясовано, що під час проведення внутрішнього аудиту його сутність повинна відповідати за функції: координаційну, аналітичну, контрольну, інформаційну, захисну та консультаційну. Вважаємо основною задачею відділу внутрішнього аудиту – забезпечити шляхом виконання всіх своїх функцій досягнення високого рівня ЕБСГ. Крім даної задачі ВВА може надавати:

- консультування щодо ведення обліку;
- роз'яснення щодо відображення та розрахунку податків;

- пропозиції по проведенню господарських операцій підприємства з організаційного, технічного та екологічного напрямків діяльності.

Таким чином, відділ внутрішнього аудиту для проведення своєї ефективної роботи задля високого рівня ЕБСГ повинен здійснювати:

- інформаційно-консультаційну діяльність (обслуговування) з обліково-аналітичних операцій, операцій з оподаткування та аудиту;

- експертну діяльність шляхом постановки всіх видів обліку, контролю за виконанням облікової політики підприємства, введенню обліку відповідно до норм чинного вітчизняного та міжнародного законодавства, надання допомоги щодо вибору оптимального програмного забезпечення для потреб підприємства за всіма його відділами;

- перевірку всіх видів обліку, допомогу в момент формування звітності та проведенні її трансформації;

- аналітичні перевірки шляхом проведення аналізу фінансового стану підприємства, його платоспроможності, ліквідності, фінансової стійкості;

- оцінку майнових активів в період проведення розподілу майна чи під час злиття, експертизу проведення господарського контролю і т.і.

Одним із напрямків діяльності українських підприємств для підтримання високого рівня ЕБСГ є впровадження та розробка інвестиційних проектів. Але, без проведення належної її експертизи є високий ризик втратити вкладені грошові кошти підприємства. Тому, для проведення системного аналізу ефективного розміщення капіталу та уникнення настання ризику фінансової кризи ВВА може проводити експертизу даних проектів.

Під час проведення внутрішнього аудиту все рівно існує ризик кадрової складової ЕБСГ та можливого навмисного ухилення від якісного його проведення. Тому, для забезпечення високого рівня ЕБСГ пропонуємо для контролю ефективності дій облікового відділу запрошувати зовнішніх аудиторів. До кола таких суб'єктів можна віднести аудиторські фірми або ж аудиторів – фізичні особи-підприємці. Кожний з цих суб'єктів повинен відповідати критеріям зазначеним в нормативно-законодавчій базі [2].

Вважаємо, що данні фахівці комплексно, об'єктивно та незалежно нададуть оцінку ефективності проведених робіт облікових спеціалістів підприємства.

До об'єктів аудиту ЕБСГ відносять систему економічної безпеки як в цілому так і в розрізі її елементів (складових). Для кожного підприємства перелік складових ЕБСГ є унікальним та враховує особливості діяльності підприємства.

Під час проведеного дослідження нами було з'ясовано, що до складу складових економічної безпеки ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» було включено складову: технологічну, екологічну, енергетичну, фінансову, політико-правову, кадрову, соціальну, інтелектуальну, інформаційну, маркетингову, транспортну та зовнішньоекономічну.

Відповідно до міжнародних стандартів аудиту [17] аудит ЕБСГ проводиться з метою наданням аудитором незалежного аудиторського звіту щодо надання оцінки рівня економічної безпеки підприємства відповідно до певних критеріїв її оцінювання. Тому, на початковому етапі проведення незалежного зовнішнього аудиту аудитор повинен визначити зазначені критерії. На нашу думку, до зазначених критеріїв слід віднести критерій: законності, економічної доцільності, безперервності, координації, професіоналізму, адаптивності, своєчасності та адекватності заходів і т.і.

На підставі вище зазначено, вважаємо, що до основних завдань незалежного зовнішнього аудиту ЕБСГ можна віднести:

- перевірку внутрішніх документів підприємства щодо законного формування та введення до складу підприємства структурного підрозділу – ВЕБ;
- оцінку вчасно розробленим, затвердженим та впровадженим заходам задля запобігання негативних ризиків та загроз впливу на ЕБСГ;
- перевірку отриманих економічних вигід від впровадження ВЕБ та витрат пов'язаних з їх забезпеченням;
- перевірку взаємо дійної роботи ВЕБ з іншими структурними підрозділами підприємства, узгодженість їх дій та отриманих результатів;

- проведення аналізу впливу загроз та ризиків на ЕБСГ;
- перевірку професійної компетенції співробітників ВЕБ;
- надання оцінки об'єктивності та незалежності щодо дій співробітників ЕБСГ;
- надання критичної оцінки виявленим слабким місцям в ЕБСГ;
- виявлення та нейтралізація ризиків (загроз) підприємства, проведення аналізу їх прогнозування;
 - застосування (проведення розрахунків) за різними сценаріями діяльності підприємства, реагування та адаптація до них;
 - розрахунок фактичного рівня ЕБСГ;
 - надання оцінки відповідності ЕБСГ до затверджених національних та міжнародних стандартів (нормативно-законодавчої бази);
 - надання рекомендаційного заключення (звіту) щодо комплексу заходів по підвищенню проведення ефективних дій для підтримання належного рівня ЕБСГ.

Для проведення запропонованих завдань зовнішні аудитори повинні дослідити та опрацювати великий масив джерел інформації підприємства:

- нормативно-законодавчі документи на підставі яких проводиться діяльність суб'єкта господарювання;
- засновницькі документи (статут, рішення про створення юридичної особи (засновницький договір));
- документи облікового напрямку діяльності (наказ про облікову політику підприємства, посадові інструкції облікового складу, реєстри бухгалтерського обліку, графік документообігу);
- документи господарської діяльності (ліцензії, накази, розпорядження, договори, контракти, угоди);
- звітність підприємства (фінансова, податкова, статистична та внутрішня);
- робочі документи аудитора (відповіді на внутрішні перевірки та запити, тести внутрішнього контролю).

Проведення зовнішнього аудиту передбачає використання методичних прийомів – загальнонаукових та специфічних. Найчастіше в практичній діяльності зовнішні аудитори застосовують методи економічного аналізу – аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння і т.і. Слід зазначити, що ці методи відносять до загальнонаукових методичних прийомів.

Весь процес проведення зовнішнього аудиту ЕБСГ можна проводити за трьома етапами:

- на першому етапі проводиться організаційне знайомство з менеджментом підприємства, засновницькими документами та документами господарської діяльності, розподіляється обсяг аудиторських робіт між аудиторами і т.і.;

- на другому етапі проводиться дослідження всіх окреслених в робочих документах аудитора документів підприємства з заповнення проміжних документів аудиторів;

- на третьому - завершальному етапі, проводиться узагальнення всіх отриманих під час проведення аудиту документів з метою надання аудиторського звіту.

Всі етапи проведення аудиту є дуже важливими, але особливу увагу все ж слід приділити другому етапу – дослідницькому. Проведення даного етапу розпочинається з з'ясування стратегії проведення аудиту, встановлення масштабів, термінів та напрямку аудиту і є основою розроблення деталізованих аудиторських планів. Дану стратегія також розробляє аудитор на підставі діючого законодавства, а саме – міжнародного стандарту аудиту 300 [18].

Під час розробки даної стратегії аудитор повинен передбачити:

1. Масштаб завдання, яке виставляється перед аудитором на підставі підписаного договору на проведення зовнішнього аудиту.
2. Перелік документів підприємства для досягнення цілей проведення аудиту.

3. Головні фактори на підставі яких можна визначити основні напрямки діяльності аудитора.

В розробку стратегії аудиту ЕБСГ обов'язково потрібно включити розрахунок рівня сутності. Це потрібно для того, щоб під час перевірки аудитор могли розуміти на скільки інформація за документами, що перевіряються вплинуть на формування результату цієї перевірки – аудиторський звіт. Доволі часто інформація в документах не відповідає дійсності. Тому існує ризик суттєвості документів, який може вплинути на прийняття аудитором неправильного хибного рішення (заключення). Таким чином, аудитор повинен планувати аудит так, мінімізувати ризик суттєвості.

Слід зазначити, що згідно міжнародних стандартів аудиту на даному етапі проведення перевірки аудитор повинен зібрати (отримати) достатню кількість доказових фактів щодо підтвердження порушень чи правильного відображення облікових даних підприємства за регістрами бухгалтерського обліку [19-21].

На завершальному етапі ЕБСГ виникає проведення узагальнюючих дій, які були проведені під час аудиту ЕБСГ. Документом, що засвідчує думку аудитора щодо стану ЕБСГ, системи обліку і управління на підприємстві яке перевірялось є аудиторський звіт (дод. С). Для формування даного звіту, інформація яка збиралась по підприємству повинна відповідати наступним критеріям:

- задовольняти доказам стратегії аудиту;
- виконані в повному обсязі заходи з програми аудиту в загальному по підприємству та по всім його складовим;
- дотримані всі строки запланованих заходів передбачених аудитом;
- задовольняти проведенню оцінки рівня ЕБСГ з можливістю надання подальшого прогнозу за цим напрямком.

Вважаємо, що лише за умови отримання належної кількості, обсягу та якості інформації може проводитись складання аудиторського звіту. Даний

звітний документ повинен бути складаний за вимогами міжнародних стандартів аудиту. До структури даного документа слід відносити:

- підтвердження щодо законного формування в суб'єкта господарювання ВЕБ;
- законність проведення всіх їх дій для виконання функціональних обов'язків;
- підтвердження ефективної взаємної дії ВЕБ з іншими структурними підрозділами підприємства;
- проведення порівняльного аналізу витратних статей підприємства на утримання ВЕБ та вигід, яке отримало підприємства від введення до підприємства ВЕБ;
- надання висновків по своєчасній розробці заходів, їх затвердженню та впровадженню для запобігання ризиків та загроз ЕБСГ;
- запропонування висновків аудитора щодо адаптації підприємства до зміни та впливу різних зовнішніх та внутрішніх факторів;
- надання прогнозу щодо настання ризиків та загроз ЕБСГ;
- надання пропозицій щодо застосування різних методичних положень щодо проведення прогнозування оцінки рівня ЕБСГ;
- розрахунок та підтвердження існуючого на підприємстві рівня ЕБСГ, порівняння його з значеннями відповідних стандартів;
- розкриття наявних не сильних місць підприємства, які схильні до втрати належного рівня ЕБСГ та пропозиції щодо їх забезпечення;
- пропозиції по подоланню та проведенню нейтралізації загроз економічної безпеки;
- надання рекомендацій та пропозицій по підвищенню ефективності дій ВЕБ та застосування комплексів заходів для підтримання належного рівня ЕБСГ.

Таким чином, проведення аудиторських заходів повинно служити посиленням ЕБСГ та надасть можливість власникам підприємства та його управлінському складу контролювати довгостроковий стратегічний розвиток

підприємства. Вважаємо, що надання якісного аудиторського звіту виявить та розкриє ризики, загрози та проблеми забезпечення ЕБСГ. Крім того, зазначений документ встановить дії підприємства щодо виходу з економічних проблем та буде сприяти уникненню їх в подальшому.

3.3. Напрями удосконалення обліково-інформаційної системи підприємства за результатами аналізу та аудиту

Потреба в удосконаленні комплексу заходів щодо забезпечення належного рівня обліково-інформаційної системи та ЕБСГ є постійно актуальною. На жаль, підприємства-контрагенти доволі часто застосовують не чесні методи по відношенню до бізнесу своїх конкурентів. Тому, особливу увагу адміністрація підприємства повинна надавати удосконаленню вже існуючих методів забезпечення економічній безпеці та розробці нових методів, які можуть гарантувати достатній (високий) рівень ЕБСГ.

Більшість підприємств України намагаються самостійно забезпечити економічну безпеку. Цим особисто може займатись адміністрація підприємства, або ж офіційно сформований по підприємству ВЕБ. Є альтернатива, коли ЕБСГ займаються виключно зовнішні організації (аутсорсингові компанії, служба охорони). Але, існують підприємства, які можуть під час своєї діяльності застосовувати змішану систему. А саме, займатись процесами забезпечення економічної безпеки самостійно і на деякі види робіт запрошувати інші сторонні організації.

Під час проведеного дослідження нами було з'ясовано, що консалтингом економічної безпеки займаються незалежні консультанти та консалтингові фірми, які надають професійну допомогу щодо усунення проблемних ситуацій та впливу різноманітних загроз (ризиків). Тож, для удосконалення процесу забезпечення ЕБСГ потрібно в деяких періодах діяльності підприємства звертатись за професійною допомогою незалежних експертів (консультантів).

Об'єктом КЕБ виступає безпеки суб'єкта господарювання як цілісного комплексу так і окремих його структурних підрозділів. Предметом КЕБ виступає система (підсистеми) ЕБСГ.

Для проведення консалтингової діяльності з ЕБСГ консалтингова фірма повинна під час своєї роботи поєднувати інтелектуальну, підприємницьку, професійну, процесну та соціально-етичну роботу. Тому, кожному підприємству в силу його особливостей діяльності, консалтингова фірма повинна розробити унікальний комплекс заходів ЕБСГ.

Вважаємо, що розробка комплексу заходів ЕБСГ повинна включати та відповідати наступним критеріям:

- проведення комплексного консалтингу об'єкту консультування та по структурним підрозділам;
- враховано цикл діяльності підприємства (створення, реструктуризація, зростання, занепад);
- обсяг професійної підтримки експертів підприємству (системно, структурно, предметно, спеціалізовано);
- обґрунтовано цілі щодо проведення консультування (прогнозування загроз, надання рекомендацій щодо подолання економічної кризи, проведення удосконалення системи ЕБСГ);
- наведено орієнтовний період консультування (поточні проблемні ситуації чи консультування на перспективний розвиток підприємства);
- зазначено форми консалтингу (консультування, навчання, проектування).

Підприємства-замовники консалтингових послуг з ЕБСГ можуть в будь-який час своєї діяльності звертатись за професійною допомогою консалтингових компаній. Внаслідок чого, в залежності від виду та обсягу проблемної ситуації підприємство може замовити просту, складну, пакетну або комплексну консалтингову послугу. В деяких ситуаціях підприємство обирає КЕБ за складовими ЕБСГ:

1. Консалтингова послуга за техніко-технологічною складовою. Розробляється комплекс заходів на:

- збільшення продуктивності необоротних активів підприємства;
- вирішення проблем з збільшення його виробничого потенціалу;
- знаходження внутрішніх резервів для забезпечення економічної безпеки даної складової.

2. Консалтингова послуга за фінансовою складовою. Це комплекс професійної допомоги, який направлений на проведення консультування, надання оцінки та розроблення програми на поліпшення, удосконалення та забезпечення фінансової безпеки підприємства-замовника.

3. Консалтингова послуга за ринковою безпекою підприємства. Під час проведеного дослідження, нами було з'ясовано, що ринкова безпека підприємства спрямована на забезпечення маркетингового консалтингу. Таким чином, пропоновані консалтингові заходи повинні бути направлені на вирішення проблем маркетингової комунікації та збуту продукції (товарів, робіт, послуг).

4. Консалтингова послуга за інформаційно-комунікаційною складовою. Виконання даної послуги надає можливість застосування сучасних новітніх технологій та обладнання, які забезпечують підприємство-замовника від кібератак, обробку та збереження великого масиву електронної інформації.

5. Консалтингова послуга за кадровою складовою. Замовлення даної послуги забезпечує уникнення ризиків щодо непрофесійного складу працівників підприємства, допомагає в розробці формування кадрової політики та включає комплекс заходів щодо безпеки працівників.

6. Консалтингова послуга за інноваційною складовою. Дана послуга спрямована на проведення захисту інноваційних проектів підприємства шляхом застосування різноманітних технологій з інноваційного проектування та інноваційних мереж.

7. Консалтингова послуга за правовою складовою. Спрямована на забезпечення захисту прав суб'єкта господарювання від зовнішніх та внутрішніх загроз (ризиків).

8. Консалтингова послуга за силовою складовою. Замовлення зазначеної послуги передбачає перевірку діяльності відділу внутрішньої охорони та усунення внутрішніх загроз компанії.

Під час проведеного дослідження, нами було встановлено, що для ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» консалтинг ЕБСГ може також передбачати отримання професійної допомоги і з інших специфічних видів складових, таких як:

1. Екологічна. За цією складовою пропонується комплекс заходів для дотримання підприємством відповідного рівня норм діючого законодавства з напряму природоохоронного забезпечення.

2. Інтерфейсна. Надання консалтингової послуги з цього напрямку передбачає перевірку підприємства на сумлінність щодо виконання норм чинного законодавства з проведення фінансового спостереження.

3. Конкурентна. Проведення даної послуги спрямоване забезпечити замовника поточною інформацією щодо фінансово-економічних можливостей конкурентів підприємства.

Слід зазначити, що не всі українські підприємства мають можливість вчасно звертатись для проведення консалтингу ЕБСГ. Тому, при настанні кризового стану підприємства пропонуємо адміністрації звернутись за проведенням антикризового консалтингу.

До антикризового консалтингу відносять допомогу суб'єктам господарювання не лише в період кризи, але й на протязі всієї його діяльності. Це пов'язано з тим, що загрозу краще передбачити та уникнути, ніж знаходити шляхи вже її подолання.

На нашу думку система ЕБСГ та його антикризова діяльність – взаємопов'язана і це підтверджують наступні фактори:

- кризовий стан є прямою загрозою ЕБСГ внаслідок чого виникає потреба в проведенні антикризових методів, які будуть спрямовані на виправлення кризового стану та їх попередження;

- застосування антикризових програм гарантує підприємству захист від різних видів кризового стану;

- ефективність застосування антикризових програм підтверджується досягненням належного рівня ЕБСГ, подоланням та запобіганням кризових ситуацій у майбутньому.

Вважаємо, що до комплексного об'єкта АК відноситься криза, яка настає внаслідок утворення кризової ситуації (явища) і обумовлюється падінням діяльності господарської системи та його конкурентоспроможності. В свою чергу кризова ситуація (явище) – негативний випадок, який своєчасно не був подоланий та призвів до загрози проведення господарської діяльності підприємства.

Внаслідок постійно виникнених критичних ситуацій підприємство може опинитись в кризовому стані, а саме: зниження ефективності суб'єкта господарювання, настання простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості, отримання збитків. На жаль, кризовий стан доволі часто призводить до настання банкрутства підприємства.

Під банкрутством підприємства розуміють рішення господарського суду щодо неспроможності підприємства покращити свій фінансовий стан через втрату платоспроможності та неможливість погодити вимоги кредиторів щодо повернення боргових зобов'язань, окрім проведення процедури ліквідації.

До предмету антикризового консалтингу слід віднести антикризову діяльність суб'єкта господарювання до складових яких можна віднести: управлінську, економічну, соціальну, правову і інші види діяльності. Крім того, антикризовому консалтингу притаманні: комплексність, системність, інноваційність, постійність, інтеграція, мультидисциплінарність та співпраця.

В залежності від настання кризової ситуації антикризовий консалтинг може бути: системний, попереджуючий, посткризовий та консалтингові послуги під час кризових станів.

Проведене дослідження з ЕБСГ надало можливість з'ясувати, що антикризовий консалтинг різниться за напрямками проведення:

- надання антикризового операційного консультування для реагування на порушення виробничого потенціалу та неефективною виробничою діяльністю – проводиться за допомогою антикризового операційного консалтингу;

- з метою відновити фінансову стабільність та платоспроможність підприємства під час кризового стану шляхом розробки стратегій та тактик його подолання – проводиться за допомогою антикризового фінансового консалтингу;

- допомоги адміністрації суб'єкта господарювання з проведення аналізу та оцінок можливих ризиків з залучення (запровадження) інвестиційних проектів підприємством – проводиться за допомогою антикризового інвестиційного консалтингу;

- аналізу щодо розробки та впровадження маркетингової програми та заходи по ній з виявлення ризиків та їх попередження – проводиться за допомогою антикризового маркетингового консалтингу;

- антикризового управління кадрового персоналу, внаслідок чого консалтингова компанія розробляє: заходи щодо антистресової підготовки працівників, реструктуризацію трудового штату підприємства, мобілізацію працівників проводиться за допомогою антикризового консалтингу персоналу;

- юридичного аудиту та супроводу відповідальності роботи підприємства згідно вимог чинного законодавства – проводиться за допомогою юридичного антикризового консалтингу.

Таким чином, різноманіття видів та напрямків проведення антикризового консалтингу надає нам право стверджувати, що данна

професійна допомога, яка буде вчасно проведена забезпечить стабільну діяльність підприємства і надасть можливість заздалегідь передбачити настання кризових ситуаційні суб'єкта господарювання.

Висновки до розділу 3

1. Досліджено, що не тільки зовнішні, але й і внутрішні фактори мають вплив на економічну безпеку підприємства. На відміну від зовнішніх факторів їх негативний вплив можна проаналізувати та передбачити заздалегідь. Основним інформаційним звітним документом на підставі якого можна зробити висновок щодо фінансового стану підприємства є Баланс підприємства (форма № 1) та Звіт про фінансові результати (форма № 2).

2. На підставі фінансової звітності було досліджено та проаналізовано аналіз майнового стану ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»». Аналіз фінансової звітності надав можливість зробити висновок, що рівень фінансового стану та економічної безпеки ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» є незадовільним та потребує термінового управлінського рішення щодо застосування заходів на покращення даного становища.

3. З'ясовано, що відділ внутрішнього аудиту повинен контролювати надійність роботи облікового апарату шляхом перевірки оформлення документів, відображення їх в обліку, формування фінансової звітності, проведення організації бухгалтерського обліку та контролю дотримання виконання політики підприємства в обліковому аспекті.

4. Під час проведеного дослідження нами було встановлено, що до складу складових економічної безпеки ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» було включено складову: технологічну, екологічну, енергетичну, фінансову, політико-правову, кадрову, соціальну, інтелектуальну, інформаційну, маркетингову, транспортну та зовнішньоекономічну.

5. Вважаємо, що проведення аудиторських заходів повинно служити посиленням ЕБСГ та надасть можливість власникам підприємства та його управлінському складу контролювати довгостроковий стратегічний розвиток підприємства, а надання якісного аудиторського звіту виявить та розкриє ризики, загрози та проблеми забезпечення ЕБСГ.

6. З'ясовано, що підприємства-замовники консалтингових послуг з ЕБСГ можуть в будь-який час своєї діяльності звертатись за професійною допомогою консалтингових компаній. Внаслідок чого, в залежності від виду та обсягу проблемної ситуації підприємство може замовити просту, складну, пакетну або комплексну консалтингову послугу. В деяких ситуаціях підприємство обирає КЕБ за складовими ЕБСГ:

7. Встановлено, що під час проведеного дослідження, нами було встановлено, що для ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»» консалтинг ЕБСГ може також передбачати отримання професійної допомоги і з інших специфічних видів складових, таких як: екологічна, інтерфейсна, конкурентна.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення і розв'язання науково-практичного завдання визначення організації та методики обліку, аналізу та аудиту економічної безпеки підприємства.

1. Проведений аналіз економічних джерел, надав можливість об'єднати існуючі загрози підприємства до зовнішніх та внутрішніх факторів, що негативно впливають на ефективний розвиток підприємства.

2. Встановлено, що підприємству, під час своєї діяльності дуже важко уникнути ризиків. Тому, управлінський персонал повинен застосувати всі свої знання та вміння задля знаходження ефективних методів запобігання ризикам та боротьби з ними.

3. Виявлено, що не зважаючи на специфіку роботи підприємств України є певний перелік складових, які обов'язково входять як складові до механізму забезпечення ЕБСГ.

4. Для формування механізму забезпечення ЕБСГ, був проаналізований досвід світових країн щодо його застосування та з'ясовано, що світові країни надають перевагу розробці цільових стратегічних планів, формують сприятливе бізнес-середовище та застосовують теоретико-методологічні засади для проведення своєї господарської діяльності. Слід зазначити, що саме ці фактори вони вважають основними для формування забезпечення ЕБСГ.

5. Вважаємо, що в проведенні моніторингу рівня ЕБСГ повинні бути зацікавлені не лише адміністративний апарат управління, а і інші відділи (структурні підрозділи), які приймають участь у виробничо-господарському процесі підприємства.

6. З'ясовано поняття «облікова політика». Під яким передбачають обов'язковий елемент, який складається на підставі норм чинного законодавства та розкриває ведення бухгалтерського обліку з урахуванням специфіки діяльності суб'єкта господарювання. Доведено, що облікова

політика вміщує в собі всі особливості ведення обліку на підприємстві та формується на підставі норм діючого законодавства

7. В зв'язку з тим, що під час господарських операцій підприємства та між контрагентами є ймовірність підробки документів, тому для забезпечення ЕБСГ має право звернутись до спеціалізованих органів щодо проведення фінансово-економічної судової експертизи. Головним завданням експертизи є можливість перевірки документообігу підприємства за його фінансовими операціями.

8. Встановлено, що під формуванням, накопиченням, класифікацією та узагальненням достовірної інформації для потреб господарської діяльності підприємства розуміють облікову підсистему. А за формування аналітичного забезпечення ЕБСГ з використанням аналітичних процесів – аналітична підсистема.

9. Вважаємо, що основна ціль ОАЗ під час встановлення рівня ЕБСГ полягає в наданні достовірних фактів, документів та показників на базі яких можна довести, підтвердити або розрахувати економічну безпеку та стійкий розвиток підприємства.

10. Доведено, що аналітичні процедури – процедури, які точно, повно та достовірно забезпечують належний рівень економічної безпеки підприємства. Завдяки ним, можна довести протиправні дії співробітників облікового апарату та управлінського складу підприємства.

11. Для надання оцінки рівня економічної безпеки українських підприємств проводять розрахунки ймовірності настання банкрутства як за вітчизняними так і за зарубіжними моделями. Найбільш відомими зарубіжними моделями є: моделі Альтмана (двох факторна, п'ятифакторна та семифакторна), модель Фулмера, система показників Уільяма Бівера, модель Терещенко О.О. Проведені нами дослідження застосування моделей зарубіжних економістів надали можливість зробити нам висновки, що під час їх розрахунку не враховуються економічні умови господарювання українських підприємств. Тому, вважаємо, що для проведення розрахунку рівня

економічної безпеки вітчизняних підприємств потрібно застосовувати моделі, які пропонуються українськими економістами.

12. Досліджено, що до основних форм господарського контролю, які можуть застосовуватись на підприємствах України можуть бути: тематична перевірка, слідчі та службові дії, експертиза, консалтингові послуги, зовнішній та внутрішній аудит. З усіх наведених форм контролю підприємство найчастіше обирає проведення аудиту.

13. Встановлено, що до об'єктів аудиту ЕБСГ відносять систему економічної безпеки як в цілому так і в розрізі її елементів (складових). Для кожного підприємства перелік складових ЕБСГ є унікальним та враховує особливості діяльності підприємства.

14. З'ясовано, що всі етапи проведення аудиту є дуже важливими, але особливу увагу все ж слід приділити другому етапу – дослідницькому. Проведення даного етапу розпочинається з з'ясування стратегії проведення аудиту, встановлення масштабів, термінів та напрямку аудиту і є основою розроблення деталізованих аудиторських планів. Дану стратегія також розробляє аудитор на підставі діючого законодавства, а саме – міжнародного стандарту аудиту.

15. Досліджено, що для проведення консалтингової діяльності з ЕБСГ консалтингова фірма повинна під час своєї роботи поєднувати інтелектуальну, підприємницьку, професійну, процесну та соціально-етичну роботу. Тому, кожному підприємству в силу його особливостей діяльності, консалтингова фірма повинна розробити унікальний комплекс заходів ЕБСГ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 29.11.2023).
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 29.11.2023).
3. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#n534> (дата звернення: 29.11.2023).
4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо імплементації міжнародного стандарту автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки: Закон України від 20.03.2023 № 2970-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2970-20#Text> (дата звернення: 29.11.2023).
5. Про стандартизацію: Закон України від 05.06.2014 № 1315-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1315-18#n95> (дата звернення: 29.11.2023).
6. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України 28.02.2000 № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення: 29.11.2023).
7. Про прийняття та скасування національних стандартів: Наказ Державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» від 01.07.2020 № 144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0144774-20#Text> (дата звернення: 29.11.2023).
8. Про затвердження Програми робіт з національної стандартизації на 2020 рік: Наказ Державне підприємство «Український науково-дослідний і

навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» від 21.02.2020 № 38. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0038774-20#n13> (дата звернення: 29.11.2023).

9. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text> (дата звернення: 29.11.2023).

10. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 29.11.2023).

11. Про Примітки до річної фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.2000 № 302. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00#Text> (дата звернення: 29.11.2023).

12. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами»: Наказ Міністерства фінансів України від 19.05.2005 № 412. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05#Text> (дата звернення: 29.11.2023).

13. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 29.11.2023).

14. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення: 29.11.2023).

15. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору: Наказ Міністерства фінансів України

від 23.01.2015 № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text> (дата звернення: 29.11.2023).

16. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо складання розпорядчого документа про облікову політику державного підприємства та акціонерного товариства: Наказ Мінагрополітики від 22.06.2016 р. № 217. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0217730-16#Text> (дата звернення: 29.11.2023).

17. МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту». URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201(1).pdf) (дата звернення: 29.11.2023).

18. МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності». URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201(1).pdf) (дата звернення: 29.11.2023).

19. МСА 500 «Аудиторські докази». URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201(1).pdf) (дата звернення: 29.11.2023).

20. МСА 501 «Аудиторські докази – особливі положення щодо відібраних елементів». URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201(1).pdf) (дата звернення: 29.11.2023).

21. МСА 505 «Зовнішні підтвердження». URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%201(1).pdf) (дата звернення: 29.11.2023).

22. Антоненко В.М., Петренко О.В. Економічна безпека підприємства: загрози та шляхи їх пересічення. *Економіка і суспільство*. Економіка та управління підприємствами. Випуск № 2 / 2016. С. 328-333.

23. Бондаренко О.М. Оцінка економічної безпеки авіакомпанії: автореф. дис. канд. екон. наук : 08.07.04 . К., 2004. 19 с.

24. Випуск «Вплив COVID-19 на економіку і суспільство країни: підсумки 2020 року та виклики і загрози постпандемічного розвитку» (квітень 2021 року). URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=7def9f3a-7435-4ce1-b1f3-04ebd854df2d&title=Vipusk-vplivCovid19-NaEkonomikuISuspilstvoKraini-Pidsumki2020-RokuTaViklikiIZagroziPostpandemichnogoRozvitku-kviten2021-Roku->

25. Вівчар О.І. Комплексне дослідження концептуалізації сучасних поглядів на дефініцію економічної безпеки підприємств. *Економічні науки*. Вісник Хмельницького національного університету 2020, № 6. С. 106-111.

26. Вівчар О.І. Управління економічною безпекою підприємств: соціогуманітарні контексти: монографія. Тернопіль, ФОП Паляниця В.А., 2018. 515 с.

27. Дідик А. М., Кузьмін О.Є., Ортинський В.Л., Козаченко Г.В., Погорелов Ю.С., Ілляшенко О.В. Економічна безпека підприємства: підручник Львів: НУ «Львівська політехніка», ТЗОВ «Видавнича група «Бухгалтери України», 2019. 624 с.

28. Донець Л.І., Ващенко Н.В. Економічна безпека підприємства. Київ: Центр учб. літ., 2018. 160 с.

29. Дячков Д.В., Потапюк І.П., Капран І.В. Економічна безпека в системі стратегічного управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2021. № 24. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/173>.

30. Єлецьких С.Я., Свинаренко Т.І., Петрищева К.Г. Методичні підходи щодо оцінювання фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємницької діяльності із врахуванням критерію фінансового ресурсозбереження.

Економічний вісник Донбасу. 2019. № 1. С. 94-102. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-1\(55\)-94-102](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-1(55)-94-102).

31. Іванілов О.С. Методи оцінки рівня економічної безпеки промислових підприємств // *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*: зб. наук. праць. № 1(20). 2018. С. 66–78.

32. Жадько К.С., Самойленко Д.М. Економічна безпека підприємств в умовах цифрових технологій і Пандемії. *Центральноукраїнський науковий вісник*. Економічні науки, 2020, вип. 5(38). С. 170-176.

33. Кантаєва О.В. Проблеми збереження й підвищення економічної безпеки підприємств та її складових у сучасних умовах господарювання. Збірник наукових праць. *Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника*. URL: https://pnu.edu.ua/depart/Finances/resource/file/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA/2014_1/statti/7.pdf

34. Кіпоренко С.С., Мороз О.В. Механізм економічної безпеки підприємств АПК. *Агросвіт* № 22, 2019. С. 104-108.

35. Коваленко В.В. Ризики в системі економічної безпеки підприємства та засоби їх нейтралізації. *Вчені записки Університету «КРОК»* №3 (51), 2018. С. 175-180.

36. Колісніченко П.Т. Загрози, ризики та небезпеки в системі економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія Економічні науки. Випуск 24. Частина 1. 2017. С. 56-59.

37. Колісніченко П.Т. Еволюційний підхід до трактування терміну «Економічна безпека». *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2017. № 11. С. 88-96.

38. Колодяжна І. В., Букріна К. А. Економічна безпека в системі сталого функціонування підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Випуск 23, частина 1. 2019. С. 135-140.

39. Коптева Г.М. Дефініція поняття «економічна безпека підприємства»: основні підходи та особливості. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. Випуск 6 (23) 2019. С. 297-302.
40. Копча Ю.Ю. Фінансова складова в системі економічної безпеки підприємства. *Проблеми системного підходу в економіці. економіка та управління підприємствами*. Випуск № 2(70), 2019. С. 162-167. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-2-25>.
41. Круглянко А.В., Змеул В.І. Особливості управління фінансово-економічною безпекою підприємства. *Економіка і управління підприємствами*. Випуск III (71), 2018. С. 108-118.
42. Ляшенко О.М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства: монографія. 2-ге вид., К.: НІСД, 2015. 348с.
43. Мельник А.О., Колесник А.О. Податковий складник економічної безпеки підприємства. *Економіка та управління підприємствами. Науковий погляд: економіка та управління*, №1 (67) / 2020. С. 83-88. DOI: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2020-67-13>.
44. Микитюк О.Л. Теоретико-методичні засади економічної безпеки суб'єктів господарювання. *Причорноморські економічні студії*. Економіка та управління національним господарством. Випуск 18. 2017. С. 45-50.
45. Нечаюк І.Б. Економічна безпека підприємства та її складові. *Економічний форум*. 2017. № 1. С. 54–58.
46. Новик І.В. Проблеми та перспективи забезпечення економічної безпеки підприємства в Україні. *Інфраструктура ринку*. Економіка та управління підприємствами. Випуск 43. 2020. С. 229-233.
47. Оніщенко М.Л., Дутченко О.О., Шпіцглюз С.О. Економічна безпека як умова ефективного функціонування підприємства. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*, № 1' 2019. С. 36-42.
48. Павлік І. Модель організації економічного аналізу в обліково-аналітичній системі суб'єкта господарювання аграрного сектору

господарювання. *Економічний аналіз*. 2020. Т. 30. № 1. Ч. 2. С. 108-117. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2020.01.02.108>.

49. Павліченко Є., Гузенко О. Нормативно-правове регулювання економічної безпеки України. *Підприємництво, господарство і право*. Адміністративне право і процес. 7/2020. С. 169-174. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.7.29>.

50. Петряєва З.Ф., Іващенко Г.А. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки : навч.-практ. посібник. Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 242 с.

51. Пілецька С.Т., Коритько Т.Ю., Ткаченко Є.В. Модель інтегральної оцінки економічної безпеки підприємства. *Економічний вісник Донбасу* № 3(65), 2021. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-3\(65\)-56-65](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2021-3(65)-56-65).

52. Потапюк І.П., Мазіленко С.С., Прусова М.О. Фінансово-економічна безпека як основа безпеки підприємства. *Цифрова економіка та економічна безпека*. Випуск 2(02) 2022. С. 156-160.

53. Потапюк І.П. Теоретико-методологічні засади формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства. *Економічний форум*. Луцьк : РВВ Луцького НТУ, 2020. № 4. С. 125–130.

54. Потапюк І.П., Годловський А.Т. Теоретичні аспекти управління економічною безпекою підприємства. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. Харків : ХНАДУ, 2016. № 2 (13), т. 1. С. 25–30.

55. Рожков В.О. Підходи до визначення сутності поняття економічної безпеки. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Економіка та управління підприємствами. Випуск 10. 2016. С. 478-480.

56. Сосновська І.М. Поняття та значення економічної безпеки виробничо-господарської діяльності підприємств. *Ефективна економіка* № 9, 2015. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4303>.

57. Федоренко В.Г., Грищенко І.М., Воронкова Т.Є. Економічна безпека України : монографія. Київ : ДКС Центр, 2017. 462 с.

58. Хринюк О.С., Бова В.А. Моделі розрахунку ймовірності банкрутства як метод оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»* № 2, 2018. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6121>.

59. Чернишова Л.В. Економічний аналіз суб'єктів господарювання: перспективи розвитку. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. Збірник наукових праць №8 (297), 2022. С. 40-47. DOI:10.32680/2409-9260-2022-8-297-40-47.

60. Щирба М.Т., Щирба І.М. Облікова політика в системі економічної безпеки підприємства. *Наукові записки* 2013 / 1 (42). С. 47-58.

61. Штангрет А.М., Караїм М.М. Обліково-аналітичне забезпечення в процесі управління економічною безпекою підприємства. *Наукові записки*. Економічні науки. 2016/2 (53). С. 167-172.

62. Юхновська Ю.О. Теоретичні аспекти економічної безпеки підприємств України. *Держава та регіони*. Серія: Економіка та підприємництво, 2014 р., № 1 (76). С. 123-129.

63. Янковець Т.М., Чернюк Ю.В. Порівняння сучасних моделей діагностики ймовірності банкрутства підприємства: закордонний та вітчизняний досвід. *Інвестиції: практика та досвід* № 20/2016. с. 58-62. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/20_2016/14.pdf.

64. Яремко А. Д. Оцінювання трудової складової антикризового потенціалу машинобудівного підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. №1 (55). С. 164-170. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-1\(55\)-164-170](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-1(55)-164-170).

65. Ярова Ю.О. Структура економічної безпеки підприємства в умовах кризи. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2016. № 13. С. 257–263.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Наукові погляди на визначення категорії

«Економічна безпека підприємства»

№ з/п	Автор	Визначення
1	2	3
Стан господарюючого суб'єкта, що характеризується високим ступенем захищеності від існуючих небезпек і загроз		
1	Шваб Л.	Економічна безпека підприємства – це захищеність його діяльності від негативного впливу зовнішнього середовища, а також здатність швидко усунути загрози або пристосуватися до наявних умов, що негативно впливають на його діяльність
2	Бендіков М.	Економічна безпека – це захищеність науково-технічного, технологічного, виробничого та кадрового потенціалу підприємства від прямих (активних) і непрямих (пасивних) загроз
3	Ковальов Д., Сухорукова Т.	Економічна безпека – захищеність суб'єкта господарювання від негативного впливу зовнішнього оточення, а також здатність своєчасно усунути різноманітні загрози або пристосуватися до існуючих умов, що не відбиваються негативно на їх діяльності.
4	Папехін Р.	Економічна безпека підприємства – це стан ефективного використання його ресурсів (ресурсів капіталу, персоналу, інформації і технології, техніки та устаткування, прав) та існуючих ринкових можливостей, що дає змогу запобігати внутрішнім і зовнішнім негативним впливам (загрозам) і забезпечити його тривале виживання і стійкий розвиток на ринку відповідно до обраної місії.
Стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів для стабільного функціонування підприємства		
5	Фоміна М.	Економічна безпека підприємства – це стан найбільш ефективного використання ресурсів з метою ліквідації загроз, забезпечення ефективного і стабільного функціонування підприємства в поточному та перспективному періодах.
6	Шевельов А., Шевельова Є.	Економічна безпека підприємства – це такий його стан, за якого при найбільш ефективному використанні корпоративних ресурсів підприємство домагається упередження, ослаблення чи захисту від існуючих небезпек і загроз та забезпечує досягнення цілей бізнесу в умовах конкуренції та підприємницького ризику.
7	Олейников Є.	Економічна безпека – це стан найефективнішого використання ресурсів для запобігання загрозам і забезпечення стабільного функціонування підприємства в умовах сьогодення і в майбутньому.
Захищеність життєво важливих інтересів підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз, що забезпечується системою заходів спеціального, фінансово-економічного й соціального характеру		
8	Єпіфанов А	Під економічною безпекою слід розуміти здатність підприємства ефективно та стабільно здійснювати свою господарську діяльність шляхом використання сукупності взаємопов'язаних діагностичних та контрольних заходів фінансового характеру, що мають оптимізувати використання ресурсів підприємства та

Продовження дод. А

1	2	3
		нівелювати вплив негативних факторів внутрішнього та зовнішнього середовища.
9	Ламберт Д.	Економічна безпека підприємств визначається як один з елементів захисту національної безпеки.
10	Шликов В.	Економічна безпека підприємства – стан захищеності життєвоважливих інтересів підприємства від реальних і потенційних джерел небезпеки або економічних загроз.
11	Мальцева Р.	Зміст економічної безпеки включає систему заходів, які в сукупності забезпечують конкурентоспроможність й економічну стабільність підприємства, сприяють підвищенню рівня добробуту працівників.
Стан виробничих відносин й організаційних зв'язків, при яких забезпечуються стабільність функціонування та прогресивний розвиток підприємства		
12	Белоусова І.	Економічна безпека підприємства передбачає стійкий, тобто збалансований безупинний і сталий розвиток, що досягається за допомогою використання всіх видів ресурсів і підприємницьких можливостей для стабільного функціонування та динамічного науково-технічного й соціального розвитку, запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним впливам (загрозам), забезпечення стабільного функціонування підприємства сьогодні й у майбутньому.
13	Камлик М.	Економічна безпека суб'єкта підприємницької діяльності є таким станом розвитку господарюючого суб'єкта, який характеризується стабільністю економічного й фінансового розвитку, ефективністю нейтралізації негативних чинників і протидії їх впливу на всіх стадіях його діяльності.
14	Іванілов О.	Економічна безпека – стан соціально-технічної системи підприємства, який дає змогу уникнути зовнішніх загроз і протистояти внутрішнім чинникам дезорганізації за допомогою наявних ресурсів, підприємницьких здібностей менеджерів, а також структурної організації та зв'язків менеджменту.
15	Капустін Н.	Економічна безпека підприємства – сукупність чинників, які забезпечують незалежність, стійкість, здатність до прогресу в умовах дестабілізуючих факторів.
16	Раздіна Є.	Економічна безпека підприємства – комплекс заходів, які сприяють підвищенню фінансової стійкості господарчих суб'єктів за умов ринкової економіки, які захищають їх комерційні інтереси від впливу негативних ринкових процесів.
Забезпечення умов збереження майна та комерційної таємниці		
17	Дикий А.	Під економічною безпекою підприємства розуміють стан збереження його майна та інформації відповідно до обраної стратегії та принципу безперервності діяльності.
18	Соколов Я.	Економічна безпека підприємства – забезпечення умов збереження комерційної таємниці та інших секторів підприємства.

ДОДАТОК Б

Еволюція поняття «економічна безпека підприємства»

Етапи	Роки	Трактування поняття «економічна безпека підприємства»	Загрози економічній безпеці підприємства	Недоліки трактування
I	1991-1997	Забезпечення умов збереження своїх комерційних таємниць, інтелектуальної власності і інших секретів підприємства	Загрози виникають зі сторони персоналу підприємства	Надмірна «економічність» поняття
II	1998-1999	Захищеність діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього середовища	Найбільший вплив на формування економічної безпеки підприємства справляє держава	Незрозуміло, звідки беруться загрози економічній безпеці підприємства; недостатньо розглядається вплив внутрішнього середовища на економічну безпеку підприємства
III	1999-2001	Розгляд економічної безпеки підприємства з позиції окремих аспектів його господарської діяльності	Загрози виникають залежно від конкретного вузького профілю господарської діяльності підприємства	Різне розуміння економічної безпеки підприємства
IV	2001-2022	Виділення функціональних складових економічної безпеки підприємства	Виникають зовнішні і внутрішні загрози (залежно від кожної складової)	Акцентування уваги на пристосування до умов, які негативно не відбиваються на діяльності суб'єкта
V	2002-2005	Економічна безпека підприємства ототожнюється з ефективним його функціонуванням у ситуації ризику	Небезпеку становлять негативні впливи та погрози зі сторони зовнішнього середовища	Не розглядаються перспективи розвитку підприємства і поняття «економічна безпека підприємства» ототожнюється з поняттям «адаптація»
VI	2005 – сьогодні	Робляться спроби розглянути економічну безпеку підприємства залежно від галузевої приналежності підприємства	Загрози виникають як з боку зовнішнього так і внутрішнього середовища	Широко досліджуються не всі галузі функціонування підприємств

ДОДАТОК В

Наукові підходи до визначення поняття «загроза»

№ з/п	Автор	Визначення
1	Г. Клейнер	Загрози як умови, які виникають або спричиняють виявлення причин загрози для стратегічних можливостей підприємства
2	В.Ф. Гапоненко	Загроза – це такий розвиток подій, унаслідок яких збільшується можливість або з'являється вірогідність порушення нормального функціонування підприємства та заподіяння збитків
3	В.Л. Тамбовцев	Загроза як зміни в зовнішньому або внутрішньому середовищі, які приводять до небажаних змін предмета безпеки (підприємства)
4	Е.А. Олейніков, Н.В. Матвеев, А. Пекін	Загроза як найбільш конкретна і безпосередня форма небезпеки або сукупність умов і чинників, що створюють небезпеку інтересам різних суб'єктів
5	В. Ярочкин	Загрози як реальні чи потенційно важливі дії або умови навмисного чи випадкового (ненавмисного) порушення режиму функціонування підприємства шляхом заподіяння матеріальних (прямо або непрямо) збитків, що призводить до фінансових утрат, зокрема і до втрати вигоди
6	М.І. Камлик, В.П. Мак-Мак, С.П. Дубецька	Загрози – це потенційні або реальні умови, чинники чи дії фізичних та юридичних осіб, що порушують нормальний фінансово-економічний стан суб'єктів підприємницької діяльності і здатні заподіяти великої шкоди аж до припинення його діяльності
7	О.М. Бандурка	Загроза як потенційна можливість завдання шкоди суб'єктам господарюючої діяльності з боку окремих чинників внутрішнього та зовнішнього середовища, тобто поява загрози визначає потенційну дію чинників економічних утрат для підприємства
8	К. Горячова	Загроза – ще одна форма небезпеки – небезпека на стадії переходу з можливості у дійсність як наявна чи потенційна демонстрація готовності: відносно суб'єктів господарської діяльності – одних суб'єктів завдати шкоду іншим або по відношенню до процесів, явищ – негативно вплинути на господарську діяльність підприємства
9	М.М. Єрмошенко	Загроза – це конкретна і безпосередня форма небезпеки або сукупність негативних чинників та умов
10	Є.М. Рудніченко	Загроза – це наслідок небезпеки у вигляді об'єкти візованого чинника потенційно негативною дії

ДОДАТОК Г

Основні методи боротьби з ризиками

№ з/п	Назва методу	Характеристика
1	Метод ухилення від ризику	Ним користуються підприємці, які віддають перевагу діяти не ризикуючи. Суть даного методу полягає у виборі консервативної стратегії. Ухвалення рішення про вибір такої стратегії приймається, як правило, на етапі розробки проекту.
2	Метод компенсації ризику	Це попереджуючий метод. На відміну від попереднього він не припускає уникнення ризику, а має на увазі створення і активне використання різного інструментарію боротьби з ризиками та їх негативними наслідками. Це використання в діяльності підприємства системи прогнозування та стратегічного планування, проведення активного маркетингу, створення резервних фондів.
3	Метод диверсифікації ризику: – диверсифікація діяльності – диверсифікація ринку збуту – диверсифікація закупівель сировини і матеріалів	Даний метод передбачає розподіл ризиків за термінами, структурі, джерелами виникнення тощо. При фінансовому інвестуванні мова йде про диверсифікацію портфеля, коли інвестиційний капітал розподіляється між цінними паперами з різними ризиками, доходностями і кореляціями з метою мінімізації несистематичного ризику.
4	Метод страхування ризику	Даний метод на відміну від попередніх передбачає не використання інструментів управління ризиками, а відшкодування повного або часткового збитку внаслідок настання ризикової ситуації (страхового випадку).

ДОДАТОК Д

**Особливості забезпечення економічної безпеки
підприємств у країнах світу**

№ з/П	Країна	Окремі заходи з економічної безпеки підприємств
1	Німеччина	<ul style="list-style-type: none"> – урядом створені спеціальні служби для контролю за ситуацією на економічно важливих об'єктах країни; – чинне законодавство щодо збереження та нерозголошення комерційної таємниці ставить в обов'язок кожної особи, якій вона стала відомою в силу її службового становища чи трудових відносин; – населення своїм громадянським обов'язком вважає поінформувати відповідні органи про правопорушення і отримують за це належну грошову винагороду.
2	Японія	<ul style="list-style-type: none"> – об'єднання Торгово-промислової палати та асоціації корпоративних керівників у формуванні економічної безпеки бізнесу; – держава враховує інтереси бізнесу і намагається передбачити ймовірні відповідні заходи урядів-конкурентів і реакцію як своїх, так і закордонних ТНК, на ті чи інші кроки; – економічна розвідка заснована на ефективному розподілі ролей між великим числом організацій орієнтованих на експорт; – підтримка державними органами узгоджених дій між усіма суб'єктами ринку, що дозволяє зберігати високий рівень економічної безпеки.
3	США	<ul style="list-style-type: none"> – широкомасштабна система державної підтримки безпеки бізнесу; – за підтримки держави понад 500 корпорацій регулярно обмінюються інформацією з найбільш актуальних питань національної та економічної безпеки; – держава забезпечує захист секретної інформації на базі жорстких стандартів, вимог і процедур по захисту цінної науково-технічної, технологічної та комерційної інформації приватного сектора; – мікроекономічна розвідка ведеться державними службами в інтересах американських корпорацій і в їх боротьбі з іноземними конкурентами; – користуючись можливостями спецслужб, корпорації отримують високі конкурентні переваги

ДОДАТОК Е

**Нормативно-правове забезпечення державного регулювання
легітимності підприємницької діяльності**

№ з/п	Назва нормативного документа	Дата та номер затвердження
1	Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності»	від 02.03.2015 № 222-VIII
2	Закон України «Про стандартизацію»	від 05.06.2014 № 1315-VII
3	Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»	від 11.09.2003 № 1160-IV
4	Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців»	від 15.05.2003 № 755-IV
5	Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»	від 06.09.2005 № 2806-IV
6	Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»	від 05.04.2007 № 877-V
7	Закон України «Про державно-приватне партнерство»	від 01.07.2010 № 2404-VI
8	Закон України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності»	від 19.05.2011 № 3392-VI
9	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на поточний рік» (щорічно)	від 27.12.2022 № 1466
10	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків»	від 29.09.2017 № 822
11	Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження нормативно-правових актів щодо ліцензування імпорту товарів та внесення змін до Порядку розгляду заявок на видачу ліцензій у сфері нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України»	від 14.09.2007 № 302
12	Наказ Міністерства економіки України «Про порядок ліцензування експорту товарів»	від 09.09.2009 № 991

ДОДАТОК Ж

**Нормативно-правове забезпечення державного регулювання захисту
економічної конкуренції та обмеження монополізму**

№ з/п	Назва нормативного документа	Дата та номер затвердження
1	Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції»	від 07.06.1996 № 236/96-ВР
2	Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту»	від 22.12.1998 № 330-XIV
3	Закон України «Про природні монополії»	від 20.04.2000 № 1682-III
4	Закон України «Про захист економічної конкуренції»	від 11.01.2001 № 2210-III
5	Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики»	від 01.07.2010 № 2411-VI
6	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання Кабінетом Міністрів України дозволу на узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання»	від 28.02.2002 № 219
7	Указ Президента України «Про Концепцію вдосконалення державного регулювання природних монополій»	від 27.09.2007 № 921/2007
8	Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку конкуренції на 2014-2024 роки»	від 19.09.2012 № 690-р

ДОДАТОК И

Нормативно-правове забезпечення регулювання фінансового ринку

№ з/п	Назва нормативного документа	Дата та номер затвердження
1	Закон України «Про ціни і ціноутворення»	від 21.06.2012 № 5007-VI
2	Закон України «Про захист прав споживачів»	від 12.05.1991 № 1023-XII
3	Закон України «Про товарну біржу»	від 10.12.1991 № 1956-XII
4	Закон України «Про страхування»	від 07.03.1996 № 85/96-ВР
5	Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні»	від 30.10.1996 № 448/96-ВР
6	Закон України «Про торгово-промислові палати в Україні»	від 02.12.1997 № 671/97-ВР
7	Закон України «Про депозитарну систему України»	від 06.07.2012 № 5178-VI
8	Закон України «Про фінансовий лізинг»	від 04.02.2021 № 1201-IX
9	Закон України «Про Національний банк України»	від 20.05.1999 № 679-XIV
10	Закон України «Про банки і банківську діяльність»	від 07.12.2000 № 2121-III
11	Закон України «Про обіг векселів в Україні»	від 05.04.2001 № 2374-III
12	Закон України «Про платіжні послуги»	від 30.06.2021 № 1591-IX
13	Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»	від 12.07.2001 №2664-III
14	Закон України «Про кредитні спілки»	від 20.12.2001 № 2908-III
15	Закон України «Про іпотеку»	від 05.06.2003 № 898-IV
16	Закон України «Про іпотечні облигації»	від 22.12.2005 № 3273-IV
17	Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок»	від 23.02.2006 № 3480-IV
18	Закон України «Про валюту та валютні операції»	від 21.06.2018 № 2473-VIII
19	Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні»	від 03.09.2009 № 1026-р

ДОДАТОК К

**Нормативно-правове забезпечення державного регулювання у
спеціальних (вільних) економічних зонах**

№ з/п	Назва нормативного документа	Дата та номер затвердження
1	Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність»	від 16.04.1991 № 959-ХІІ
2	Закон України «Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу «Курортполіс Трускавець»	від 18.03.1999 № 514-ХІV
3	Закон України «Про спеціальну економічну зону «Славутич»	від 03.06.1999 № 721-ХІV
4	Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків»	від 16.07.1999 № 991-ХІV
5	Закон України «Про спеціальну економічну зону «Рені»	від 23.03.2000 № 1605-ІІІ
6	Закон України «Про спеціальну (вільну) економічну зону «Порто-франко» на території Одеського морського торговельного порту»	від 23.03.2000 № 1607-ІІІ
7	Закон України «Про спеціальну економічну зону «Миколаїв»	від 13.07.2000 № 1909-ІІІ
8	Закон України «Про спеціальну економічну зону «Закарпаття»	від 22.03.2001 № 2322-ІІІ
9	Закон України «Про визнання таким, що втратив чинність, Закону України «Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України» та внесення змін до деяких законодавчих актів України»	від 01.07.2021 № 1618-ІХ

ДОДАТОК Л

**Нормативно-правове забезпечення державного регулювання
формування й розвитку інфраструктури**

№ з/п	Назва нормативного документа	Дата та номер затвердження
1	Закон України «Про інформацію»	від 02.10.1992 № 2657-XII
2	Закон України «Про транспорт»	від 10.11.1994 № 232/94-ВР
3	Закон України «Про Національну програму інформатизації»	від 01.12.2022 № 2807-IX
4	Закон України «Про поштовий зв'язок»	від 03.11.2022 № 2722-IX
5	Закон України «Про туризм»	від 15.09.1995 № 324/95-ВР
6	Закон України «Про електронні комунікації»	від 18.11.2003 № 1280-IV
7	Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг»	від 22.05.2003 № 851-IV
8	Закон України «Про транспортно-експедиторську діяльність»	від 01.07.2004 № 1955-IV
9	Закон України «Про захист персональних даних»	від 01.06.2010 № 2297-VI
10	Закон України «Про доступ до публічної інформації»	від 13.01.2011 № 2939-VI
11	Розпорядження Кабінету Міністрів України «Деякі питання реформування системи державного управління автомобільними дорогами загального користування»	від 03.08.2011 № 739-р

ДОДАТОК М

**Нормативно-правове забезпечення державного регулювання
формування системи оподаткування**

№ з/П	Назва нормативного документа	Дата та номер затвердження
1	2	3
1	Податковий кодекс України	від 02.12.2010 № 2755-VI
2	Митний кодекс України	від 13.03.2012 № 4495-VI
3	Закон України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування»	від 26.06.1997 № 400/97-ВР
4	Закон України «Про Митний тариф України»	від 19.10.2022 № 2697-IX
5	Декрет Кабінету Міністрів України «Про державне МИТО»	від 21.01.1993 № 7-93
6	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів»	від 27.12.2010 № 1251-2010-п
7	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку подання органам державної податкової служби інформації про платників податків, об'єкти оподаткування та об'єкти, пов'язані з оподаткуванням, для забезпечення ведення їх обліку, а також обчислення та справляння податків і зборів»	від 21.12.2011 № 1386
8	Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку нарахування податку на додану вартість, що сплачується до державного бюджету переробними підприємствами за реалізовані ними молоко, молочну сировину та молочні продукти, м'ясо і м'ясопродукти, іншу продукцію переробки тварин, закуплених у живій вазі, а також виплати і використання коштів, що надійшли від його сплати»	від 27.04.2011 № 523
9	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку періодичного подання інформації органам державної податкової служби та отримання інформації зазначеними органами за письмовим запитом»	від 27.12.2010 № 1245
10	Указ Президента України «Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади»	від 24.12.12 № 726/2012
11	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту)	від 07.02.2013 № 73

Продовження дод. М

1	2	3
	бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	
12	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість»	від 14.11.2014 № 1130
13	Наказ «Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа»	від 30.05.2012 № 631
14	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Змін до Порядку заповнення документів на переказ у разі сплати (стягнення) податків, зборів, митних платежів, єдиного внеску, здійснення бюджетного відшкодування податку на додану вартість, повернення помилково або надміру зарахованих коштів»	від 5.09.2016 № 811
15	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку заповнення реквізиту «Призначення платежу» платіжної інструкції під час сплати (стягнення) податків, зборів, митних, інших платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, внесення авансових платежів (передоплати), грошової застави, а також у разі їх повернення»	від 22.03.2023 № 148
16	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Форми декларації митної вартості та Правил її заповнення»	від 24.05.2012 № 599
17	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з рентної плати»	від 17.08.2015 № 719
18	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку оформлення і подання скарг платниками податків та їх розгляду контролюючими органами»	від 21.10.2015 № 916
19	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку направлення контролюючими органами податкових вимог платникам податків»	від 30.06.2017 № 610
20	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку застосування податкової застави контролюючими органами»	від 16.06.2017 № 586
21	Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку обміну податковою інформацією з компетентними органами іноземних країн»	від 16.04.2022 № 118

ДОДАТОК Н

Нормативно-правове забезпечення реалізації інвестиційної політики

№ з/п	Назва нормативного документа	Дата та номер затвердження
1	2	3
1	Закон України «Про захист іноземних інвестицій на Україні»	від 10.09.1991 № 1540а-ХІІ
2	Закон України «Про інвестиційну діяльність»	від 18.09.1991 № 1560-ХІІ
3	Закон України «Про режим іноземного інвестування»	від 19.03.1996 № 93/96-ВР
4	Закон України «Про ратифікацію Конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами»	від 16.03.2000 № 1547-ІІІ
5	Закон України «Про спеціальний режим інвестиційної діяльності у Закарпатській області»	від 24.12.1998 № 357-ХІV
6	Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій»	від 09.07.2022 № 2389-ІХ
7	Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків»	від 16.07.1999 № 991-ХІV
8	Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні»	від 17.09.2023 № 1116-ІХ
9	Закон України «Про інститути спільного інвестування»	від 05.07.2012 № 5080-VI
10	Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання державної реєстрації іноземних інвестицій»	від 20.06.2012 № 555
11	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру інвестиційних проектів»	від 27.12.2017 № 1062
12	Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Порядок розроблення інвестиційного проекту, для реалізації якого може надаватися державна підтримка»	від 19.06.2012 № 724
13	Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Форма інвестиційного проекту, для реалізації якого може надаватися державна підтримка»	від 19.06.2012 № 724
14	Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України «Про затвердження форми заяви про розгляд інвестиційного проекту або проектної (інвестиційної) пропозиції»	від 03.09.2012 № 965

ДОДАТОК О

Відділи (структурні підрозділи), які приймають участь у виробничо-господарському процесі ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України»»»

Виробничий цикл

ДОДАТОК П

Наукові погляди на визначення категорії

«Обліково-аналітичне забезпечення процесу управління підприємством»

№ з/п	Автор	Визначення
1	2	3
1	Вахрушина М.А.	Збирання, оброблення і передача фінансової та нефінансової інформації, яка використовується менеджерами для планування і контролю за ходом діяльності ввірених їм підрозділів, вимірювання та оцінювання отриманих результатів
2	Кутер М.І.	Взаємозв'язок оперативного, бухгалтерського (фінансового та управлінського) і статистичного обліків за рахунок спільності методології обліку в усьому господарстві держави, а також показників прогнозування, обліку та звітності
3	Соколов Я.В.	Результат інтерпретації користувачем даних, наведених у бухгалтерській звітності, що обумовлено рядом суто суб'єктивних чинників: наприклад, особистим сприйняттям користувача стану справ на підприємстві до читання бухгалтерської звітності і після її аналізу
4	Ковальов В.В.	Сукупність інформаційних ресурсів і способів їх організації, необхідних і придатних для реалізації аналітичних процедур, що забезпечують фінансову сторону діяльності компанії
5	Карпова Т.П.	Процес збирання вихідних даних від джерел формування первинних аналітичних даних із подальшою процедурою оброблення сформованих аналітичних даних і використанням отриманої аналітичної інформації в оцінюванні і контролі за виробничою діяльністю
6	Пізенгольц М.З.	Інтегрована система, що містить питання як безпосередньо бухгалтерського обліку, так і планування, контролю, аналізу роботи підприємства з метою прийняття управлінських рішень щодо вдосконалення виробництва, зниження витрат і підвищення фінансових результатів діяльності підприємства
7	Багата І.Н.	Система даних різних видів обліку (фінансового, управлінського, стратегічного) й інших поза облікових відомостей
8	Чернов В.А.	Сукупність внутрішніх і зовнішніх потоків прямого і зворотного інформаційного зв'язку економічного об'єкта, методів засобів, фахівців, що беруть участь у процесі оброблення інформації і виробленні управлінських рішень
9	Хоружий Л.І.	Сукупність послідовних дій по формуванню і становленню оптимальних варіантів розвитку організації
10	Савицька Г.В.	Сукупність інформаційного (планові, облікові та поза облікові джерела) і методичного забезпечення (методи і методики аналізу) діяльності організації

ДОДАТОК Р

Фінансова звітність ТОВ «Газопостачальна компанія
«Нафтогаз України» за 2020-2022 р.р.

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Газопостачальна компанія "Нафтогаз України"	Дата (рік, місяць, число)	2021	Код	
Територія	м. Київ	за КОАТУУ		8039100000	
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ		240	
Вид економічної діяльності	Торгівля газом через місцеві (локальні) трубопроводи	за КВЕД		35.23	
Середня кількість працівників	178				
Адреса, телефон	Шолоденка, буд. 1, м. КИІВ, 04116		5370538		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)					
Складено (зробити позначку "ч" у відповідній клітинці):					
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку					
за міжнародними стандартами фінансової звітності					
V					

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2020 р.

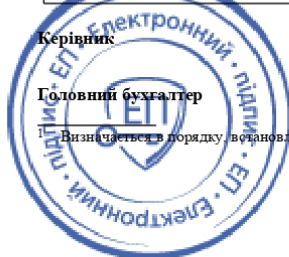
Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	452	1 764
первісна вартість	1001	973	2 757
накопичена амортизація	1002	521	993
Незавершені капітальні інвестиції	1005	10 890	8 154
Основні засоби	1010	5 821	5 317
первісна вартість	1011	9 187	11 684
знос	1012	3 366	6 367
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	3 521	10 670
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	20 684	25 905
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	127 844	6 799
Виробничі запаси	1101	443	464
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	127 401	6 335
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	305 508	1 063 448
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	42 672	66 946
з бюджетом	1135	8 327	2 008
у тому числі з податку на прибуток	1136	2 005	2 005
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3 327	6 858
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	103 428	207 118
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	-	-
Витрати майбутніх періодів	1170	5	40
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:	1181	-	-
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

Продовження дод. Р

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	21 533	34 600
Усього за розділом II	1195	612 644	1 387 817
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	633 328	1 413 722

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	140 000	140 000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	13 556	(101 651)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	153 556	38 349
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 154	778
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	1 154	778
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	444	512
товари, роботи, послуги	1615	370 726	1 307 533
розрахунками з бюджетом	1620	-	5 273
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	72
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	101 387	54 390
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	5 506	4 415
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	555	2 400
Усього за розділом III	1695	478 618	1 374 595
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
У. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	633 328	1 413 722

Керівник

Головний бухгалтер

Визначється в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ЕП Беляев Сергей
Миколайович

Рабінович Максим Олександрович

Рабінович Максим Олександрович

Продовження дод. Р

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Газопостачальна компанія "Нафтогаз України" (найменування)	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ		
			2021	01	01
			40121452		
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за Рік 2020 р.			ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО		
Форма №2 Код за ДКУД			1801003		

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2 895 940	2 287 625
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховання	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2 825 225)	(2 220 517)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	70 715	67 108
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	1 020	209
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(33 714)	(28 987)
Витрати на збут	2150	(76 310)	(61 198)
Інші операційні витрати	2180	(92 964)	(5 470)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	-
збиток	2195	(131 253)	(28 338)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	9 398	5 652
Інші доходи	2240	-	973
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(501)	(533)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(262)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження дод. Р

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	-
збиток	2295	(122 356)	(22 508)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	7 149	3 521
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	-
збиток	2355	(115 207)	(18 987)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(115 207)	(18 987)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2 826 063	2 933
Витрати на оплату праці	2505	50 137	51 979
Відрахування на соціальні заходи	2510	10 049	10 249
Амортизація	2515	3 473	3 383
Інші операційні витрати	2520	138 491	27 110
Разом	2550	3 028 213	95 654

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

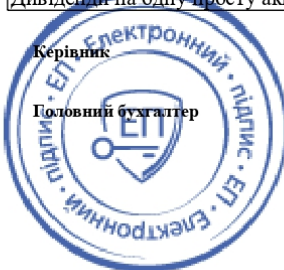
Керівник

Головний бухгалтер

ЕП Беляв Сергій
Миколайович

Рабінович Максим Олександрович

Рабінович Максим Олександрович

Продовження дод. Р

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Газопостачальна компанія "Нафтогаз України" (найменування)	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ		
			2021	01	01
			40121452		

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)
за Рік 2020 р.

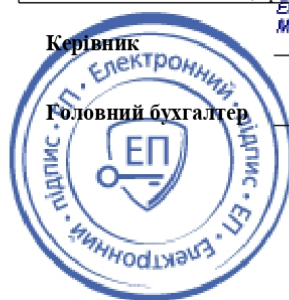
Форма N3-н Код за ДКУД 1801006

Стаття	Код рядка	За звітний період		За аналогічний період попереднього року	
		надходження	видаток	надходження	видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500	-	122 356	-	22 508
Коригування на:					
амортизацію необоротних активів	3505	3 473	X	3 383	X
збільшення (зменшення) забезпечень	3510	705	-	4 793	-
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	3515	448	664	-	-
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	3520	-	9 398	-	6 571
Прибуток (збиток) від участі в капіталі	3521	-	-	-	-
Зміна вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю, та дохід (витрати) від первісного визнання	3522	-	-	-	-
Збиток (прибуток) від реалізації необоротних активів, утримуваних для продажу та груп вибуття	3523	-	-	-	-
Збиток (прибуток) від реалізації фінансових інвестицій	3524	-	-	-	-
Зменшення (відновлення) корисності необоротних активів	3526	-	-	-	-
Фінансові витрати	3540	-	-9 398	533	-
Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550	127 364	798 896	361 232	-
Збільшення (зменшення) запасів	3551	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) поточних біологічних активів	3552	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги	3553	-	-	-	-
Зменшення (збільшення) іншої поточної дебіторської заборгованості	3554	-	-	-	-
Зменшення (збільшення) витрат майбутніх періодів	3556	-	-	-	-
Зменшення (збільшення) інших оборотних активів	3557	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560	942 318	46 997	-	258 170
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги	3561	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом	3562	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування	3563	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці	3564	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) доходів майбутніх періодів	3566	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) інших поточних зобов'язань	3567	-	-	-	-
Грошові кошти від операційної діяльності	3570	105 395	-	82 159	-
Сплачений податок на прибуток	3580	X	-7 149	X	3 848
Сплачені відсотки	3585	-	-	-	-
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	112 544	-	78 311	-
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Надходження від реалізації фінансових інвестицій	3200	-	X	-	X
необоротних активів	3205	-	X	-	X

Продовження дод. Р

Надходження від отриманих: відсотків	3215	-	X	-	X
дивідендів	3220	-	X	-	X
Надходження від деривативів	3225	-	X	-	X
Надходження від погашення позик	3230	-	X	-	X
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	X	-	X
Інші надходження	3250	-	X	-	X
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	X	-	X	11 245
необоротних активів	3260	X	8 854	X	-
Виплати за деривативами	3270	X	-	X	-
Витрачання на надання позик	3275	X	-	X	-
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	X	-	X	-
Інші платежі	3290	X	-	X	-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-	8 854	-	11 245
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження від: Власного капіталу	3300	-	X	-	X
Отримання позик	3305	-	X	7 000	X
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	X	-	X
Інші надходження	3340	-	X	3 400	X
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	X	-	X	-
Погашення позик	3350	X	-	X	-
Сплату дивідендів	3355	X	-	X	-
Витрачання на сплату відсотків	3360	X	-	X	-
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	X	-	X	-
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	X	-	X	-
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	X	-	X	-
Інші платежі	3390	X	-	X	-
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-	-	10 400	-
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	103 690	-	77 466	-
Залишок коштів на початок року	3405	103 428	X	25 962	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-	-	-	-
Залишок коштів на кінець року	3415	207 118	-	103 428	-

ЕП Бельєв Сергій
Микола Дович

Керівник

Головний бухгалтер

Рабінович Максим Олександрович

Рабінович Максим Олександрович

ТОВ «ГАЗОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»
 ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ
 (суми наведені в тисячах гривень, якщо не зазначене інакше)

IV. Звіт про власний капітал 2020

Підприємство: **Товариство з обмеженою відповідальністю «Газопостачальна компанія» Нафтогаз України»**

Дата (рік, місяць, день)
 за ЄДРПОУ

2021|01|01
 40121452

Звіт про власний капітал за 2020 рік

Форма № 4 Код за ДКУД 1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	140 000	-	-	-	13 556	-	-	153 556
Коригування:									
Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни	4090	-	-	-	-	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	4095	140 000	-	-	-	13 556	-	-	153 556
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	-	-	-	-	(115 207)	-	-	(115 207)
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	-	-	-	-	-	-	-
Розподіл прибутку:									
Виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-	-	-	-	-
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-	-	-	-	-
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	-	-	-	-	-
Внески учасників:									
Внески до капіталу	4240	-	-	-	-	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу:									
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом змін у капіталі	4295	-	-	-	-	(115 207)	-	-	(115 207)
Залишок на кінець року	4300	140 000	-	-	-	(101 651)	-	-	38 349

Керівник

Головний бухгалтер

Продовження дод. Р

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Газопостачальна компанія "Нафтогаз України"	Дата (рік, місяць, число)	2022	12	15	КОДИ
Територія	м. Київ	за ЄДР				UA80000000001078669
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КАТОТТГ 1				240
Вид економічної діяльності	Торгівля газом через місцеві (локальні) трубопроводи	за КОПФГ				35.23
Середня кількість працівників	2 315	за КВЕД				
Адреса, телефон	Шолуденка, буд. 1, м. Київ, 04116					5370538
Одиниця виміру, тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)						
Складено (зробити позначку "ч" у відповідній клітинці):						
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку						
за міжнародними стандартами фінансової звітності						V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2022 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2 599	2 093
первісна вартість	1001	5 806	5 927
накопичена амортизація	1002	3 207	3 834
Незавершені капітальні інвестиції	1005	11 079	25 035
Основні засоби	1010	9 685	8 277
первісна вартість	1011	24 620	28 050
знос	1012	14 935	19 773
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	2 670	1 968
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	3 352	1 581
Усього за розділом I	1095	29 385	38 954
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	301 505	307 231
виробничі запаси	1101	533	1 639
незавершене виробництво	1102	-	-
готова продукція	1103	-	-
товари	1104	300 972	305 592
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховання	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 633 032	17 933 877
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	1 367 851	1 660 780
з бюджетом	1135	7 240	341 406
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	120 631	4 130
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	990 333	765 945
готівка	1166	-	-
рахунки в банках	1167	-	-
Витрати майбутніх періодів	1170	9 806	49 502
Частка перестраховника у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

Продовження дод. Р

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	239 342	7 490
Усього за розділом II	1195	5 669 740	21 070 361
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	5 699 125	21 109 315

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 476 000	1 476 000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(4 876 175)	(28 298 725)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	(3 400 175)	(26 822 725)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 686	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	1 686	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	2 783	2 274
товари, роботи, послуги	1615	8 783 974	46 057 496
розрахунками з бюджетом	1620	117 301	149 107
у тому числі з податку на прибуток	1621	117 209	148 634
розрахунками зі страхування	1625	345	366
розрахунками з оплати праці	1630	2 116	2 537
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	169 434	1 006 006
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	12 231	23 036
Доходи майбутніх періодів	1665	2 160	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	7 270	691 218
Усього за розділом III	1695	9 097 614	47 932 040
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	5 699 125	21 109 315

Сервісний

Головний бухгалтер

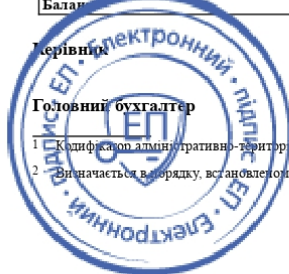
1 Класифікація адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

2 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ЕП Беляєв Сергій
Миколайович

Беляєв Сергій Миколайович

Беляєв Сергій Миколайович

Продовження дод. Р

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Газопостачальна компанія "Нафтогаз України" (найменування)	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ		
			2023	01	01
			40121452		
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за Рік 2022 р.			ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО		
Форма № 2 Код за ДКУД			1801003		

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	58 072 073	15 426 214
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(54 175 867)	(14 343 423)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	3 896 206	1 082 791
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	1 548	435
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(-)	(-)
Витрати на збут	2150	(543 572)	(332 509)
Інші операційні витрати	2180	(26 236 022)	(5 402 139)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	-
збиток	2195	(22 881 840)	(4 651 422)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	75 372	14 351
Інші доходи	2240	-	-
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(680)	(1 067)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження дод. Р

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	-
збиток	2295	(22 807 148)	(4 638 138)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(615 402)	(135 779)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	-
збиток	2355	(23 422 550)	(4 773 917)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(23 422 550)	(4 773 917)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	53 399 802	14 045 711
Витрати на оплату праці	2505	108 154	86 212
Відрахування на соціальні заходи	2510	22 433	16 686
Амортизація	2515	5 465	11 779
Інші операційні витрати	2520	27 419 607	5 157 354
Разом	2550	80 955 461	19 317 742

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

ЕП Беляєв Сергій
Миколайович

Беляєв Сергій Миколайович

Головний бухгалтер

Беляєв Сергій Миколайович

Продовження дод. Р

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю "Газопостачальна компанія "Нафтогаз України" за ЄДРПОУ
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)

КОДИ		
2023	01	01
40121452		

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)

за Рік 2022 р.

Форма №3-н Код за ДКУД 1801006

Стаття	Код рядка	За звітний період		За аналогічний період попереднього року	
		надходження	видаток	надходження	видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500	-	22 807 148	-	4 638 138
Коригування на:					
амортизацію необоротних активів	3505	5 464	X	11 779	X
збільшення (зменшення) забезпечень	3510	10 805	-	7 816	-
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	3515	307	-	1	59
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	3520	-	75 372	-	14 351
Прибуток (збиток) від участі в капіталі	3521	-	-	-	-
Зміна вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю, та дохід (витрати) від первісного визнання	3522	-	-	-	-
Збиток (прибуток) від реалізації необоротних активів, утримуваних для продажу та груп вибуття	3523	-	-	-	-
Збиток (прибуток) від реалізації фінансових інвестицій	3524	-	-	-	-
Зменшення (відновлення) корисності необоротних активів	3526	-	-	-	-
Фінансові витрати	3540	-	-75 372	-	-14 351
Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550	348 353	15 973 362	-	3 500 713
Збільшення (зменшення) запасів	3551	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) поточних біологічних активів	3552	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги	3553	-	-	-	-
Зменшення (збільшення) іншої поточної дебіторської заборгованості	3554	-	-	-	-
Зменшення (збільшення) витрат майбутніх періодів	3556	-	-	-	-
Зменшення (збільшення) інших оборотних активів	3557	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560	38 794 864	4 355	7 604 083	5 181
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги	3561	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом	3562	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування	3563	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці	3564	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) доходів майбутніх періодів	3566	-	-	-	-
Збільшення (зменшення) інших поточних зобов'язань	3567	-	-	-	-
Грошові кошти від операційної діяльності	3570	374 928	-	-	520 412
Сплачений податок на прибуток	3580	X	587 876	X	-2 106
Сплачені відсотки	3585	-	-	-	-
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-	212 948	-	518 306
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Находження від реалізації фінансових інвестицій	3200	-	X	-	X
необоротних активів	3205	-	X	-	X

Продовження дод. Р

Надходження від отриманих:					
відсотків	3215	-	X	-	X
дивідендів	3220	-	X	-	X
Надходження від деривативів	3225	-	X	-	X
Надходження від погашення позик	3230	-	X	-	X
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	X	-	X
Інші надходження	3250	-	X	-	X
Витрачання на придбання:					
фінансових інвестицій	3255	X	-	X	-
необоротних активів	3260	X	11 440	X	34 479
Виплати за деривативами	3270	X	-	X	-
Витрачання на надання позик	3275	X	-	X	-
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	X	-	X	-
Інші платежі	3290	X	-	X	-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-	11 440	-	34 479
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження від:					
Власного капіталу	3300	-	X	1 336 000	X
Отримання позик	3305	-	X	-	X
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	X	-	X
Інші надходження	3340	-	X	-	X
Витрачання на:					
Викуп власних акцій	3345	X	-	X	-
Погашення позик	3350	X	-	X	-
Сплату дивідендів	3355	X	-	X	-
Витрачання на сплату відсотків	3360	X	-	X	-
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	X	-	X	-
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	X	-	X	-
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	X	-	X	-
Інші платежі	3390	X	-	X	-
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-	-	1 336 000	-
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-	224 388	783 215	-
Залишок коштів на початок року	3405	990 333	X	207 118	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-	-	-	-
Залишок коштів на кінець року	3415	765 945	-	990 333	-

Керівник

ЕП *Беляєв Сергій
Миколайович**Беляєв Сергій Миколайович*

Головний бухгалтер

Беляєв Сергій Миколайович

Продовження дод. Р

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Газопостачальна компанія "Нафтогаз України" за ЄДРПОУ	Дата (рік, місяць, число)		
		2023	01	01
		40121452		
(найменування)				ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО
Звіт про власний капітал				
за Рік 2022 р.				
Форма №4				Код за ДКУД
				1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	1 476 000	-	-	-	(4 876 175)	-	-	(3 400 175)
Коригування:									
Зміна облікової політики	4005	-	-	-	-	-	-	-	-
Виправлення помилок	4010	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни	4090	-	-	-	-	-	-	-	-
Скоригований залишок на початок року	4095	1 476 000	-	-	-	(4 876 175)	-	-	(3 400 175)
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100	-	-	-	-	(23 422 550)	-	-	(23 422 550)
Інший сукупний дохід за звітний період	4110	-	-	-	-	-	-	-	-
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	4111	-	-	-	-	-	-	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	4112	-	-	-	-	-	-	-	-
Накопичені курсові різниці	4113	-	-	-	-	-	-	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих і спільних підприємств	4114	-	-	-	-	-	-	-	-
Інший сукупний дохід	4116	-	-	-	-	-	-	-	-
Розподіл прибутку:									
Виплати власникам (дивіденди)	4200	-	-	-	-	-	-	-	-
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205	-	-	-	-	-	-	-	-
Відрахування до резервного капіталу	4210	-	-	-	-	-	-	-	-
Сума чистого прибутку, належна до бюджету відповідно до законодавства	4215	-	-	-	-	-	-	-	-
Сума чистого прибутку на створення спеціальних (цільових) фондів	4220	-	-	-	-	-	-	-	-

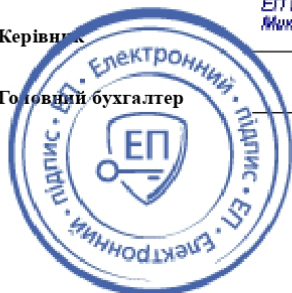

Продовження дод. Р

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Сума чистого прибутку на матеріальне заохочення	4225	-	-	-	-	-	-	-	-
Внески учасників:									
Внески до капіталу	4240	-	-	-	-	-	-	-	-
Погашення заборгованості з капіталу	4245	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення капіталу:									
Викуп акцій (часток)	4260	-	-	-	-	-	-	-	-
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265	-	-	-	-	-	-	-	-
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-
Зменшення номінальної вартості акцій	4280	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	-	-	-	-	-	-	-
Придбання (продаж) неконтрольованої частки в дочірньому підприємстві	4291	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом змін у капіталі	4295	-	-	-	-	(23 422 550)	-	-	(23 422 550)
Залишок на кінець року	4300	1 476 000	-	-	-	(28 298 725)	-	-	(26 822 725)

Керівник

Головний бухгалтер

ЕП Беляєв Сергій
Миколайович

Беляєв Сергій Миколайович

Беляєв Сергій Миколайович

Продовження дод. Р

ТОВ «ГАЗОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»
 ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ
 (суми наведені в тисячах гривень, якщо не зазначене інше)

II. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю «Газопостачальна компанія» Нафтогаз України (найменування)	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ		
		2022	01	01
		40121452		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
 за 2021 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	15 426 214	2 895 940
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(14 343 423)	(2 825 225)
Валовий:			
прибуток	2090	1 082 791	70 715
збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	435	1 020
Адміністративні витрати	2130	-	(33 714)
Витрати на збут	2150	(332 509)	(76 310)
Інші операційні витрати	2180	(5 402 139)	(92 964)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	-	-
збиток	2195	(4 651 422)	(131 253)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	14 351	9 398
Інші доходи	2240	-	-
Фінансові витрати	2250	(1 067)	(501)
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	-	-
збиток	2295	(4 638 138)	(122 356)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(135 779)	7 149
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	-	-
збиток	2355	(4 773 917)	(115 207)

Продовження дод. Р

ТОВ «ГАЗОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

(суми наведені в тисячах гривень, якщо не зазначене інше)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(4 773 917)	(115 207)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	14 045 711	2 826 063
Витрати на оплату праці	2505	86 212	50 137
Відрахування на соціальні заходи	2510	16 686	10 049
Амортизація	2515	11 779	3 473
Інші операційні витрати	2520	5 917 683	138 491
Разом	2550	20 078 071	3 028 213

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Продовження дод. Р

ТОВ «ГАЗОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»
 ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ
 (суми наведені в тисячах гривень, якщо не зазначене інше)

III. Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю «Газопостачальна компанія» Нафтогаз України найменування	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ	
	за ЄДРПОУ	2022	01 01
		40121452	

Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)

Стаття	Код рядка	За звітний період		За аналогічний період попереднього року	
		надходження	видаток	надходження	видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
<i>Надходження від:</i>					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500		4 638 138	-	122 356
<i>Коригування на:</i>					
амортизацію необоротних активів	3005	11 779	X	3 473	X
збільшення (зменшення) забезпечень	3510	1	59	448	664
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	3515	-	14 351	-	9 398
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	3520	-	14 351	-	-
Фінансові витрати	3540	-	(14 351)	-	(9 398)
Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550	-	3 500 713	127 361	798 896
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560	7 604 083	5 181	942 318	46 997
Грошові кошти від операційної діяльності	3570	-	520 412	105 395	-
Сплачений податок на прибуток	3580	X	(2 106)	X	(7 149)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-	518 306	11 544	-
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Витрачання на придбання:					
необоротних активів	3260	X	34 479	X	8 854
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-	34 479	-	8 854
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
<i>Надходження від:</i>					
Власного капіталу	3300	1 336 000	X	-	X
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	1 336 000	X	-	X
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	783 215	-	103 690	-
Залишок коштів на початок року	3405	207 118	X	103 428	X
Залишок коштів на кінець року	3415	990 333	-	207 118	-

Керівник

Головний бухгалтер

ТОВ «ГАЗОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»
 ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ
 (суми наведені в тисячах гривень, якщо не зазначено інше)

Анулювання викуплених акцій (часток)	4270	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучення частки в капіталі	4275	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші зміни в капіталі	4290	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(607)
Разом змін у капіталі	4295	1 336 000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(3 438 524)
Залишок на кінець року	4300	1 476 000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(3 400 175)

Керівник

Головний бухгалтер

ДОДАТОК С

Звіт незалежного аудитора

Фінансова звітність за 2021 рік

**ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«ГАЗОПОСТАЧАЛЬНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ
УКРАЇНИ»**

Продовження дод. С

Зміст	
ЗАЯВА ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ КЕРІВНИЦТВА ЗА ПІДГОТОВКУ І ЗАТВЕРДЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	3
I. ЗВІТ НЕЗАЛЕЖНОГО АУДИТОРА	4
II. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)	15
III. Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)	17
IV. Звіт про власний капітал 2021	21
IV. Звіт про власний капітал 2020	23
V. Примітки до річної фінансової звітності	25
1. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ТОВАРИСТВО	35
2. ОПЕРАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ	35
3. СУТТЄВІ ПОЛОЖЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ	39
4. ОСНОВНІ ПРИПУЩЕННЯ, ОЦІНКИ ТА СУДЖЕННЯ	47
5. РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО ПІДТВЕРДЖУЄ СТАТТІ ПОДАНІ У ФІНАНСОВИХ ЗВІТАХ	48
5.1 Розкриття інформації щодо інших доходів та витрат (рядки балансу 2120 та 2220	48
Інші операційні витрати (рядок балансу 2180)	49
Фінансові доходи (рядок балансу 2220)	49
5.2. Збитки від непоточних активів, утримувані для продажу.	49
5.3. Нематеріальні активи (рядок балансу 1000)	49
5.4. Основні засоби та капітальні інвестиції (рядки балансу 1005 та 1010).....	50
5.5. Довгострокова заборгованість (до рядків балансу 1040)	51
5.6. Запаси (рядок балансу 1100).....	52
5.7. Грошові кошти (показники в гривнях) (рядок балансу 1165).....	52
5.8. Дебіторська заборгованість	52
5.9. Статутний капітал та рух капіталу	54
5.10. Рух капіталу	55
5.11. Дивіденди (до рядку балансу 1640)	55
5.12. Податки до сплати та відшкодування (до рядка балансу 1135 та 1620)	55
5.13. Кредиторська заборгованість з основної діяльності та інша кредиторська заборгованість (до рядків балансу 1515, 1610, 1615, 1625, 1630, 1635, 1660, 1690).....	56
5.14. Поточні забезпечення	56
5.15. Аналіз виручки від реалізації по категоріях (до рядку 2000 звіту про фінансові результати)	56
5.16. Собівартість реалізованої продукції (до рядку 2050 звіту про фінансові результати)	57
5.17. Адміністративні витрати (до рядку 2130 звіту про фінансові результати) та витрати на збут (до рядку 2150 звіту про фінансові результати)	57
5.18. Податок на прибуток (до рядку 2300 звіту про фінансові результати)	58
5.19. Справедлива вартість	59
6. РОЗКРИТТЯ ІНШОЇ ІНФОРМАЦІЇ	61
6.1 Розкриття інформації про пов'язані сторони	61
6.2. Цілі та політики управління фінансовими ризиками	65
6.2.2. Ринковий ризик	65
6.2.3. Ризик ліквідності	66
6.3. Управління капіталом	66
6.4. Умовні та контрактні зобов'язання	66
6.5. Події після звітної дати	67
7. ПРИЙНЯТТЯ ДО ЗАСТОСУВАННЯ НОВИХ АБО ПЕРЕГЛЯНУТИХ СТАНДАРТІВ ТА ТЛУМАЧЕНЬ	67

Продовження дод. С

ЗАЯВА ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ КЕРІВНИЦТВА ЗА ПІДГОТОВКУ І ЗАТВЕРДЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Керівництво Компанії відповідає за підготовку фінансової звітності, що достовірно відображає у всіх суттєвих аспектах фінансовий стан Компанії станом на 31 грудня 2021 року, а також сукупний дохід за рік, що закінчився на цю дату, відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності (далі - МСФЗ), за винятком описаних у звіті невідповідностей МСФЗ.

При підготовці скороченої проміжної фінансової звітності керівництво Компанії несе відповідальність за:

- Вибір належних принципів бухгалтерського обліку і їх послідовне застосування;
- Застосування обґрунтованих оцінок і допущень;
- Дотримання відповідних МСФЗ і розкриття всіх суттєвих відхилень в примітках до скороченої проміжної фінансової звітності;
- Підготовку скороченої проміжної фінансової звітності, виходячи з допущення, що Компанія продовжуватиме свою діяльність в найближчому майбутньому, за винятком випадків, коли таке допущення неправомірне.
- Керівництво Компанії також несе відповідальність за:
 - Розробку, впровадження і забезпечення функціонування ефективної і надійної системи внутрішнього контролю в Компанії;
 - Підтримку системи бухгалтерського обліку, що дозволяє у будь-який момент підготувати з достатнім ступенем точності інформацію про фінансове положення Компанії і забезпечити відповідність фінансової звітності вимогам МСФЗ;
 - Вживання заходів в межах своєї компетенції для забезпечення збереження активів Компанії;
 - Запобігання і виявлення фактів шахрайства і інших зловживань.

Фінансова звітність Компанії за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року, була затверджена 31 серпня 2022 року від імені Компанії:

Директор

Беляєв С.М.

ТОВ «ГРАНТ ТОРНТОН ЛЕГІС»
Юридична адреса:
вул. Терещенківська, 11-А
Київ, 01004, Україна
Фактична адреса:
вул. Січових Стрільців, 60
Київ, 04050, Україна

Т +38044 484 33 64
Ф +38044 484 32 11
E-mail info@ua.gt.com
www.granthornton.ua

ЗВІТ НЕЗАЛЕЖНОГО АУДИТОРА

Власникам та управлінському персоналу ТОВ «ГК «Нафтогаз України»
м. Київ, 04116, Україна

Думка

Ми провели аудит фінансової звітності ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз України» (далі – Товариство), що складається зі звіту про фінансовий стан на 31 грудня 2021 року, звіту про сукупний дохід, звіту про зміни у власному капіталі та звіту про рух грошових коштів за рік, що закінчився зазначеною датою, та приміток до фінансової звітності, включаючи стислий виклад значущих облікових політик.

На нашу думку фінансова звітність, що додається, відображає достовірно, в усіх суттєвих аспектах, фінансовий стан Товариства станом на 31 грудня 2021 року та його фінансові результати і грошові потоки за рік, що закінчився зазначеною датою відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності («МСФЗ») та відповідає вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV щодо складання фінансової звітності.

Основа для думки

Ми провели аудит відповідно до Міжнародних стандартів аудиту (МСА).

Нашу відповідальність згідно з цими стандартами викладено в розділі «Відповідальність аудитора за аудит фінансової звітності» нашого звіту. Ми є незалежними по відношенню до Товариства згідно з Кодексом етики професійних бухгалтерів Ради з Міжнародних стандартів етики для бухгалтерів (Кодекс РМСЕБ) та виконали інші обов'язки з етики, застосовні в Україні до нашого аудиту фінансової звітності. Ми вважаємо, що отримані нами аудиторські докази є достатніми і прийнятними для використання їх як основи для

Інформація, яка міститься у цьому документі, є конфіденційною і може також складати комерційну таємницю та/або бути захищена законом. Вона призначена для використання лише одержувачем та іншими особами, уповноваженими на її одержання. Якщо Ви отримали цей документ помилково, будь-ласка, негайно повідомте про це відправника, видайте його з Вашої системи та знищіть будь-які його копії (додатки). Якщо Ви не є належним одержувачем, щим доводиться до Вашого відома, що будь-яке розкриття, копіювання, поширення або вжиття заходів у зв'язку зі змістом цієї інформації суворо забороняється і є протиправним. ТОВ «Грант Торнтон Легіс» відноситься до бренду «Grant Thornton», під яким компанії-члени мережі Grant Thornton надають своїм клієнтам послуги з аудиту. ТОВ «Грант Торнтон Легіс» є компанією-членом Grant Thornton International Ltd (GTIL). GTIL та компанії-члени мережі не розглядаються як партнерство на глобальному рівні. GTIL та компанія-член мережі є окремою юридичною особою. Послуги надаються компаніями-членами мережі. GTIL не надає послуги клієнтам. GTIL та її компанії-члени не є агентами та не зобов'язують один одного і не несуть відповідальності за дії чи бездіяльність один одного. Крім цього «Застереження», додаткові або альтернативні умови можуть бути викладені у цьому документі або у додатках.

granthornton.ua

Продовження дод. С

нашої думки.

Суттєва невизначеність, що стосується безперервності діяльності

Ми звертаємо увагу на Примітку 6.5 – припущення про безперервність діяльності, в якій розкривається суттєва невизначеність, що стосується безперервності діяльності.

24 лютого 2022 року росія почала військове вторгнення в Україну. Суттєва невизначеність, яка може викликати сумніви щодо здатності Товариства продовжувати діяльність, реалізувати активи і погасити зобов'язання в ході звичайної діяльності, існує та пов'язана з потенційним впливом військового вторгнення на Херсонській, Запорізькій, Харківській та Полтавській, Луганських та Донецьких громадах, що значно підвищує ризик проведення розрахунків населенням, підприємствами та організаціями, а також газопостачальними компаніями.

У зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженого Законом України від 24.02.2022 № 2102-IX, зі змінами та доповненнями в Україні введено воєнний стан, який продовжує діяти й на дату нашого Звіту.

Ці події разом з іншими питаннями, описаними в Примітці 2.4, вказують, що існує суттєва невизначеність, що може поставити під значний сумнів здатність Товариства продовжувати свою діяльність на безперервній основі.

Ключові питання аудиту

Ключові питання аудиту – це питання, які, на наше професійне судження, були найбільш значущими під час нашого аудиту фінансової звітності за поточний період. Ці питання розглядалися у контексті нашого аудиту фінансової звітності в цілому та враховувалися при формуванні думки щодо неї, при цьому ми не висловлюємо окремої думки щодо цих питань.

Додатково до питання, описаного в розділі «Основа для думки» та «Суттєва невизначеність, що стосується безперервності діяльності», ми визначили, що описані нижче питання є ключовими питаннями аудиту, які слід відобразити в нашому звіті.

Нашу думку щодо цього питання не було модифіковано.

Ключові питання аудиту	Як ці питання вирішувалися під час аудиту
<p>Резерв під можливі кредитні збитки</p> <p>Товариство визнає резерв під очікувані кредитні збитки для дебіторської заборгованості, що розкривається у Примітках 4.5 та 5.8 до фінансової звітності. На дату балансу сума резерву склала 5 469 тис. грн., що становить 95,9% від загальної суми активів. Визначення правомірності створення резерву є ключовим питанням аудиту, оскільки вимагає застосування суб'єктивних вхідних даних та припущень, які не піддаються спостереженню. Окрім того, оцінка резерву є надзвичайно чутливою до певних припущень, які використовуються для визначення економічного знецінення, таких як категорія</p>	<p>Ми отримали розуміння та проаналізували ознаки знецінення. Ми виконали такі процедури:</p> <ul style="list-style-type: none"> • проаналізували методологію створення резерву під очікувані кредитні збитки, в тому числі на індивідуальній і колективній основі; • проаналізували облікові політики та розкриття у фінансовій звітності; • провели оцінку повноти та

Продовження дод. С

Ключові питання аудиту	Як ці питання вирішувалися під час аудиту
<p>клієнта (наприклад ПОН), строк заборгованості, контроль над активами, банківські забезпечення, ризик дефолту та інші. Під час оцінки кредитного ризику та очікуваних кредитних збитків компанія враховує більш широкий спектр інформації, включаючи минулі події, поточні умови, обґрунтовані прогнози, які впливають на очікуване збирання майбутніх грошових потоків за інструментом. Керівництво також нараховує резерв на основі розрахунків контрагентів, від яких, ймовірно, не очікується погашення дебіторської заборгованості.</p>	<p>точності інформації, яка розкривається в фінансовій звітності.</p>
Оцінка запасів	
<p>Ми посилаємось на принципи бухгалтерського обліку фінансових звітів щодо запасів та пов'язаного з ними розкриття інформації в Примітці 3.6 та 5.6. На дату балансу вартість запасів склала 301 505 тис. грн., що становить 5,5% від загальної суми активів. Запаси розглядалися як ключове питання аудиту через розмір залишку та тому, що оцінка запасів передбачає судження керівництва. Відповідно до принципів міжнародних стандартів фінансової звітності (МСБО 2), запаси оцінюються за нижчою з двох величин: історичною балансовою вартістю або чистою вартістю реалізації. Компанія має специфічні для сегменту та регіону процедури для виявлення ризику застарівання та вимірювання запасів за історичною балансовою вартістю або чистою вартістю реалізації. Для оцінки виходу природного газу використовується метод середньозваженої собівартості</p>	<p>Ми провели наші процедури на вибірковій основі у відповідності до свого професійного судження та нашої методології аудиту. Для усунення ризику суттєвих помилок на товарно-матеріальних запасах наші аудиторські процедури серед іншого включали:</p> <ul style="list-style-type: none"> • оцінка відповідності облікової політики компанії щодо запасів чинним стандартам бухгалтерського обліку. • оцінка процесів та практики оцінки запасів. У основних місцях ми перевірили ефективність ключових засобів контролю. • аналіз подій після звітної дати на предмет наявності факторів/ коригуючих подій, що свідчать про знецінення активів Компанії. <p>Ми оцінили адекватність розкриття інформації компанії про запаси.</p>
Ризики впливу військової агресії	
<p>Ми звертаємо Вашу увагу, що ця фінансова звітність Товариства, яка підлягала аудиту, була затверджена керівництвом Товариства до</p>	<p>Ми розглянули всю доступну інформацію про можливий вплив цих подій на майбутню діяльність</p>

Продовження дод. С

Ключові питання аудиту	Як ці питання вирішувалися під час аудиту
<p>випуску 31 серпня 2022 року, тобто після дати початку військової агресії російської федерації в Україні.</p> <p>Існує ризик того, що економічні та політичні наслідки ведення військових дій можуть вплинути на ведення фінансово-господарської діяльності Товариства внаслідок чого існує суттєва невизначеність щодо здатності Товариства продовжувати діяльність на безперервній основі.</p>	<p>Товариства протягом наступних 12 місяців з дати складання цієї фінансової звітності.</p> <p>Ми уважно розглянули оцінку безперервності управлінським персоналом. Така оцінка включала:</p> <ul style="list-style-type: none"> • перегляд та аналіз прогнозованого дотримання контрактних умов у різних сценаріях; • зміни в планах управлінського персоналу щодо майбутніх дій; • підтвердження наявності та задовільного стану основних засобів Товариства; • аналіз ведення операційної діяльності Товариством після введення військового стану в Україні. • Аналіз експертних оцінок щодо ймовірності настання ризиків витрат внаслідок призупинення діяльності Товариства.

Інші питання – події між датою фінансової звітності та датою звіту незалежного аудитора

Фінансова звітність Компанії за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року, була затверджена 31 серпня 2022 року від імені Компанії.

Ми отримали прийнятні аудиторські докази у достатньому обсязі того, що всі події, які відбуваються у період між датою фінансової звітності та датою нашого звіту незалежного аудитора і потребують коригування або розкриття у фінансовій звітності, відсутні.

Інша інформація

Управлінський персонал несе відповідальність за іншу інформацію. Інша інформація складається зі Звіту про управління відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» (але не є фінансовою звітністю та звітом аудитора до неї), який ми отримали до дати цього звіту аудитора.

Наша думка щодо фінансової звітності не поширюється на іншу інформацію та ми не робимо висновок з будь-яким рівнем певності щодо цієї іншої інформації,

У зв'язку з нашим аудитом фінансової звітності, нашою відповідальністю є ознайомитися з іншою інформацією та при цьому розглянути, чи існує суттєва невідповідність між іншою інформацією і фінансовою звітністю або нашими знаннями, отриманими під час аудиту, або чи ця інша інформація виглядає такою, що містить суттєве викривлення.

Якщо, на основі проведеної нами роботи, ми доходимо висновку, що існує суттєве викривлення цієї іншої інформації, ми зобов'язані повідомити про цей факт.

Продовження дод. С

Управлінський персонал несе відповідальність за іншу інформацію. Інша інформація складається з інформації, яка міститься у Звіті про управління відповідно до ЗУ № 996-XIV, але не є фінансовою звітністю за 2021 рік та нашим звітом аудитора щодо неї.

Очікується, що Звіт з управління буде наданий нам після дати цього звіту аудитора.

Наша думка щодо фінансової звітності не поширюється на іншу інформацію та ми не робимо висновок з будь-яким рівнем впевненості щодо цієї іншої інформації.

У зв'язку з нашим аудитом фінансової звітності нашою відповідальністю є ознайомитися з іншою інформацією, зазначеною вище, якщо вона буде нам надана, та при цьому розглянути, чи існує суттєва невідповідність між іншою інформацією та фінансовою звітністю або нашими знаннями, отриманими під час аудиту, або чи ця інформація має вигляд такої, що містить суттєве викривлення.

Коли ми ознайомимося зі Звітом про управління за 2021 рік, якщо ми дійдемо висновку, що в ньому існує суттєве викривлення, нам потрібно повідомити інформацію про це питання, тим, кого наділено найвищими повноваженнями.

У зв'язку з цим ми не висловлюємося щодо узгодженості показників Звіту про управління та окремої фінансової звітності Товариства на 2021 рік.

Відповідальність управлінського персоналу та тих, кого наділено найвищими повноваженнями, за фінансову звітність

Управлінський персонал несе відповідальність за складання і достовірне подання фінансової звітності відповідно до МСФЗ та, за таку систему внутрішнього контролю, яку управлінський персонал визначає потрібною для того, щоб забезпечити складання фінансової звітності, що не містить суттєвих викривлень внаслідок шахрайства або помилки. При складанні фінансової звітності, управлінський персонал несе відповідальність за оцінку здатності Товариства продовжувати свою діяльність на безперервній основі, розкриваючи, де це застосовно, питання, що стосуються безперервності діяльності, та використовуючи припущення про безперервність діяльності як основи для бухгалтерського обліку, крім випадків, коли управлінський персонал або планує ліквідувати Товариство чи припинити діяльність, або не має інших реальних альтернатив цьому.

Ті, кого наділено найвищими повноваженнями, несуть відповідальність за нагляд за процесом фінансового звітування Товариства.

Відповідальність аудитора за аудит фінансової звітності

Нашими цілями є отримання обґрунтованої впевненості, що фінансова звітність у цілому не містить суттєвого викривлення внаслідок шахрайства або помилки, та випуск звіту аудитора, що містить нашу думку. Обґрунтована впевненість є високим рівнем впевненості, проте не гарантує, що аудит, проведений відповідно до МСА, завжди виявить суттєве викривлення, коли воно існує. Викривлення можуть бути результатом шахрайства або помилки; вони вважаються суттєвими, якщо окремо або в сукупності, як обґрунтовано очікується, вони можуть впливати на економічні рішення користувачів, що приймаються на основі цієї фінансової звітності.

Подальший опис нашої відповідальності за аудит фінансової звітності викладено на сторінці 10 в Додатку 1 цього ЗВІТУ НЕЗАЛЕЖНОГО АУДИТОРА, який є його невід'ємною частиною.

ЗВІТ ЩОДО ВИМОГ ІНШИХ ЗАКОНОДАВЧИХ І НОРМАТИВНИХ АКТІВ

Розкриття інформації, що вимагається частиною 4 статті 14 Закону України від 21.12.2017 № 2258-VIII «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» (далі – ЗУ 2258).

1) Протоколом № 218 від 12 липня 2022 р. Зборів учасників Товариства нас було призначено суб'єктом аудиторської діяльності для надання послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності Товариства за 2021 рік.

2) Загальна тривалість виконання аудиторського завдання без перерв з урахуванням продовження повноважень, які мали місце, та повторних призначень становить 1 рік.

3) Метою нашого аудиту є підвищення ступеня довіри визначених користувачів до фінансової звітності Товариства.

Згідно з МСА 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища», ми виконали процедури, необхідні для отримання інформації, яка використовувалася під час ідентифікації ризиків суттєвого викривлення внаслідок шахрайства у відповідності до МСА 240 «Відповідальність аудитора, що стосується шахрайства, при аудиті фінансової звітності».

Загальні процедури ідентифікації та оцінки ризиків суттєвого викривлення внаслідок шахрайства чи помилки, які застосовувалися під час нашого аудиту, включають в себе аналіз середовища внутрішнього контролю Товариства, процесу ідентифікації бізнес-ризиків, доречних для цілей фінансового звітування, оцінювання значущості ризиків, ймовірності їх виникнення, а також прийняття рішень Товариства щодо механізму розгляду цих ризиків; процедури зовнішнього підтвердження та інспектування документів після завершення звітного періоду та системи внутрішнього контролю Товариства, пов'язаною із сплатою дебіторської заборгованості та інших фінансових активів; аналіз регуляторних ризиків; розуміння заходів контролю ІТ; тестування журнальних проводок; аналіз інформації, що отримана у попередніх періодах; виконання аналітичних процедур, в тому числі по суті, з використанням деталізованих даних, спостереження та інші.

Нами було отримано розуміння зовнішніх чинників, діяльності Товариства, структуру її власності та корпоративного управління, структуру та спосіб фінансування, облікової політики, цілей та стратегій і пов'язаних із ними бізнес-ризиків, оцінок та оглядів фінансових результатів.

У розділі «Ключові питання аудиту» цього звіту, нами розкриті питання, які на наше професійне судження були значущими під час аудиту фінансової звітності Товариства поточного періоду та на які необхідно було звернути увагу. Ці питання були розглянуті під час нашого аудиту фінансової звітності в цілому та при цьому не є заміною думки та ми не висловлюємо окремої думки щодо цих питань.

Згідно результатів нашого аудиту, всі виявлені порушення, що є значущими ризиками, були обговорені з найвищим управлінським персоналом Товариства, ті з них, які потребували внесення виправлень у фінансову звітність виправлені. Виявлені нами під час виконання аудиту порушення не пов'язані із ризиком шахрайства.

Відповідно до МСА 450 «Оцінка викривлень, ідентифікованих під час аудиту», нами розглянуто питання щодо вибору та застосування облікової політики та облікових оцінок щодо визначення їх впливу на звітність у цілому. Нами оцінено їх вплив на звітність, що перевірялася. Нами також були проведені аналітичні процедури щодо аналізу показників ліквідності та платоспроможності. Ми провели тестування системи внутрішнього контролю з метою отримання висновків щодо її надійності та дієвості.

Продовження дод. С

Масштаби нашої перевірки не були обмежені будь-яким способом та нам надали доступ до всієї необхідної інформації.

Ми не ідентифікували факти шахрайства та не отримали доказів обставин, які можуть свідчити про можливість того, що фінансова звітність містить суттєве викривлення внаслідок шахрайства або помилок.

4) Ми підтверджуємо, що цей Звіт незалежного аудитора узгоджений з Додатковим звітом для аудиторського комітету. Однак в порушення вимог Ст. 34 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. № 2258 Товариство, яке є підприємством, що становить суспільний інтерес, не створило Аудиторський комітет та/або не поклало функції Аудиторського комітету на окремих підрозділ органу управління або на наглядовий орган.

5) Ми підтверджуємо, що ключовий партнер із завдання з аудиту та ТОВ «Грант Торнтон Легіс» є незалежними по відношенню до Товариства згідно з Кодексом Етики Професійних Бухгалтерів Ради з міжнародних стандартів етики для бухгалтерів («Кодекс РМСЕБ») та етичними вимогами, застосовними в Україні до нашого аудиту фінансової звітності, а також виконали інші обов'язки з етики відповідно до цих вимог та Кодексу РМСЕБ. Ми виконали доречні етичні вимоги щодо незалежності, та повідомляємо про те, що нами не було ідентифіковано жодних загроз нашої незалежності як на рівні аудиторської фірми, так і на рівні ключового партнера з аудиту та персоналу, задіяного у виконанні завдання з аудиту фінансової звітності Товариства. Ми не надавали Товариству жодних послуг, заборонених законодавством.

6) Ми підтверджуємо, що ТОВ «Грант Торнтон Легіс» не надавались Товариству або контрольованим ним суб'єктам господарювання послуги ніяких інших послуг, що не розкриті у Звіті про управління або у фінансовій звітності, крім послуг з обов'язкового аудиту фінансової звітності Товариства за 2021 рік.

7) Обсяг проведеного аудиту фінансової звітності нами було визначено так, щоб ми могли виконати завдання та отримати прийнятні докази в достатньому обсязі для висловлення нашої думки про те, чи фінансова звітність надає правдиву та неупереджену інформацію про фінансовий стан, та її фінансові результати і грошові потоки з урахуванням обґрунтованості облікових оцінок, засобів контролю, а також специфіки галузі в якій Товариство здійснює свою діяльність.

При визначенні загальної стратегії аудиту нами було враховано суттєвість статей фінансової звітності, аудиторську оцінку ризиків за кожною статтею та загальне покриття операцій нашими процедурами, а також ризики, пов'язані з менш суттєвими статтями, які не були включені до загального обсягу нашого аудиту.

Аудит не гарантує виявлення всіх суттєвих викривлень через такі фактори, як використання суджень, тестувань, обмеження, властиві внутрішньому контролю, а також через те, що більшість доказів, доступних аудитору, є скоріш переконливими, ніж остаточними. Властиві обмеження аудиту створюють невід'ємний ризик того, що деякі суттєві викривлення фінансових звітів не будуть виявлені, навіть за належного планування і здійснення аудиту відповідно до МСА.

Наші пояснення щодо обсягу аудиту та властивих для аудиту фінансової звітності Товариства обмежень також наведено в розділі «Відповідальність аудитора за аудит фінансової звітності».

Закінчення дод. С

Основні відомості про аудиторську фірму

Аудит фінансової звітності Компанії здійснено незалежною аудиторською компанією Товариством з обмеженою відповідальністю «ГРАНТ ТОРНТОН ЛЕГІС».

ТОВ «ГРАНТ ТОРНТОН ЛЕГІС» внесено до IV Розділу «Суб'єкти аудиторської діяльності, які мають право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес» Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності Аудиторської Палати України за номером 3915.

ПАРТНЕР ІЗ ЗАВДАННЯ
ТОВ «ГРАНТ ТОРНТОН ЛЕГІС»

Сертифікований аудитор (№100225 в Реєстрі членів аудиторської палати України)

Остап ОЛЕНДІЙ

Київ, Україна

«30» грудня 2022 року

Юридична адреса – 01004, Україна, м. Київ, вул. Терещенківська, 11-А;
Поштова адреса для листування – 04050, Україна, м. Київ, вул. Січових Стрільців, 60.
Телефон / (факс) – +380 (44) 484 3364 / +380 (44) 484 3211
Адреса веб-сторінки – <https://www.grantthornton.ua/>

ДОДАТОК Т

Багатовекторність консалтингу економічної безпеки бізнесу

№ з/п	Вектори консалтингу економічної безпеки бізнесу	Основні характеристики
1	Інтелектуальний (професійний) вектор	Консалтинг характеризується вирішальною роллю професіоналізму консультантів у забезпеченні його ефективності і конкурентоспроможності. Фундаментом успішного консалтингу є інтелектуальна діяльність професіональних консультантів, основним чинником – їх знання та досвід, продуктом – інтелектуальний консалтинговий продукт – консалтингова послуга.
2	Сервісний вектор	Надання консультантами професіональної допомоги підприємствам у розв'язанні проблем їх економічної безпеки – це сервісна (послугова) діяльність. Це консалтингове обслуговування клієнтів, що має такі ознаки, як: а) активна участь клієнта у процесі надання консалтингових послуг, співпраця консультанта та клієнта на всіх стадіях консультаційного процесу; б) високий ступінь індивідуалізації консалтингового обслуговування відповідно до вимог клієнтів; в) клієнтоорієнтованість консалтингу як його націленість на якісне обслуговування клієнтів та максимальне задоволення їх потреб.
3	Підприємницький вектор	Роль підприємницького вектору полягає в забезпеченні комерціалізації (маркетизації) консалтингового продукту, його визнання ринком консалтингових послуг з метою отримання прибутку .
4	Процесний вектор	Процесний вектор бізнес-консалтингу характеризується послідовністю дій та заходів, які здійснює консультант, надаючи професійну допомогу з розв'язання проблем безпеки суб'єктів господарювання. Консультаційний процес має певні стадії, моделі та технології.
5	Соціально-етичний вектор	Здійснення соціальної функції є змістом та критерієм соціальної відповідальності консалтингового бізнесу. Бізнес-консалтинг економічної безпеки сприяє розв'язанню соціальних проблем та суперечностей у певному регіоні та країні у цілому, зокрема, проблем регіональної та національної безпеки. Етичний вектор бізнес-консалтингу, характеризується спрямованістю його суб'єктів на забезпечення довіри та лояльності клієнтів, досягнення високої ділової репутації, що є умовами успішного консалтингового бізнесу, вимагає від консультантів визначення та дотримання ціннісних принципів та соціально-етичних норм консалтингової діяльності.